

ကျွန်ုပ်တို့၏ အနာဂတ်ကို ကာကွယ်ရန်အတွက်

သုလ္လကတီလုဒါ

THE HULLEI KAWWWEI

ကညီပိဒုဆာန်စိန်ဆာဂုန်စာ

Karen Environmental Forum

သုန်ပွန်တသံ ကညီပိတလီဒါဒါ

ချာန်လွှာ်ထူန် - အိန်တုာ်ပွဲဒိန်လဲန်

ပွဲဒိန်လွှာ်ထူန်
ယကစာ်သီသံန်
မဲးစိန်ခါထံစိန်
တုာ်ဆိမိန်ဖိးတုာ်ဘန်ယိန်

K E S A N

သူလှလင်္ကာ၊ ဘဏ်တိုက်ရေလီ၊ အီလီ၊ ကညီမိခင်၊ ဘေးဒီးပျာဂုဏ်စီ
တော်မာပုဂံဘူးစဲကရု

Karen Environmental & Social Action Network

တော်ကွေးလှလင်္ကာဘဏ်အံ၊ အပူ၊ နှင့် တော်မာပုဂံဘူးစဲကရု
သူလှလင်္ကာ၊ မှတော်မာ၊ ဆေးဝါးထုတ်ကုန်တော်မာပုဂံဘူးစဲကရု
မှတ်စု၊ ပုလဲ၊ အကွေးတော်မာပုဂံဘူးစဲကရု
တော်မာပုဂံဘူးစဲကရု

supported by NOVIB & NC-IUCN

တော်မာပုဂံဘူးစဲကရု

ပုဂံဘဏ်တော်မာပုဂံဘူးစဲကရု၊ နကွေးတော်မာပုဂံဘူးစဲကရုအဆိုလီ၊
တော်ကွေးပုဂံဘဏ်အလံ၊ ဖျာ၊ ကဘဏ်မှတ်စု ၂၀၀၀ - ၃၀၀၀ အ
ဘဏ်စာ၊ နှင့်လီ၊

တော်ကွေးလှလင်္ကာဘဏ်အံ၊ အပူ၊ နှင့်၊
တော်ကွေးလှလင်္ကာဘဏ်အံ၊ အပူ၊ နှင့်၊
ပုဂံဘဏ်အံ၊ အပူ၊ နှင့်၊
ပုဂံဘဏ်အံ၊ အပူ၊ နှင့်၊

ပုဂံဘဏ်အံ၊ အပူ၊ နှင့်၊
တော်ကွေးလှလင်္ကာဘဏ်အံ၊ အပူ၊ နှင့်၊
ပုဂံဘဏ်အံ၊ အပူ၊ နှင့်၊
တော်ကွေးလှလင်္ကာဘဏ်အံ၊ အပူ၊ နှင့်၊

သူလှလင်္ကာ၊ အပူ၊ နှင့်၊
တော်ကွေးလှလင်္ကာဘဏ်အံ၊ အပူ၊ နှင့်၊
ပုဂံဘဏ်အံ၊ အပူ၊ နှင့်၊
တော်ကွေးလှလင်္ကာဘဏ်အံ၊ အပူ၊ နှင့်၊

ပုဂံဘဏ်အံ၊ အပူ၊ နှင့်၊
တော်ကွေးလှလင်္ကာဘဏ်အံ၊ အပူ၊ နှင့်၊
ပုဂံဘဏ်အံ၊ အပူ၊ နှင့်၊
တော်ကွေးလှလင်္ကာဘဏ်အံ၊ အပူ၊ နှင့်၊

သူလှလင်္ကာ၊ အတော်ပညီ

- ❑ နသီးကရုလီ၊ နှင့်အတော်ပညီလှလင်္ကာဘဏ်အံ၊ အပူ၊ နှင့်၊
- ❑ နသီးကရုလီ၊ နှင့်အတော်ပညီလှလင်္ကာဘဏ်အံ၊ အပူ၊ နှင့်၊
- ❑ နသီးကရုလီ၊ နှင့်အတော်ပညီလှလင်္ကာဘဏ်အံ၊ အပူ၊ နှင့်၊
- ❑ နသီးကရုလီ၊ နှင့်အတော်ပညီလှလင်္ကာဘဏ်အံ၊ အပူ၊ နှင့်၊
- ❑ နသီးကရုလီ၊ နှင့်အတော်ပညီလှလင်္ကာဘဏ်အံ၊ အပူ၊ နှင့်၊

တော်ပုဂံဘဏ်အံ၊ အပူ၊ နှင့်

အပူ၊ နှင့်၊

ပုဂံဘဏ်အံ၊ အပူ၊ နှင့်၊
တော်ပုဂံဘဏ်အံ၊ အပူ၊ နှင့်၊
ပုဂံဘဏ်အံ၊ အပူ၊ နှင့်၊
တော်ပုဂံဘဏ်အံ၊ အပူ၊ နှင့်၊

တော်ပုဂံဘဏ်အံ၊ အပူ၊ နှင့်၊
ပုဂံဘဏ်အံ၊ အပူ၊ နှင့်၊
တော်ပုဂံဘဏ်အံ၊ အပူ၊ နှင့်၊
ပုဂံဘဏ်အံ၊ အပူ၊ နှင့်၊

လှလင်္ကာ၊ အပူ၊ နှင့်၊
တော်ပုဂံဘဏ်အံ၊ အပူ၊ နှင့်၊
ပုဂံဘဏ်အံ၊ အပူ၊ နှင့်၊
တော်ပုဂံဘဏ်အံ၊ အပူ၊ နှင့်၊

သီးကရုလီ၊ အပူ၊ နှင့်၊
တော်ပုဂံဘဏ်အံ၊ အပူ၊ နှင့်၊
ပုဂံဘဏ်အံ၊ အပူ၊ နှင့်၊
တော်ပုဂံဘဏ်အံ၊ အပူ၊ နှင့်၊

လှလင်္ကာ၊ အပူ၊ နှင့်၊
တော်ပုဂံဘဏ်အံ၊ အပူ၊ နှင့်၊
ပုဂံဘဏ်အံ၊ အပူ၊ နှင့်၊
တော်ပုဂံဘဏ်အံ၊ အပူ၊ နှင့်၊

အပူ၊ နှင့်၊

■ တော်ကွေးလှလင်္ကာဘဏ်အံ၊ အပူ၊ နှင့်၊
ပုဂံဘဏ်အံ၊ အပူ၊ နှင့်၊

■ တော်ကွေးလှလင်္ကာဘဏ်အံ၊ အပူ၊ နှင့်၊
ပုဂံဘဏ်အံ၊ အပူ၊ နှင့်၊

**သူ လှ ကော် ဝှေ့
ပှေ့ မာ သ ကိး တာ် တဖဉ်**

ဆဲး ခံး ထာ် ကရ

စီ ဝှေ့ လ် ခု ဉ် ထွါ

Green Stevo

စီ ဖြ ကု ဉ် ဆု ကြာ

ဆဲး ခံး ထာ် မာ စာ ကရ

နီ ကော် မု ဉ် ဆဉ်

နီ ကော် သူ လှ လာ ဝှေ့

စီ မာ ခု ဉ် ထွ

Molly White

ပှေ့ ကွဲး တာ် ဖိ

စီ က လာ ဆဉ်

နီ ကော် မျှ ဝှေ့

မာ် တာ် ကရ ဉ် ဝှေ့

သီ ဆဉ် က လာ ဆဉ်

ပျံ ဝှေ့ သီ

မိ နီ ဉ်

ဆဉ် လှ သီ

စီ ဝှေ့ လှ

ပှေ့ ဖး ဘျှ လံာ်

စီ မာ လာ ဉ် ဟဲ ခံး ကွဲ

တံ သီ နာ် လှ

ပှေ့ ခဲး ကု ဉ် ခိး ရဲ ဉ် လံာ်

မာ်

လာ် ဖိ

ပှေ့ တု တာ် ဂီ

စီ ဝှေ့ မျှ

နီ ကော် သူ လှ လာ ဝှေ့

တာ် ဝှေ့ နီ နီ တဖဉ်

ဝှေ့ ကြဲ ခိး အစီ ပညီ (ကဘျး ပ ၂)
တာ် ပရ ဆု ဆဲး ခံး ထာ် (ကဘျး ပ ၃)

ဆဲး ခံး ထာ် နီး ယာ (ကဘျး ပ ၄)
 သု ဉ် ပှေ့ တသံ ကညီ ဖိ တလီ ခိ - ၄

တာ် ကစီ ဉ် (ကဘျး ပ ၆)
 က လှ ဉ် ခု ဉ် တာ် မာ လီ လာ က မာ ဝှေ့ နီ နီ ဃာ - ၆
 ဟဲ ဉ် ခု ဉ် ၃၀ ဘျှ တလီ ဉ် ပှေ့ ဆီ ဉ် တာ် ခိး လာ ဘာ် - ၆
 ခု ဉ် ဆဲး ခံး ကွဲး ကွဲး မာ တာ် ပှေ့ ထီ ဉ် ၅ နံ ဉ် အ သု အ သာ် - ၇
 သု လှ တာ် မာ ဉ် ဆဉ် ခုး ဖး ဆီ ခံ ဉ် လာ မု ဉ် ဆု လံ - ၇
 ပှေ့ ကာ တာ် လာ ထီ ဉ် လာ ထီ ဉ် ဂီ ဟဲ ဉ် ခု ဉ် ဆီ ဉ် ဝှေ့ - ၈
 လှ တာ် ဘာ် ရာ လီ လာ တာ် မူ ဆီ က လှ အ ဂီ - ၉

တာ် ကတီ သ ကိး အ ဘျှ ဉ် (ကဘျး ပ ၁၀)
 တာ် ပာ် ခိး ဆဲး ခု ဆီ ဉ် ဝှေ့ ပျံ - ၁၀
 ဘာ် မ နု အ ဆီ ယာ ဘာ် မာ သု ဉ် လှ - ၁၄

တာ် ခု ဉ် နာ် (ကဘျး ပ ၁၆)
 သု ဉ် ပှေ့ ခိး အ တာ် မာ ဘျှ - ၁၆

တာ် ဟဲ ဝှေ့ (ကဘျး ပ ၁၈)
 ချာ ဉ် လှ လှ - ဆီ ဉ် တာ် ပှေ့ လှ လှ - ၁၈

ပှေ့ တာ် က လှ (ကဘျး ပ ၂၈)
 မု ဉ် ဆု ဆီ ဉ် ပှေ့ လာ ထံ တာ် ကီ က နု - ၂၈

ပှေ့ ခု ထီ ချီ (ကဘျး ပ ၃၀)
 ပှေ့ ပှေ့ ခု ထီ လာ ထူး တီ ယာ က စာ် သီ သံ ဉ် - ၃၀
 တာ် သး ကွဲး ဆီ ခိ ဉ် ဃာ ဟး ဂီ - ၃၃
 ဆီ ဉ် ခု ဉ် ကတီ လှ ဆီ ဉ် ညဉ် ကတီ ကွဲ - ၃၄
 မဲး ခိ ဉ် ခါ ထံ ခိ ဉ် တာ် ဆီ ခိ ဉ် ခိး တာ် ဘာ် ယီ ဉ် - ၃၆
 ပ ကာ နာ် ကု ပှေ့ တဟး ဂီ ဘာ် - ၃၈

လှ ဝှေ့ ထီ ဖိ (ကဘျး ပ ၃၉)
 က စာ် ခိး ပှေ့ လာ ဟု - ၃၉

တာ် ခံ ဉ် တာ် (ကဘျး ပ ၄၀)
 စ ကီ ခိ ဉ် အ တာ် ဆာ တာ် - ၄၀

**လာ က ဆဲး ကျိး ခိး သူ လှ ကော် ဝှေ့
အ ကီ လံာ် ခါး နီ ဉ် ဂီ**

Thulei Kawwei
P.O Box 204
Prasingha Post Office
Muang, Chiang Mai 50205
Thailand

email: thuleikawwei@hotmail.com

ဝီသြဒီးအဒီပညီ လာတာဆိးကါဆီလလံာ်တဘုာ်အံအပူ

ကွဲးပရု = လံာ်ရုလီာ်တကစီာ်အကလုာ်ကလုာ်, ကွဲးဟု
 ဖျါ(media), ကွဲးလုလီာ်
 ကွဲးပု = တာ်ထီာ်ဟီာ်ခိာ်တကဝီာ်အလံာ်အထီ, ပကိးထွဲကိးလု
 ဝါအခံလုအရယာ် (area)
 ကွဲးပညီာ် = တာ်ဂုာ်တခါလုပပညီာ်အီလုပကမာ်(focus).
 အဒီ-ခုခါအကွဲးပညီာ်အီလုပကမာ်ဂါလုခိာ်ယာ်တကပါ
 ခိာ်ဗျုသုးရုာ် = ခမရ (Light Infantry Battalion-LIB)
 ဂါးသး = ယဲသါ (ရဲသး)
 ဂါးပတာ်ဂါ = လံာ်လာတာ်ပာ်ဖျါထီာ်တာ်ဂုာ်လုပုအါဂါကဖး
 ဘာ်ကသုာ်ညါဘာ်အဂီ (poster)
 ခိာ်နါ = ကု(ကင်း, ဆက်သး)
 ဆုဖျါာ်မီ = ဆုကါစုဒုာ်ဖုာ်ဒီးအညုာ်ယုာ်သု (T-shirt)
 တာ်ကီာ်လီာ်ကဝီာ်သုာ်ပုာ် = မုာ်သုာ်ပုာ်တကလုာ်လုမဲထီာ်လာတာ်
 ကီာ်ကဝီာ်ခိာ်အပူ, ဒီးနုာ်ဘာ်တာ်စုာ်ထံအါ, ဆီာ်ဒီးတာ်မဲတာ်မါဒီး
 ဆုာ်ဖီကီာ်ဖီအါကလုာ်(tropical forest)
 တာ်ထီာ်ဂါသဆာ် = မုာ်ဝဲတာ်ဟုးတာ်ဂါလုကထီာ်ဟုးထီာ်ဂါ
 ထီာ်ပုာ်အသးလုကမာ်တာ်လာအါခိာ်တမံမံာ်(campaign)
 တာ်မုအါကလုာ် = ဆုာ်ဖီကီာ်ဖီခိာ်ဆးပြဲသုာ်, အဘျီာ်အစုါ, အ
 ယုာ်, အဟးသု လုခိခိာ်မုာ်ဂုာ်, ထံကျါမုာ်ဂုာ် ဒီးကယံာ် တါမဲ အက
 လုာ်ကလုာ်တဖာ်နုာ် ပကိးအီလုလာတာ်မုအါကလုာ် (biodiversity).
 တာ်မုတဝါညါသမါ = ပုာ်လုအထုသုာ်ညါမာ်လီတာ်ဘာ်သး
 တာ်သးသမုအီာ်တဖာ်အတာ်ဘာ်ထွဲလီာ်သးအဂုာ်(ecologist)

တာ်သုတာ်စုသုနုလုခိာ်နုာ်သးကွဲာ် = တာ်ဆီကမိာ်လာတာ်ပုာ်တာ်ဒီး
 တာ်ဆီာ်ဒီးတာ်ဖိတာ်လံာ်ဒီးအါနုာ် ဂုာ်ဝဲလုပုတဝါအဂီ (consumerism)
 တာ်ဖိတာ်လံာ်အသုး = တာ်ဖိတာ်လံာ်လာတာ်ဒီးနုာ်အီလုနုဆာ်အ
 ဆီာ် လုတဘုာ်တာ်ဒုးကဲထီာ်အီ ဆုတာ်ဖိတာ်လံာ်အသီတခါဒီးဘာ်
 တဖာ်. အဒီ, သုာ်ဒီးဖျါာ်, ဘဲ, လုာ်ခဲးတာ်တဖာ်(raw materials).
 ပခိာ်စီမဲာ်ကရု = တာ်ကရုကရီလုတဆီာ်လုပခိာ်ဝဲကျါအဖီ
 လံာ်ဘာ် ဒီးမုာ်ဝဲကရုသဘျုလီာ်. လုကီာ်လုဝါကျီာ်ပကိးလု
 (Non-Governmental Organisation လုအဖုာ်ပကိးလု NGO)
 ခိာ်လွဲာ်ခိာ် = ပုာ်ကိးညီနုာ်လု "တာ်လွဲာ်တာ်" ဘာ်ဆုာ်တာ်ဘီနုာ်
 လုဟုာ်ထီာ်အတာ်ထံာ်လုမုာ်ဒီးဘာ်တာ်ခိာ်တာ်နုာ်လီာ်. တမုာ်အထီာ်
 တာ်ဒီးဘာ်အထီ ပကျါးကိးလု "ခိာ်လွဲာ်ခိာ်" နုာ်လီာ်.
 လံာ်ခိာ်ဖျါ = တာ်ကုတာ်ခိာ်လာတာ်ကွဲးလီာ်လံာ်မဲာ်ဖျါလုဒုးသုာ်ညါ
 ကဖျါလာတာ်ဂုာ်တမံမံာ် (sign board)
 သုးတြါ = တပ်မ
 သုာ်ထုနုာ် = သုာ်ဒီးဖျါာ်လုပုထုအီလွဲာ်နုာ်
 သးတဝါ = သဘောတရစုး
 သဲထံ = ပုာ်လုအီာ်ဒီးကျီာ်စု (သုစုး)
 အလံာ်အထီကွဲးပုာ် = အကျယ်အဝန်းစရီယာ်
 အဲဒီးထာ်နုးယာ် = အဲဒီးထာ်အတာ်ကွဲး

- ဘာ်ယာ်ဒီးဝီာ်ဒြဲတဖာ်အံပကွဲမုာ်ဘာ်ဒီးပုာ်ဝဲတဖာ်အ တာ်ဟုာ်ကုာ်မးဂါစါ နုာ်လီာ်.

တာ်ဘိးဘာ်သုာ်ညါ

၁. တယံာ်လုာ်ဘာ်နုာ် ကညီဖီခိာ်ယာ်ဒီးပုာ်ဂုာ်ဝီတာ်မာ်ပုာ်ဘျးစ
 ကရု (KESAN) ကမဲးကျဲးရုလံာ်အသီတဘုာ်လုအမုာ် "သီသံာ်
 ပုာ်ဂါယုာ်စုာ်" လုအဘာ်တာ်ကွဲးအီလုလာတာ်ဘီနုာ်လုနုာ်လီာ်. လံာ်
 ဆဲးဟံဖျါထီာ်ဝဲဒုာ်တာ်ဘီနုာ်လုအတာ်လုပဟးတဘျီဆုကစါသီသံာ်
 ပုာ်ဂါအဒီခိာ်အဂုာ်လုအလီာ်သုာ်ပီာ်သးဝးလီာ်နုာ်လီာ်အုဒုာ်မးနုာ်
 လီာ်. ပုာ်ကွဲးလံာ်အနီာ်ကစါဒုာ်မုာ်ပုာ်သုလံာ်ကညီစာ်နုာ်တကအ
 ယီ ဒီးကံာ်ဒီးဒုာ်ဝဲအတာ်ကွဲးတဖာ်လုကညီအဝီာ်ဩယံယံလုလု
 နုာ်လီာ်. ပုာ်လုအကါာ်ဖးလံာ်ဒုာ်လဲာ် မုာ်ဖးဘာ်လံာ်အဝဲအံနုာ်
 ကဖးဝဲတုာ်အကတာ်နုာ်လီာ်. လံာ်ဆဲးကဆီာ်ဝဲ အကဘျးပု
 ၃၀၀ ဘျီာ်ယုာ်ယုာ် ဒီးကဘာ်တာ်ဆါအီ နုာ်လီာ်. အပူတခိာ်
 ဘာ်ဒီးတဆဲးစုာ်ကိးဘာ်. အယီ ဒီပုာ်ဝဲလုအသးဆီာ်ဖးဘာ်ဝဲတ
 ဖာ် ကဝဲသးစုးဆဲးကျိးဘာ်သုလုကီာ်ဝဲတကုာ်. ပနုာ်သပုာ်တာ်

လာလံာ်ဆဲး ကထဲထီာ်တာ်လုာ်ခိာ်ပုာ်ခိာ်လုကညီပုာ်ဖးလံာ်ဖီအဂီ
 ဒီးကမုာ်စုာ်ကိးတာ်ဆီာ်ထွဲမးစါ တာ်ဘီနုာ်လုလုခါဆုညါကရုလီာ်
 ဘာ်ကဒီးလံာ်ကွဲာ်ကွဲာ်အဂီနုာ်လီာ်.
 ၂. ဒ်သီးပပုာ်တဝါအသးကထုပာ်အါထီာ်လာတာ်ဆဲာ်ကတီာ်ကု
 သုာ်ပုာ်အဂီ ပဆီာ်ဒီးတာ်ရဲာ်တာ်ကျဲးလုပကထုထီာ်ဆါဘာ်ဆု
 ကါဖျါာ်ဖီဖီနုာ်လီာ်. တဘုာ်အပူကလီာ်လုာ်စုယီ ၁၀၀ ဘး
 လီာ်. တာ်ဆါတာ်ပုာ်အံ တမုာ်လုပကဒီးနုာ်တာ်အထိးနုာ်အဂီဘာ်.
 မုာ်ဒုာ်လာတာ်ကဒီးနုာ်ကုစုအမီာ်ပုာ် ဒီးပဆဲးရုလီာ်ဘာ်ကဒီးခါဆု
 ညါအဂီ လုလာတာ်ဆဲာ်ကတီာ်ဘာ်နုဆာ်ခိာ်ယာ်အဂီနုာ်လီာ်. မုမုာ်
 ပုာ်လုအတာ်ကွဲးဘာ်တာ်မဲးကျိးရုလီာ်အီလုလုကီာ်ဝဲတလံာ်
 ပုာ်နုာ် ကဘာ်တာ်ဟုာ်ကလီာ်အီတာ်လာကဝီာ်တခါအသီးနုာ်လီာ်.

သူ ဆဲးဝဲထာ်

မိလ္လာဆိၣ်ဂ့ၤသ့ဝဲကိးဂၤတက့ၢ်ယသးဒုဒိၣ်မးလၢ ဖးဘၣ် သူ လုၤ ကိး ဝုၤ ဆလံာ် ရၢ လီၤ တဖၣ် ဒီး သ့ၣ် ညါဘၣ်တၢ်လီၤဆါတီၤ တၢ် ကဲ ထီၣ်သး ဘၣ်ယးဒိၣ်ယၢ န့ဆၢၣ် လၢတၢ်ဂ့ၢ်ဆါမံၤ ဆယံလီၤ. မ့ၢ်စ့ၢ် ကိးလံာ်တက့ၢ်လၢဟ့ၣ်ပုၤတၢ်သိၣ်လိၤဒီးတၢ်နၢ်ပၢ်ဆါထီၣ်ပဒိၣ်ယၢ န့ဆၢၣ်အဘျးအဖီၣ်တဖၣ် န့ၣ်လီၤ.

ယမ့ၢ် KEG ပုၤမၤသကိးတၢ်တဂၤလၢတါဒိၣ်ယါဒဲတဝီၤပုၤလီၤ. ပဒုးဆိၣ်ထီၣ်တၢ်ကရၢကရီၢ်တဖၣ်ဆဲး ဝဲလၢမးပျၢ် ၂၀. ၂၀၀၂ နံၣ်ဆ တီၢ်ပုၤလီၤ. ပပုၤမၤသကိးတၢ်ဆိၣ်ဝဲ ၁၆ ဂၤဒီးကျဲးစးသပုၤပုၤလၢ ဒဲကဝီၤပုၤလၢဒိၣ်ယၢ န့ဆၢၣ်တၢ်မံးတၢ်မၤတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်ဆုညါ ဆဂီၢ်လီၤ. ပပုၤမၤသကိးတၢ်တဖၣ်သးဆိၣ်ဖး သူ လုၤကိးဝုၤဘၣ် ဆၣ်လံာ်လၢ အယဲတုၤဒဲကဝီၤပုၤစ့ၢ် အယဲ တလၢလၢပုၤကိးဂၤ ဆဂီၢ် ဘၣ်. ယထံဝဲသးစ့ၢ်လၢသူ လုၤကိးဝုၤအလံာ်တၢ်ကစီၣ် မ့ၢ် ဟးထီၣ် တဘျီလၢလၢဆုဘၣ်စ့ၢ်ကိးဆုယဆိၣ် ၁၆ ဘၣ်ကိးတၢ်တက့ၢ်.

ယဆုထီၣ်တၢ်ကွဲးတဖၣ်ဆုသ့ဆိၣ်လီၤ. ယတၢ်ကွဲးဆဲးမ့ၢ်အဒိၣ် ထံးတဘျီလၢယဂီၢ်အယဲ ဆိၣ်ဒီးတၢ်လီၤတုၣ်လီၤကၢ်တၢ်တလၢတပျဲ တဖၣ်ဆါ မးလီၤ. ယ နီၢ်ကစၢ် န့ၣ်ယဲ ကျဲးစးဒီးသိးကလဲၤအသး ဘၣ်ဂ့ၢ် ဘၣ်ပီ ဘၣ်ဆၣ် ယ ဆိၣ်ဒီးတၢ်ဂံၢ် စၢ်ဘါ စၢ်လၢတၢ် သူ လံာ်မံာ် ပျၢ်တၢ်ကတိၤတဖၣ်တတုၤထီၣ်ထီၣ်ဘးဆယံလီၤ. ယတၢ်မ့ၢ်လၢဒီး တၢ်ပညိၣ် မ့ၢ်ဝဲ ဒဲသိးဒဲကဝီၤဖိတဖၣ် ကပာ်သ့ၣ် ဖဲသးဒီးကသ့ၣ်ညါ က့ၤပဒဲကဝီၤယၢဝးဝး. ဒီးဝဲဒိၣ်ယၢ န့ဆၢၣ်သ့တဘၣ်တၢ်မၤဟးဂီၢ် ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်ကိးသ့တပီၣ်ထွဲပဒဲကဝီၤအခဲဆုညါတဂ့ၢ်ဆဂီၢ်လီၤ.

ယတၢ်ကွဲးတဖၣ်အပတီၢ်တထီၣ်ဘးတုၤ ဆုတၢ်ဂၢ လီၤဆါ တၣ် ဆၣ်ယမ့ၢ်လၢလၢကတဲဆိၣ်တၢ်မၤစၢ်လၢသူဂီၢ်တမံၤမံၤလီၤ. ယဆါ ဒီးန့ၣ်ဘၣ် တၢ်ဟ့ၣ်က့ၣ် ဟ့ၣ်ဖး ဒီး တၢ်န့ၣ်ကျဲ လၢသူ ဆိၣ် ဘၣ်ထွဲ ဒီး တၢ်ကွဲးဆဲးဒီးသန့သးလၢပုၤမးလံာ်ဖိတဖၣ်ဒီးတၢ်နီၤဖးအဆၢတ ဖၣ်လီၤ.

ပုၤဒီးတၢ်ဟံကဲဆါ
စီၤလုဝါ
ဘါဒိၣ်ယါဒဲကဝီၤ

(လၢတၢ်ဆဲးကျိးဆဂီၢ်)
Saw Lay War (Ban Don Yany Camp
Section B-60)Mr. Songsak Seaduwngchai
84/1 M-5 Tambon Nonglao,Sangklaburi
Ranchanaburi, 71240, Thailand

သူ ဆဲးဝဲထာ်

မိတၢ်ထံတၢ်ထီကစၢ်လၢအမ့ဝဲတဂၤ တမၤစၢ်န့ၣ်ဒီးပုၤမၤသ ကိးတၢ်ကိးဂၤန့ၣ်မ့ၢ်ယတၢ်ဆၢဂုၤလီၤ. ယမံၤမ့ၢ်စီၤမံးလုမိၣ် ယဆိၣ် ဝဲထါမဟ့ၣ်ဒဲကဝီၤအပုၤလီၤ. ယတၢ်မၤတဖၣ်မ့ၢ်ဒုၣ်ပုၤမၤလိတၢ်ဖိတ ဂၤဒီး မၤစၢ်စ့ၢ်ကိးမုၢ်သးမၤကလီလၢကွီၢ်ဆတၢ်မၤ န့ၣ်လီၤ. တဘျီ လၢလံာ်ယဖးဘၣ် သူ လုၤကိးဝုၤဘၣ်ဆတၢ်ကစီၣ်န့ၣ် ယသးတမ့ၢ်နီတ ဝဲဘၣ်ဖိဖျီန့ဆၢၣ်ခိၣ်ယၢ ဘၣ်တၢ်မၤဟးဂီၢ်ဆါဆယံလီၤ. တကး ဘၣ်ယသးထုပၢ်ထီၣ်လၢယကပတံထီၣ်ဘၣ်လံာ်သူ လုၤကိးဝုၤတ

တၣ်ဆဲးဒိသိးယကဖးဘၣ်ဆါတဘျီလၢလံာ်ဖဲ ပုၤရၢလီၤဆါ န့ၣ် လီၤ. ယဖးဘၣ်ဒီးနံၣ်ယၣ်ယၣ်မးတဘျီလီၤ.

အယိဒဲသိးယကဖးဘၣ်ချးဆါချးကတီၢ်ဆဂီၢ် ဝဲသးစ့ၢ်ဆုၢ်န့ၣ် တၢ်ယၢနီၤ. နမ့ၢ်ဆုၢ်န့ၣ်ယၢန့ၣ်ဆုၢ်န့ၣ်ကိးဒီးယသကိးဝဲဆဲးဆဂီၢ် ဒဲ သိးကသ့ၣ်ညါဘၣ်ဝဲဒီးဖးဘၣ်ဝဲဆဂီၢ်လီၤ.

တကးဘၣ်ယနၢ်ဟူလၢတၢ်ကရၢကရီၢ်ကဒုးဆိၣ်ထီၣ် န့ဆၢၣ်ခိၣ် ယၢလံာ်စီယုၤအယိ မၤဝဲမ့ၢ်ဝဲဒီးဆုၢ်န့ၣ်ကိးန့ၣ်ယၢအဘၣ် ၃၀ လၢ ကွီဖိလၢအမၤတၢ်လၢန့ဆၢၣ်ခိၣ်ယၢ. အဂ့ၢ်အကျိၤသ့ၣ်တဖၣ်ကသး ဆိၣ်ဖးဝဲဒီးယု သ့ၣ်ညါဆါထီၣ် န့ဆၢၣ်ခိၣ် ယၢ. တၢ်ဆိၣ်သးဆဂီၢ် လီၤ. ယကမၤစ့ၢ်ကိးပုၤသးစၢ်တဖၣ်ကွဲးလံာ်ဆီၣ်မ့ၢ်ဂ့ၢ် ကွဲးထံမ့ၢ် ဂ့ၢ် ဒီးဆုၢ်ထီၣ်ဆု သ့ ဆိၣ်ဒဲသိးသ့ တဘၣ်ဟးယု ထံၣ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ ကိကိမံမဲတဂ့ၢ်လီၤ. ဝဲဆဲးသးစၢ်တကမဲယသံကွီၢ်ဆါမ့ၢ်နကကွဲးထါ ဆါ- ဘၣ်ဆၣ်ကဘၣ်, ဘၣ်ထွဲ ဒီးန့ဆၢၣ်ခိၣ်ယၢလီၤ. အဝဲဆၢၣ်လီၤ ယၢဒီးဖဲဆုၢ်ဝဲဆုယဆိၣ်ဒီးယဆုၢ်ထီၣ်ယုဆုသ့ဆိၣ်စ့ၢ်ကိးလီၤ.

လၢစီၤမံၤလုမိၣ်
(ထါမဟ့ၣ်ဒဲကဝီၤ) (လၢတၢ်ဆဲးကျိးဆဂီၢ်)
Philemon C/O Tee Chit
P.O box 12,Suan Phung
Ratchaburi, 70180

ဒီပုၤဝဲဒိၣ်လုဝါ- ဒီမ့ၢ်ခိၣ်တပုၤဒီးတၢ်ဆၢၣ်ဆဲးန့ၣ်တၢ်လီၤ တုၣ်လီၤကၢ်တပုၤဒီးပုၤကညီနီတဂၤဘၣ်. နတၢ် သ့ၣ်ဆိၣ်သးဆိၣ် ဒီးနတၢ်ကျဲးစးဆတၢ်ကွဲးသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဂံၢ်တၢ်ဘါဒီးတၢ်မၤလိ ဖးဒိၣ်လၢစီၤလၢခဲတဖၣ်ဆဂီၢ်လီၤ. တၢ်ကျဲးစးဆိၣ်ဝဲဖဲလဲၣ်န့ၣ်တၢ် မၤနၢ်ဆိၣ်ဝဲဖဲန့ၣ်လီၤ.

ယယုကညးနၢလၢသူ လုၤကိးဝုၤလံာ်ဟးထီၣ်တဘျီဆဲးနတၢ် ကွဲးတပၣ်ယုၣ်ဒဲးဘၣ်. မိဖျီလၢတၢ်ကွဲးဆါအယိယဆါလၢနကနၢ် ပၢ်စၢ်ပတၢ်ကိတၢ်ခဲန့ၣ်လီၤ. ဆၢမ့ၢ်လၢလၢနကဆုထီၣ်ဘၣ်နတၢ် ကွဲးလၢခဲအဘျီတဖၣ်အဘျီန့ၣ်လီၤ. တသ့ဝဲအသ့ပကကျဲးစးဆဂ့ၢ် ကတၢ်ဒဲသိးဒီးနတၢ်ကွဲးကဟးထီၣ်ဘၣ်ဆဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဒီပုၤဝဲဒိၣ်လုဝါ- တနံၤဆဲးနကမ့ၢ်မုၢ်သးမၤကလီကွီဖိအ ဂ့ၢ်တဂၤလၢနပုၤတဝါပုၤအသိးခဲမ့ၢ်ဆုၢ်တနံၤယဆၢမ့ၢ်လၢလၢက မ့ၢ်တၢ်ဒဲသိးသိးဒီးနတၢ်မၤကဂ့ၢ်ထီၣ်ဆါထီၣ်ဆုၣ်ထီၣ်လၢနပုၤတဝါ ဆဂီၢ်လီၤ. ဒဲနဟံပျီလၢဒီးနံၣ်ယၣ်ယၣ်မးနဖးဘၣ်သူ လုၤကိးဝုၤအ လံာ်ဂ့ၢ်လီၤဆဲးတမ့ၢ်တၢ်လၢအတဖၣ်ဘၣ်.

သူလုၤကိးဝုၤ ဝုၤလံာ်ဂ့ၢ်လီၤ ဆဲးတဟးထီၣ်ဘၣ်ဆၢဘၣ်ကတီၢ်ဒိ တၢ်ဟံပနီၣ်ဆါအသိးဘၣ်. မိဖျီတၢ်ဂ့ၢ်ကိးဆါမံၤအယိ သူလုၤကိးဝုၤ ယု ဝဲသးစ့ၢ်ဘၣ်ဆပုၤမးလံာ်ဖိကိးဂၤလၢကနၢ်ပၢ်စၢ်ဘၣ်ပတၢ်ဂံၢ် ဆဲးတၢ်စၢ်သ့ၣ်တဖၣ်လီၤ. သူလုၤကိးဝုၤတသးပုံထီၣ်ဘိဝဲဆပုၤမး လံာ်ဖိတဖၣ်ဆၢထံၣ်,ဆၢဖးဆါ န့ၣ်လီၤ. မိပကညီခိၣ်ယၢ န့ဆၢၣ် ကဆိၣ်ကဆိၣ်မိးတက့ၢ်.

ဆုပကီၢ်လၢဟ့
သူလုၤကိးဝုၤဆဲးဝဲထာ်

သွန်ပျော်တသံကညီဖိတလီဒီ

“ဒီသီးသွန်ပျော်သုတသံ ဒီးကညီဖိသုတလီဒီတဂ့အဂီၢ် ပကမာဘၣ်ဒ်လဲၣ်”

အကတီၢ်ခဲအံၤ တၢ်ကီၤသွန်ကီၤသး လီၤဘၣ်ပုၤလၢတၢ်ရဲၣ်သဲကတီၤ က့ၤသွန်ပျော် န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်မနုၤအယီၤလဲၣ် န့ၣ် ဖဲပကတီၤတၢ်ရဲၣ်သဲကတီၤသွန်ပျော်အခါ တၢ်သံကွၢ်အိၣ်ထီၣ်ဝဲလၢဘၣ်မနုၤအယီၤ ပ ဘၣ်မအီၤလဲၣ် ဒီးပမာအီၤလၢမတၢ်အဂီၢ် လဲၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲအပူၤကွၢ်အနံၣ်တဆံအတီၢ်ပူၤ န့ၣ် ကီၢ်ဘူဒိၣ်အုၤရၢၣ်မုၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးအသုၣ် ပျော်တဖၣ်ဟးဂီၤဝဲ ၅၆,၈၃၅,၃၀၀ အုၤကၢၣ် (၂၃ ကကွၢ်ဟးကထာၣ်) ယၣ်ယၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိအကလုၢ် ဒီးတၢ်မုၢ်တၢ်ဘိအ ကလုၢ် အါန့ၣ်ဒီး ၂,၆၇၀ ကလုၢ်ယၣ်ယၣ် အရံၤအစၢၤဘူးကလီၤတူၢ်ကွၢ်မုၢ်တမုၢ်လီၤ ဘၣ်လၢတၢ်ဘၣ်ယီၣ်ဘၣ်ဘီအပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဟံၣ်ဖျါအံၤဒုးနဲၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢ ကီၢ်ဘူ ဒိၣ်အုၤရၢၣ်မုၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးလၢပအိၣ်လၢ အပူၤအံၤ တနံၣ်ဒီးတနံၣ်သွန်ပျော်ဟးဂီၤဝဲဟး ဂီၤဝဲရူၤဒိၣ်မး ဒီးတၢ်သးသမုၢ်တၢ်မဲတၢ်မါတ ဖၣ်လီၤမၢ်ကွၢ်ဝဲဒၣ်အါမးစ့ၢ်ကီးန့ၣ်လီၤ.

ထီၣ်ပယီၤမုၢ်ထံးကီၢ်လၢသွန်ပျော်ဟးဂီၤအ ချူကတၢ်အကျါတဘၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်ချါအဂ့ၢ် န့ၣ် ပုၤလၢအမၤလီၤယုသုၣ်ညါတၢ်ဆၢက တီၢ်ဆီတလဲသးတဖၣ် ဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ် န့ၣ် လီၤ. ဖဲ ၁၉၄၅ ဒီး ၁၉၈၈ နံၣ်အဘၣ်စၢၤ န့ၣ် သွန်ပျော်ဟးဂီၤ တနံၣ်အတၢ်ထီၣ်ယု ဆိၣ်ဝဲ ၂,၃၁၆.၆ စကွၢ်ယါမံးလၢ(၁ စကွၢ် ယါမံးလၢ = ၆၄၀ အုၤကၢၣ်) န့ၣ်လီၤ. ပူၤ ကွၢ်အနံၣ် ၅၀ န့ၣ် ကီၢ်ပယီၤအသုၣ်ပျော် ခဲလၢအိၣ်တုၤဝဲ ၁၉၃,၀၅၀ စကွၢ်ယါမံး လၢန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်တုၤလီၤဖဲ ၁၉၈၈နံၣ် အခါဖဲကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်ဆါကွၢ်အသုၣ်အက ဝီၤတဖၣ် ဆူကီၢ်တဲၣ်သုၣ်ကူၣ်ပနံၣ်တဖၣ် န့ၣ် ကီၢ်ပယီၤဒီတဘၣ်သွန်ပျော်အိၣ်လီၤတဲၣ်

က့ၤဒၣ်ထဲ ၉၄,၅၉၅ စကွၢ်ယါမံးလၢန့ၣ် ပုၤ ရဲၣ်သဲကတီၤဒီးကွၢ်ထွဲဟီၣ်ခိၣ်အဝဲလီၤတ ခါဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ်ဖဲ ၁၉၉၀ နံၣ်န့ၣ်လီၤ. အစီပညီ ပကီၢ်ပယီၤသွန်ပျော်လီၤမၢ်ကွၢ် အါ န့ၣ်ဒီးတတဲၣ်ဘျဲၣ်လၢ အနံၣ် ၅၀ ယၣ်ယၣ်အ တီၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲ နံၣ် ၂၀၀၀ န့ၣ် ပုၤဟူး ဂဲလၢခိၣ်ယၢၤန့ၣ်ဆၢၣ်တဖၣ် ထီၣ်ဒုးတယး ဝဲလၢသွန်ပျော်အိၣ်တုၤဒၣ် ၆၆,၇၉၅ စကွၢ် ယါမံးလၢ ဒီးမုၢ်ဘၣ်ထီၣ်သကြီၤဒီးကီၢ်ပ ယီၤဒီတဘၣ်အလဲအထီ (၂၆၁,၂၂၈ စကွၢ် ယါမံးလၢ) န့ၣ် သွန်ပျော်အိၣ်တုၤက့ၤဒၣ် ထဲ ၂၅ မျးကယၢၤန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်မုၢ်မုၢ် ကီၢ်ပဒိၣ်န့ၣ် ဟံၣ်ဖျါ ထီၣ်ဝဲလၢ သွန်ပျော်အိၣ် တုၤဒီး ၅၀ မျးကယၢၤအယီၤ လီၤဆီဒီးပုၤ ဟူးဂဲလၢကီၢ်ပယီၤခိၣ်ယၢၤတဖၣ်အတၢ်ဟံ ဖျါန့ၣ်လီၤ.

ထဲလၢ ချၢၣ်လွံၢ်ထူၣ်ကီၢ်ရၢၣ်တဘၣ်အ ပူၤန့ၣ် စးထီၣ်လၢတၢ်မၤသုၣ်ဒီးတုၤခဲအံၤ န့ၣ် ဒ်ခဲစၢ် တၢ်လဲၤယုသုၣ်ညါတၢ်တဘျီဒုး တယး ဝဲအသီး သွန်ပျော်ဟးဂီၤအိၣ်ဝဲ ၂၆၅,၇၂၈ အုၤကၢၣ် (၄၁၅.၂ စကွၢ်ယါမံး လၢ) ယၣ်ယၣ်န့ၣ်လီၤ. နီၣ်ဂံၢ်အံၤ မုၢ်ဒီး ဒၣ်တၢ်ထီၣ်ဒုးတယးဒ်တၢ်သုၣ်ညါ အီၤအ သီးန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်တဘၣ်ကအါန့ၣ်ဒီးအအံၤ လီၤ. ဒ်လဲၣ်ဂုၤဂုၤပုၤလီၤကဝီၤဖိတဖၣ် သုၣ် ညါဝဲပုၤဆၢၣ်ကလံၤလၢသွန်ပျော်အတၢ်ဟး ဂီၤအံၤတဆံးတဖၣ်လၢဘၣ်. အဝဲသုၣ်တဲ ဆီဟံၣ်စၢၤဒၣ်လဲၣ်လၢ ချၢၣ်လွံၢ်ထူၣ်အသုၣ် ပျော်, လၢတဘျီမုၢ်ပုၤဒိၣ်ပုၤယီၤတဘၣ်အံၤ တၢ်မုၢ်ဆဲးမၤဒီးသုၣ်ဆူညါ ၅-၆ နံၣ်အတီၢ် ပူၤန့ၣ် ကလုၢ်မုၢ်လုၢ်ဘိကွၢ်ဝဲဒၣ်လီၤ.

ကညီဖိအတၢ်အိၣ်မူန့ၣ် ဒီးသန့ထီၣ်အ သးလၢသွန်ပျော်အတၢ်အိၣ်ယၢၤအဖီခိၣ်န့ၣ် လီၤ. သွန်ပျော်မုၢ်ကညီဖိ အဖျါဒီးဒိၣ်တဖျၢၣ်

လၢ ကဒီးန့ၣ်ကလီၤတၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်, မုၢ်က သံၣ်ဖီၣ်အဒီးတဖျၢၣ်လၢ ကဒီးန့ၣ်ဘၣ်က သံၣ်သုၣ်ဂံၢ်ဝဲစၢၤတဖၣ်အဂီၢ်, မုၢ်ဝဲကဟၣ် တဖျၢၣ်လၢအထူးထီၣ်ဟီၣ်စီလၢ ကညီဖိက သုၣ်အိၣ်ဖျါအိၣ်တၢ်အဂီၢ် ဒီးမုၢ်စ့ၢ်ကီးစးဖီ ကဟၣ်ဖးဒိၣ်တဖျၢၣ်လၢအထူးထီၣ်န့ၣ်တၢ်ဖိ တၢ်လံၤလၢကညီဖိကသုၣ်ထီၣ်ဘီထီၣ်အ ဟံၣ်အယီၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. မုၢ်ဝဲကွၢ်တဖျၢၣ် လၢကညီဖိကမၤလီၤသုၣ်ညါန့ၣ်ပၢ်အါထီၣ် ဘၣ် ယးန့ၣ်ဆၢၣ်တၢ်မူအါကလုၢ်အဂီၢ်န့ၣ် လီၤ. မုၢ်ဝဲတၢ်သုၣ်ထီၣ်တဖျၢၣ်လၢကညီဖိ ကစူးကါဘၣ်အတၢ်ဘူၣ်တၢ်ဘါအလုၢ်အ လၢန့ၣ်လီၤ. အကါဒိၣ်ကတၢ်န့ၣ် သွန်ပျော် မုၢ်ကတီၤဖးဒိၣ်တဘၣ်လၢဒုးအိၣ်ဘၣ်အိၣ် ဘၢဝဲဒၣ်ကညီဖိလၢတၢ်ဒုးတၢ်ယၢၤအဆၢက တီၢ်န့ၣ်လီၤ. မုၢ်ဝဲလၢတၢ်ကတီၤလီၤလီၤ န့ၣ် သွန်ပျော်မုၢ်ကညီဖိအသးသမူန့ၣ်လီၤ. သွန်ပျော်မူအယီၤန့ၣ် ပတၢ်အိၣ်မူပုၤဒီးတၢ်အိၣ် ကုးအီၤပုၤန့ၣ်လီၤ. ပတလီၤဒီနီၣ်တဘျီ ဘၣ်. လၢတၢ်န့ၣ်အယီၤပစံးဒုးလုၤ “သုၣ် ပျော်တသံ ကညီဖိတလီဒီ” ဘၣ်အသီးန့ၣ် လီၤ. မုၢ်သန့ကုၤန့ၣ်ဒီး, တၢ်ကတီၤအံၤ ကလၢထီၣ်ပုၤထီၣ်အဂီၢ် ပကဘၣ်မၤထွဲဒ် မိၢ်ပၢ်ဖဲပစံးဝဲ “အိၣ်ဒီးကတီၤ, ကတီၤဒီး အိၣ်” ခဲဒီယၢ်ပလၢန့ၣ်လီၤ. ပနီၤဖးအ ဆၢတခါဒီးတခါတသ့ဘၣ်.

ခဲအံၤ ချၢၣ်လွံၢ်ထူၣ်ကီၢ်ရၢၣ်အသုၣ်ပျော် အံၤဆိးကုလံ. တၢ်လီၤတနီၤနီၤသံလံ. မၤကဒီး ၆ နံၣ်န့ၣ် ကသံယုထီၣ်ကွၢ်ခဲလၢၣ် လီၤ. န့ၣ်ဆၢၣ်ခိၣ်ယၢၤတၢ်ဂုၢ်ကီၤအပနီၣ်တ ဖၣ် စးထီၣ်အိၣ်ဖျါထီၣ်လဲ. တၢ်ကီၢ်ဒိၣ် ထီၣ်, ထံကျိၣ်ထံကွၢ်တဖၣ်လီၤစ့ၢ်ဒီးသးထီၣ် ကွၢ်ဖးရးလဲ. ဒုဖီသဝီဖီဒီးလီၤကဝီၤခိၣ်န့ၣ် တဖၣ် ဟံၣ်သုၣ်ဟံၣ်သးစီၣ်ဝဲလၢကဲၤ လၢန့ၣ်ဆၢၣ်

ခိန်ယာတၢ်ဂၢ်ကီလၢအမၤအသးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. သဝီဖိတနီၤအတၢ်သ့ၣ်အိၣ်ဖျးအိၣ်အလီၢ်ဟးဂၢ်ဟးဂီၤဝဲဒၣ်လၢတၢ်မၤဟးဂီၤသ့ၣ်ပုၤအယိၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ကီၤဘၣ်ဂီၤဝဲလၢ ခါဆူညါတၢ်ကမၤအသးဒီးအတၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူဒ်လဲၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တအံၣ်ဒီးဝဲလၢ သ့ၣ်ပုၤကဟးဂီၤဘၣ်. အဝဲသ့ၣ်ဒၣ်လဲၣ်တပၣ်ယုၣ်လၢပုၤမၤဟးဂီၤသ့ၣ်ပုၤအကျါဘၣ်. ဒ်ပသ့ၣ်ညါဘၣ်အသိး ကညီဖိလၢ ကီၤသ့ၣ်လုၢ်ဟီၣ်ကဝီၤတဖၣ်န့ၣ် တမၤဟးဂီၤသ့ၣ်ပုၤလၢတၢ်ကူၣ်လဲၣ်မၤကၤအကျဲဘၣ်. အဝဲသ့ၣ်အတၢ်ဖဲဒးဒဲးသံၣ်ကမၤဟးဂီၤသ့ၣ်ပုၤဒၣ်ကယၢ် ဘၣ်ဆၣ်တမ့ၢ်တၢ်အဒိၣ်အမ့ၢ်ထဲသိးတၢ်မၤကၤသ့ၣ်အသိးဘၣ်. မ့တမ့ၢ်လၢတၢ်ဒုးတၢ်ယၤဘၣ်န့ၣ်အဝဲသ့ၣ်အတၢ်ဖဲဒးဒဲးသံၣ်ကလဲၣ်အသးဒ်လုၢ်လၢအသိး ဒီးတမ့ၢ်လၢကမၤဟးဂီၤပုၤဘၣ်. အဝဲသ့ၣ်တဖၣ် ထီၣ်အိၣ်ကတီၤသ့ၣ်ပုၤန့ၣ်လီၤ. သ့ၣ်ပုၤကဟးဂီၤန့ၣ်တအံၣ်ဝဲဘၣ်. လၢတၢ်န့ၣ်အယိၣ်ဘၣ်ထွဲဒီးချၢၣ်လွၢ်ထုၣ်သ့ၣ်ပုၤအတၢ်ဟးဂၢ်ဟးဂီၤတဘၢးအံၤန့ၣ်အဝဲသ့ၣ်ထံၣ်ဝဲဒ်လဲၣ်.

ပသ့ၣ်ညါလၢကညီဖိအိၣ်လၢကီၤဒွဲပုၤတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ် ခါဆိအူတၢ်လိၣ်ဘၣ်လၢအကါဒိၣ်န့ၣ်ဒဲးတၢ်ခဲလၢၣ်န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢဒီးတၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်သံကွၢ်လၢအဘၣ်ယးတၢ်ကတဲၣ်ကတီၤသ့ၣ်ပုၤအဂီၢ်န့ၣ် ဘၣ်တဘၣ်ဆိကမိၣ်ဝဲတချးလၢဘၣ်. ပဝဲလၢတအိၣ်ဘၣ်လၢကီၤဒွဲပုၤတဖၣ်ဒၣ်လဲၣ်ပထံၣ်လီၤမိၤညီလၢ တၢ်အိၣ်သးခဲအံၤန့ၣ်ပရဲၣ်သဲကတီၤသ့ၣ်ပုၤတသ့ဘၣ်ဒီးအကတီၢ်တတုၤယီၤဒဲးဘၣ်. တၢ်မ့ၢ်မ့ၢ်ထီၣ်ကတီၤမးပမၤတၢ်သ့လီၤ. ပမ့ၢ်အိၣ်ခိးတၢ်ကမ့ၢ်ထီၣ်တခါန့ၣ်ကတုၤအိၣ်ပုၤအခါဖဲလဲၣ်.

ပထဲလီၤတၢ်တသ့ဘၣ်. ဘၣ်ဆၣ်ပသ့ၣ်ညါသ့လီၤတၢ်လၢတမၤအသးဖဲခဲမ့ၢ်ဆုၣ်ခဲမဟါအတီၢ်ပုၤဘၣ်. ကယံၣ်ဒဲးလီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယိၣ်တၢ်အိၣ်ဝဲခဲမံၤလၢပဘၣ်ဆိကမိၣ်ဆိအိၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢ ၆ နံၣ်အတီၢ်ပုၤန့ၣ်တၢ်ကဘၣ်မ့ၢ်ထီၣ်ကတီၤလီၤ. သ့ၣ်ပုၤမ့ၢ်လၢၣ်ဘၣ်ဆၣ်န့ၣ်ကတီၤဒီး ပယုကျဲကဘၣ်ဒဲးတဘီဘီလီၤ. မ့တမ့ၢ်ဒ်န့ၣ်ဘၣ်ဒီး ၆ နံၣ်ဝံၤအလီၢ်ခဲ တၢ်မ့တမ့ၢ်ထီၣ်ကတီၤဘၣ်ဖုးသၢပျၢၤပကမၤကတီၤဒ်လဲၣ်. ပသ့ၣ်ပုၤတကရၢတဘၣ်တဲလၢအထုၣ်တဂ့ၤ, အခိၣ်ဆၢၣ်ဒၣ်

လဲၣ် ဘၣ်တဘၣ်လၢပတထံၣ်လၢအိၣ်ဘၣ်. အခါဖဲန့ၣ်မတၢ်အခိၣ်ကဘၢမ့ၢ်အခဲကဘၢဆၣ်တဂၤလဲၣ်. ပစံးဒၣ်ကလီၢ်အဒိလၢပအဲၣ်ဒီးကတီၤကတီၤသ့ၣ်ပုၤလဲၣ်. နၢ်ကတၢ်သံကွၢ်ကအိၣ်ဝဲလၢဘၣ်မၤဒ်လဲၣ်. တၢ်သံကွၢ်ဒ်အံၤပစံးဆၢၣ်ညီချ့ချ့တဘၣ်ဘၣ်. ဘၣ်ဆၣ်န့ၣ်ကတီၤ, တုၤမ့ၢ်ပနီၤတုၤဝဲဒ်ခိကတီၤအိၣ်သးဒ်ချၢၣ်လွၢ်ထုၣ်အသိးန့ၣ်ပကထံၣ်န့ၣ်တၢ်ဂၢ်လၢအလီၤဆိကမိၣ်န့ၣ်လီၤ.

ချၢၣ်လွၢ်ထုၣ်ကီၤရၣ်န့ၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်ဖဲဒီးတၢ်ဒုးတၢ်ယၤအယိၣ်မ့ၢ်ဝဲမ့ၢ်အူဖၣ်ဆါကျါဒီးတၢ်သံခဲသံပုၤအလီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပဆိကမိၣ်လၢတၢ်မၤကၤသ့ၣ်န့ၣ်ကကီၤန့ၣ်ဒဲးပကတီၤသ့ၣ်ပုၤန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်မနုၤအယိၣ်လဲၣ်န့ၣ်ပဘၣ်ကူၣ်, ဘၣ်ဘုး, ဘၣ်တံၣ်, ဘၣ်ကွၢ်, ဘၣ်တီၤဒီးဘၣ်ဆါအီၤန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်သ့ၣ်ပုၤတကရၢဟးဂီၤဝဲလၢတၢ်မၤကၤအီၤအညတတဲဘၣ်. ဘၣ်မနုၤအယိၣ်လဲၣ်. ပုၤတကျးအံၤဘူၣ်တၢ်ရးလဲၣ်. မ့ဘူၣ်တၢ်န့ၣ်ဒီးဘၣ်မနုၤလၢတကတဲၣ်ကတီၤသ့ၣ်ပုၤဘၣ်လဲၣ်. ပကထံၣ်ဘၣ်လၢပုၤလၢအမၤဟးဂီၤသ့ၣ်ပုၤန့ၣ်တမ့ၢ်ကညီဖိအိၣ်လၢကီၤသ့လုၢ်အသ့ၣ်ပုၤဟီၣ်ကဝီၤအပုၤဘၣ်. ပုၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤမ့ၢ်ပယီၤအကူၣ်ပနံၣ်, ပယီၤသဲထံ, မိၣ်ဖၢၣ်ဘီဒီးနအဖ သးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤအိၣ်ဒဲးဝဲတဖုလၢဖဲဒီးလဲလီၤအသးလၢတၢ်မၤကၤသ့ၣ်အတၢ်မၤအပုၤဒ်အမ့ၢ်သဝီဖိလၢအအိၣ်လၢနအဖဒီးခိၣ်ဖၢၣ်ဘီတၢ်ပၤဖိလဲၣ်, တနီၤမ့ၢ်ပုၤလၢဘၣ်တၢ်သးကွၢ်အလီၢ်အကျဲဆူတၢ်လီၤလၢနအဖ ကိးဝဲ “ည့ၣ်ခါယုယု”တၢ်မ့ၢ်တၢ်ခုၣ်အသဝီတဖၣ်အလီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤလၢထးသ့ၣ်တဖၣ်အံၤဖဲမၤကၤသ့ၣ်ဘူၣ်ဝဲသၢၣ်. ဒီဖျိလၢအိၣ်ဘၣ်လၢကဆိခိၣ်အယိၣ်တလီၣ်ပျၢၤဒီးဖဲကဲလၢထွဲၣ်ပျၢၤဘၣ်. လၢအဘၣ်ယးဒီးတၢ်ကတဲၣ်ကတီၤပုၤန့ၣ်တဘၣ်တဲလၢကသ့ၣ်လီၤသ့ၣ်ဖိတခိၣ်တဂ့ၤ, ထဲဒၣ်မ့ၢ်ဖဲတီၢ်န့ၣ်န့ၣ်သ့ၣ်ခိၣ်ဆၢၣ်ဒီးဆိဖိကူၣ်န့ၣ်နဘၣ်တဲအီၤလၢတၢ်ဘျးန့ၣ်လီၤ. တၢ်လၢပဆိကမိၣ်န့ၣ်ဒ်ပရဲၣ်သဲကတီၤသ့ၣ်ပုၤတသ့ဝဲလၢတၢ်ဒုးတၢ်ယၤအဆၢကတီၢ်အသိးန့ၣ်တၢ်မၤဟးဂီၤသ့ၣ်ပုၤလၢတၢ်မၤကၤအီၤအယိၣ်န့ၣ်တကြားမၤအသးချ့သးဘၣ်. ပမ့ၢ်ဆိကမိၣ်ကဒီးလၢကျဲအသိးတဘီဘီန့ၣ်သ့ၣ်ပုၤဟးဂီၤအံၤမၤဘျးမၤဖိၣ်ပုၤအါန့ၣ်မၤဘၣ်ဒီပုၤ

ခါန့ၣ်လီၤ. ပမ့ၢ်ကွၢ်လၢထံဖိကီၤဖိလၢအိၣ်လၢနအဖအတၢ်မ့ၢ်တၢ်ခုၣ်အသဝီတဖၣ်န့ၣ်အဝဲသ့ၣ်ပုၤထီၣ်အတၢ်ကီၤတၢ်ခဲအကလုၢ်ကလုၢ်ဘၣ်ယးတၢ်ဖဲဒဲးအိၣ်မၤအိၣ်ယံးစ့ၤဒီးဘၣ်ဟ့ၣ်တၢ်ခိတၢ်သ့ဆူသးပဒိၣ်အကပၤကပၤအယိၣ်ဘၣ်ဖဲမၤကၤသ့ၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂၢ်တၢ်ကျိၤအံၤမ့ၢ်ပန့ၣ်ခဲလၢၣ်သ့ခါ. အဒိ, ပမ့ၢ်တဟ့ၣ်အဝဲသ့ၣ်အခွဲးလုၢ်တက့ၤလၢကမၤကၤသ့ၣ်ဘၣ်န့ၣ်တၢ်မၤအဂၤလၢအဝဲသ့ၣ်မၤဝဲသ့အိၣ်ခါ. တၢ်လၢပကြားခဲကွၢ်စီၤကွၢ်န့ၣ်ပုၤလၢအက့ၤလီၤအိၣ်လၢသးပဒိၣ်တၢ်ပၤဖိလဲၣ်တဖၣ်န့ၣ်ဖဲက့ၤထီၣ်မၤကၤအိၣ်သ့ၣ်ခဲလၢၣ်လီၤခါ. အဒိ, မ့မ့ၢ်ပုၤလၢအစ့ၤန့ၣ်ပုၤလၢတဖၣ်ထီၣ်မၤသ့ၣ်လၢအအါတဖၣ်တဒီအိၣ်မ့ၣ်သ့လၢကျဲဒ်လဲၣ်. လၢပုၤစ့ၤဂၤမၤကၤသ့ၣ်အယိၣ်ပုၤအါဂၤလၢဒီးသန့ၤထီၣ်အသးလၢသ့ၣ်ပုၤတၢ်အိၣ်ယၤအဖိခိၣ်တဖၣ်ကဘၣ်ကီၤဘၣ်ခဲန့ၣ်တီၤဖၢအိၣ်မးကစီၤဒီခါ.

ပမ့ၢ်မၤန့ၢ်တၢ်သံကွၢ်တဖၣ်အံၤအတၢ်စံးဆၢၣ်ပဆိမိၣ်လၢပကထံၣ်န့ၣ်ကျဲလၢပကရဲၣ်သဲကတီၤကတီၤပသ့ၣ်ပုၤန့ၣ်လီၤ. ဒိၣ်ဂ့ၤဆဲးဂ့ၤ, ကီၤဂ့ၤညီဂ့ၤပကဘၣ်မၤအီၤလီၤ. ပမ့ၢ်တမၤအီၤခဲအံၤဘၣ်န့ၣ်ဆူမဲၣ်ညါတမ့ၢ်လၢကညီလၢပဂီၢ်ဘၣ်. တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢဒီးတၢ်မ့ၢ်တၢ်ခုၣ်န့ၣ်အရ့ဒိၣ်ဒီးပလိၣ်ဘၣ်အီၤလီၤ. ဘၣ်ဆၣ်တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢဒီးတၢ်မ့ၢ်တၢ်ခုၣ်န့ၣ်တတဲပုၤလၢပရဲၣ်သဲကတီၤသ့ၣ်ပုၤသုလၢပုၤပုၤဘၣ်. ပထံၣ်ဘၣ်အဒိလၢကစ့ၣ်တၢ်ပၤဆၢကတီၤမၤတၢ်ယုတၢ်ဖိဒီးနဝတဝံၤအလီၢ်ခဲန့ၣ်အသ့ၣ်ပုၤတဖၣ်ဟးဂီၤဒိၣ်ထီၣ်အါန့ၣ်ဒဲးအလီၢ်န့ၣ်လီၤ. မ့မ့ၢ်ဒ်န့ၣ်ဒီးအလီၢ်တအိၣ်လၢပဘၣ်ခိးတၢ်ဆၢကတီၢ်အဝဲန့ၣ်ဘၣ်. ဒ်ပမၤသ့အပတီၢ်, အသန့ၣ်အသိးပကဘၣ်မၤအီၤ- ဘၣ်မၤခဲအံၤလီၤ. အစ့ၤကတၢ်တၢ်လၢပမၤသ့န့ၣ်မိပသ့တဆိၣ်ထွဲတၢ်မၤကၤအိၣ်ပသ့ၣ်ပုၤတဂ့ၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပမၤသ့ဂ့ၤတသ့ဂ့ၤန့ၣ်တၢ်သံကွၢ်တဖျၢၣ်လၢအမ့ၢ် “ဒ်သိးသ့ၣ်ပုၤသ့တသံဒီးကညီဖိသ့တလီၤဒိတဂ့ၤအဂီၢ်ပကမၤဘၣ်ဒ်လဲၣ်”န့ၣ်အံၣ်ဒီးလၢဒီပုၤဝဲၣ်ထံဖိကီၤဖိကမ့ၢ်ကိးဂၤကဆိကမိၣ်သကိးအီၤလဲၣ်လဲၣ်ဒီးယိၣ်ယိၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤအါဂၤခိၣ်သ့ၣ်အါဖျၢၣ်စ့အါဒီအတၢ်မၤသကိးန့ၣ်ပန့ၣ်လၢပဘၢလၢကမံၣ်န့ၣ်အသိးလီၤ. ■

ကလုာ်ဖျဉ်တၢ်မၤလိလၢကမၤဂ့ၤခိၣ်ဃၢၤ

-သုလၢတီၤဂ့ၤ

တၢ် ယုသုညါမၤလိဘၣ်ဃးသုၣ် ပုၤ တၢ်မၤလိ အဆိကတၢ်တၢ်ဘျီဘၣ် တၢ်ဖူးဆိၣ်ထီၣ်အိၣ်ဖဲလါအိၣ်က့ၣ် ၁,၂၀၀၂ နံၣ်ဖဲပုၤကံၤဖဲအပူၤန့ၣ်လီၤ. ပုၤထီၣ်တၢ်မၤလိဖိဖဲလၢကံၤအိၣ်တဆဲခဲၤလၢအဖဲလၢကံၤ ဝှၣ်. ကရၢၣ်န့ၣ်, ကညီဖိ, ယီၤခိၣ်ခိၣ်ဃၢၤန့ၣ် ဆၢၣ်ကရၢၣ်သ့ၣ်တဖၣ် နီၤလၢဟ့ၣ်လၢအသး ဆိၣ်မၤလိဘၣ်ဃးခိၣ်ဃၢၤန့ၣ်လီၤ.

ကလုာ်ဖျဉ်ဖိတဖုဘၣ်တဖုအဟီၣ်ကဝီၤ ပုၤ န့ၣ် ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်နီၤန့ၣ်အဖးနီၤထံၣ်ဂ့ၤ ကီၤဂၤက့ၣ် ပဲန့ၣ်တဖၣ် ဖဲဂ့ၣ်ဆုၣ်ပျီဆုၣ်, ဆိၣ်တူၢ်ဆိၣ်ကလီၤမၤဟးဂ့ၣ်ဟးဂီၤ န့ၣ်ဆၢၣ် ဆိၣ်ဃၢၤ နီၤအမ့ၢ် သုၣ်လုၢ်ခိၣ်ပုၤခိၣ်တဖၣ် နီၤဟီၣ်လၢတၢ်ထူးတၢ်တီၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဆိကမိၣ်ခိၣ်သ့ၣ်လၢတၢ် မၤလိတ

ဘျီဆဲး န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲခိၣ်ဃၢၤန့ၣ်ဆၢၣ် တၢ်မ့ၢ်တၢ် ခုၣ်မ့ၢ်တဆိၣ်ဘၣ်န့ၣ် တၢ်မ့ၢ်တၢ်ခုၣ်အမ့ၢ်အ တီၤလၢကလုာ်ဖျဉ်ဖိတဖုဘၣ်တဖု အဟီၣ် ကဝီၤ ပုၤ ဆိၣ်ထီၣ်ဝဲ တသုလၢ တက့ၤဘၣ် လီၤ. အထီၣ်, ကလုာ်ဖျဉ်ဖိတဖုဆိၣ်နီၤတၢ် ရဲၣ်တၢ် ကျဲၤလၢတၢ်မၤလိမ့ၢ်ဝဲ က က့ၤနီၤ နီၤလီၤဟ့ၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါဘၣ်ဃးနီၤ ခိၣ်ဃၢၤ န့ၣ်ဆၢၣ်ဆုပုၤတဝါ နီၤကယုသုၣ် ညါမၤလိ, မၤနီၣ်မၤယါသ့ၣ်ပုၤတၢ်ဟးဂ့ၣ်ဟးဂီၤလၢအ ဟီၣ်ကဝီၤခဲၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.

ကလုာ် ဖျဉ်ဖိတဖု ဆိၣ်နီၤတၢ်တီၤကျဲၤ လၢကမၤတၢ်ယုသုၣ်ညါသမံထံ, မၤနီၣ်မၤ ယါသ့ၣ်ပုၤတၢ်ဟးဂ့ၣ်ဟးဂီၤလၢကမၤတၢ်ဟီၣ် ကဝီၤ ပုၤလၢ တ နံၣ် အ တီၢ် ပုၤ (၂၀၀၂ နီၤ ၂၀၀၃ နံၣ်တဝ်) နီၤတၢ် ဂ့ၢ် တၢ် ကျိၤ တၢ်

ကစီၣ်လၢမၤန့ၣ်တဖၣ် တၢ်ကကွဲးအီၤနီၣ်လံာ် ဟ်ဖျါနီၤ တၢ်ကရၢၤလီၤက့ၤဆုကမၤတၢ်အ ဟီၣ်ကဝီၤပုၤ နီၤတၢ်ကစီၣ်လၢကလုာ်ဖျဉ်တ ဖုနီၤတဖုန့ၣ်ကဟ်ဖိၣ်သကိးတၢ်ကစီၣ်တဖၣ် နီၤ က ဆုၤ ထီၣ်ဆုဘီမ့ၢ်သ ကိးဘီမ့ၢ်အခိၣ် ဃၢၤန့ၣ်ဆၢၣ်တၢ်ကရၢၤကရီၤအဆိၣ်န့ၣ်လီၤ.

အဝဲဆဲးမ့ၢ်ဝဲ ကလုာ်ဖျဉ်ဖိသးစၢ်ခိၣ်ဃၢၤ န့ၣ် ဆၢၣ်အတၢ်တီၤကျဲၤ လၢကမၤသကိးမၤသ ကိးတၢ်နီၤဖိၣ်လိာ်ဖုလၢတၢ်ကသံၣ်ခွဲၣ်ကတီၤ ဆိးကါခိၣ်ဃၢၤ န့ၣ်ဆၢၣ်ဆိၣ်ဃၢၤလၢအလီၢ် သန့ၣ်ခဲၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.

ပုၤလၢအတီၢ်ခိၣ်ရဲၣ်ဖဲတၢ်မၤလိတဘျီဆဲး ပုၤဝဲ က ဝှၣ် ခိၣ်ဃၢၤန့ၣ်ဆၢၣ် ကရၢၤ, ကညီဖိ ခိၣ်ဃၢၤနီၤပုၤဂ့ၢ်တၢ်မၤပုၤဘျးဖဲ က ရၢ နီၤ (Images Asia E-Desk) တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ■

ဟံၣ်ဖျဉ်ၣ်ဝဲဘျီတလိၣ်ပုၤအိၣ်တၢ်နီၤလၢဘၣ်

-သုလၢတီၤဂ့ၤ

မၤ လးဒဲကဝီၤပုၤ ဟံၣ်ဖိထီၣ်ဖိအဖျဉ် ဝဲဘျီတလိၣ်ပုၤအိၣ်တၢ်နီၤတၢ် လၢပုၤ ဖဲဆါလၢတၢ်ကျဲၤလၢဘၣ် န့ၣ် ပုၤကွၢ်ထွဲတၢ်တီၤကျဲၤတကၤဟ်ဖျါထီၣ်ဝဲန့ၣ် လီၤ. ဟံၣ်ဖျဉ်တဖၣ်ဆဲး မ့ၢ်ပုၤသ့ၣ်တဖၣ် လၢပုၤသ့ၣ်မၤသကိးတၢ်နီၤ ပုၤတဝါကရၢၤ အတၢ်တီၤကျဲၤ လၢအဘၣ်တၢ်တီၤခိၣ်ရဲၣ်ဖဲ အီၤလၢကညီဖိပိာ်မ့ၢ်ကရၢၤ-မဲၣ်လးန့ၣ်လီၤ.

တကးနီၤဘၣ်, တၢ်သုတၢ်သ့ၣ်တၢ်မ့ၢ်တၢ် ဘီလၢအသ့ၣ်ဝဲတဖၣ်န့ၣ် ဟ့ၣ်နီၤလီၤလိာ် သး နီၤတနီၤသ့ၣ်ကိးဝဲလၢတၢ်ဖဲန့ၣ်အကျဲ တဘီစုၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ.

“ပမ့ၢ်ထီၣ်သၢတြီၤပိာ်မ့ၢ်နီၤတၢ်သ့ၣ်တၢ် ဖျးစးထီၣ်လၢအစးထီၣ်သီဖဲ ၂၀၀၀ နံၣ်နီၤ တုၤလၢ ဖဲဆဲးန့ၣ် ပိာ်မ့ၢ်နီၤတၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျး လၢမဲၣ်လးမ့ၢ်ဂ့ၤ, အိၣ်ဖျဉ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, နီၣ်ဖိမ့ၢ်ဂ့ၤ န့ၣ် လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်, ဂ့ၤထီၣ်ပသီထီၣ်လဲ

ကရၢၤလၢအဆိၣ်ထွဲကရၢၤအ တၢ်တီၤကျဲၤလၢသမံသမိးနီၤ ယုသုၣ်ညါမၤလိအိၣ်တၢ်နီၤ ဖျဉ်အကရၢၤအတၢ်ဟးဂ့ၣ်ဟးဂီၤ ဝဲမဲၣ်လၢ. တၢ်ဂီၤ- ထဲနီၣ်ယံၣ် န့ၣ်လီၤ. ပိာ်မ့ၢ်တဖၣ် ဂဲၤ လိာ်ဝဲသပုၤပုၤ လၢတၢ်သ့ၣ် တၢ်ဖျးလၢ န့ၣ်ဆၢၣ်အကျဲ နီၤ မ့ၢ်ဝဲတၢ်မၤလိန့ၣ်တၢ်တခါ လၢအဝဲသ့ၣ်ကဒူးလိၣ်ထီၣ် ဖးထီၣ်ဝဲတၢ်ဆိကမိၣ်ခိၣ်သ့ၣ်ဆဲးန့ၣ်လီၤ.”

အဝဲဆဲးန့ၣ်မ့ၢ်ပုၤလဲၤကွၢ်ထွဲတၢ်တကၤဟ်ဖျါ ထီၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.

ဖဲလၢယုၤ, ၂၀၀၂ အပူၤန့ၣ် ကညီဖိ ခိၣ်ဃၢၤနီၤပုၤဂ့ၢ်တၢ်မၤပုၤဘျးဖဲ က ရၢဖိ တကၤဘၣ်တၢ်မၤလိအီၤလၢ (IA E-Desk) လၢကလဲၤသမံသမိးကွၢ် ပိာ် မ့ၢ်နီၤတၢ်သ့ၣ်

တၢ်ဖျးအကရၢၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. နီၣ်အသိး ဆိးကထိဘၣ်, ၂၀၀၂ န့ၣ် တၢ်ကရၢၤကရီၤ အပုၤဘၣ်မ့ၢ်ဘၣ်ဒါအနီၣ်ကမၤလဲၤထီၣ်ဘၣ် ဝဲလၢအနီၣ်ကမၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကရၢၤကရီၤဆဲး ဆိၣ်ထွဲဝဲပိာ်မ့ၢ်အ ကရၢၤတဘျးဖျါလၢဘၣ်ကီၤဘၣ်ဝဲဒဲကဝီၤ ပုၤစးထီၣ်လၢ ၂၀၀၀ နံၣ်လဲၤလဲၤန့ၣ်လီၤ. ■

ခုနစ်ဆယ့်နှစ်ကွက်မတတ်ပွဲထိုင်၍နံနက်အသူအသပ်

-သူလှလှတီ၊

ပုလိယူလဲ ၁ - ၈ သီ၊ ၂၀၀၂ နံနက် ညီရဲဒဲသဲန့ဆာဉ်ကရံ- ခုနစ်ဆယ့်နှစ် ကွက်(KNCG) မာဝဲတဲကွက်ကဒါက့ ၅ နံနက် တဲတိတ်ကျဲ တဲဆိဉ်ဖိဉ်ဖဲမဲရဲမိဒဲကဝီ ပုန့နီလီ၊ တာဘျီယီ မာလီတဲတဲဖိဉ်ကိးတဲ ဟံဖိဉ်ထီဉ်သးဒီး ကညီဖိဉ်ယာဒီးပုဂံ ဝီတဲမာပုဉ်ဘျးစဲကရဲ- ခုမဲ (KESAN) န် အမုတ်ကရဲတခါယီအသိးန့နီလီ၊

ခုမဲအတဲဟဲကဲထီဉ်အသးသ့ ဒီဖျိ ခု ဆဲနစ်ကွက်အတဲမာလီန့တဲလဲယာနီနံနက်အ တဲပုအယီန့နီလီ၊

တဲဟူးတဲဂဲတဖဉ် န်အမုတ် ကရဲ ကရီဟဲကဲထီဉ်သးအဂံ၊ တဲသ့တဲဖျး လဲန့ဆာဉ်အကျဲ၊ တဲဟ့ဉ်ခိဉ်ယာန့ဆာဉ် အတဲကူဉ်ဘဉ်ကူဉ်သ့လဲတဲပုဉ်ကွဲ၊ တဲ

ပုထီဉ်တဲဆိဉ်ဖိဉ်ဖဲဟ့ဉ်ထီဉ်ကဒါ က့အတဲထီဉ်လဲအုဉ်ဆဲနစ်ကွက် အတဲမဲတဲမာလဲယာနီနံနက်အတဲမိဉ် ဒီဖျိမာပုဉ်တဲသဲကွက်လဲတဲဟ့ဉ်ပု -တဲဂီ- သုလှလှတီ၊

သ့ဉ်လီက့တဲလဲထဲခဲကွက် စီးတဲကဆဲကဆို့၊ တဲဘုဉ် တဲဖိဉ် ဒီးတဲဟံးတဲကစီဉ် သ့ဉ်တဖဉ်န့ ဘဉ်တဲကွက်က ဒါက့အိဉ်ဖိဉ်န့နီလီ၊

ဒဲကဝီ၊ ကဝီဒု၊ သးစဲကရဲဒီးဝီဉ် မုဉ်ကရဲခိဉ်နဲတဖဉ်လဲတဲမဲသဲကိးမာသ ကိးအဂီန့ဟဲဟ့ဉ်ထီဉ်အတဲထီဉ်လဲတဲ ကရဲကရီအတဲမဲတဲမာအဖိဉ်မုတ်လီ၊ သးမဲဝဲကစီ န်အကဲကီဉ်ဒီးကရဲလဲအ

ဆဲးတဖုအသိးန့နီလီ၊
ကညီရဲဒဲသဲန့ဆာဉ်ကရံ ဆိဉ်ထီဉ်ဖဲအ ဖြဉ်၂ သီ၊ ၁၉၉၇ နံနက် ဖဲမဲရဲမိဒဲကဝီဒီး ခုမဲန့ ဟဲဆိဉ်ထီဉ်ဖဲ နိဉ်ဝဲဘာဉ် ၁၈ သီ၊ ၂၀၀၁ ဖဲဝဲကဲမဲန့နီလီ။ ■

သုလံာ်တအါဘဉ်ဆဉ်ဒုးဖးဆီဖဲဉ်လဲမုဉ်အူလံ

-သူလှလှတီ၊

ပရဲဉ်စီဘဲးထာဉ်ကျဲးစးထဲးဂံထဲး ဘါသိဉ်လဲပုဒဲကဝီဖိမုဉ်ဆုဉ်မုဉ် ဂီဖိ ၇ ဂဲလဲတဲထီဉ်ဟ့ဆဲနစ်လဲမုဉ်အူ ဒဲအကျဲန့ဖးထီဉ်ဝဲလံ၊ တဲသိဉ်လဲမာကွဲ ဆဲး ဟံဖျိထီဉ်ဝဲဒဲတဲအစီဉ်ထဲးကတဲတ ဘျီလဲ ပုမုဉ်တဖျိတဲဖျိတဲဘဉ်ဆဉ်သနဲ က့၊ မာလီတဲသ့တဲဘဉ်ဆဲးသ့ဝဲဒဲလီ၊

တဲသိဉ်လဲဆဲး မုဉ်ဝဲတဲဘုဉ်တဲဖိဉ်ဆီ ဒီးညဉ်ကိဉ်လဲဒဲကဝီအတဲဘုဉ်တဲဖိဉ်က လဲထီဉ်လဲထီဉ်လဲနီကစဲဟံဉ်ဖိဉ်ဖဲအ ဂီန့နီလီ၊ မုဉ်ဒဲသိးကဘုဉ်လဲဘုဉ်ဖိဉ်အ တဲဂံကီ ဒီးကမာပုထီဉ်ဘုဉ်ဖိဉ်အတဲ လိဉ်သ့တဖဉ်အဂီန့နီလီ၊

ပုထီဉ်တဲမာလီဖိတဖဉ် ဖျိထီဉ်ဒီလံာ် တဲမာလီ ဒီးမဲဆဲး ဆိဉ်လဲတဲမာအပု န်သိးကဖျိထီဉ်ဒီနီတဲမာလီအဂီန့ နီလီ၊ တဲမာလီဒီတဲတဲကယံဉ်ဒဲ ဖဲ

ပုမာလီတဲဖိတဖဉ် ထီဉ်ဟ့ မာဆဲအနဲလဲတဲထီဉ်ဟ့တဲ အပု ဒီဖျိသ့ဝဲမုဉ်အူဒဲအ တဲကီ- တဲမာကွဲဆဲးမုဉ်ဝဲ တဲမာလီအကျဲတဲဘီလဲ ပု မာလီတဲဖိတဖဉ်ကမာလီန့ တဲလဲထီဉ်လဲဖိနီနီအ ဖိဉ်န့နီလီ၊
-တဲဂီ- စီမာဘုဉ်

လဲန့နီလီ၊
တဲသိဉ်လဲဆဲးမုဉ်ဝဲ ခုမဲ ပုတဲတဲက လဲထီဉ်လဲထီဉ်လဲအတဲတိတ်ကျဲဖိတခါ န့ လီ၊ ပုလဲအဆိဉ်ထွဲတဲတိတ်ကျဲဆဲးမုဉ် ဝဲစီအတဲကရဲကရီန့နီလီ၊

သရဲဉ်ဘဲးကထာဉ်မုဉ်ဝဲမဲရဲမိ ဒဲအ ဖဲနဲမုဉ် အကွဲသရဲဉ်တဲဂဲလဲအသိဉ်လဲဝဲ

ဒဲတဲဘုဉ်တဲဖိဉ်အတဲသ့တဲဘဉ် ဒီးဒုး ဖျိထီဉ်တဲလဲတဲကဲထီဉ်လိဉ်ထီဉ်လဲအ ဘဉ်ယးဒီးတဲဒုးဖးဆီဖဲလဲမုဉ်အူဒဲအ ကျဲန့နီလီ၊ အဝဲအတဲတိတ်ကျဲဆိဉ်လဲက ဒုးလဲထီဉ်လဲထီဉ်လဲဒဲတဲမာလီဆဲး န်သိး ကဘဉ်ဘျးဘဉ်ဖိဉ်ကညီဖိလဲထီဉ်လဲကီ ပုတဲတဲအဂီန့နီလီ။ ■

လံာ်ဘိးဘၣ်ရၤလီၤလၢတၢ်မူအါကလုာ်အဂီၢ်

ဖၣ်ရၢ်ဖး-စူၤမၤတြၢကီၢ်ရၢ်, အၣ်ဒိၣ်နံၣ်ရၢ်, အိးကထိဘၣ် ၂၃-၂၇ သီ, ၂၀၀၂နံၣ်

သုလၢကီၢ်ဝုၤ - အိးကထိဘၣ် ၃၁ သီ, ၂၀၀၂

U ဝဲဒ်ပမုၢ်ပုၤမုၢ်ထီၣ်ကလံာ်ထံးအုၣ်ဟီၣ်ကဝီၤပုၤမၤသကိးတၢ်ကရူၢ်လၢတၢ်ဒီသဒၢတၢ်မူအါကလုာ်တၢ်မၤအကရၢဖိတဖၣ် ဒီးထဲဒ်နီၣ်စိကွၢ်မနံၣ်အပုၤမၤသကိးတၢ်တဖၣ်, လၢအိၣ်ဘၣ်လၢလီၢ်ကဝီၤဒိၣ်တတီၤလၢတၢ်မူအါကလုာ်အိၣ်ဝဲအအါကတၢ်လၢဟီၣ်ခိၣ်ချၢတတီၤန့ၣ် ဆၢကတီၢ်ခဲအံၤဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်ခဲဝဲဒ်ဒီး တၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲဘၣ်ယး တၢ်မၤဟးဂုၣ်ဟးဂီၢ်တၢ်မူအါကလုာ် လၢအဘၣ်တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်အီၤလၢတၢ်ထုသိၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ဖျၢၣ်အတၢ်မၤ, တၢ်ပညိၣ်ကွၢ်စိအါတလၢဝဲလၢမုၢ်ကျိၤဝဲၤကွၢ်တၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်, တၢ်မၤဂုၤထီၣ်တၢ်ရံၣ်တၢ်သ့ၣ်အရံၣ်စၢၤလၢဝဲအုၣ်အကျဲတၢ်မၤ, တၢ်သုကိးကသံၣ်အစုၣ်အပျၢ်အတၢ်ဘၣ်အဘၣ်သီလၢတၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျးတၢ်မၤအပူၤ, ထံလီၢ်ကီၢ်ပူၤတၢ်ဒုးတၢ်ယၤ, တၢ်သိၣ်တၢ်သီလၢကဒီသဒၢတၢ်မူအါကလုာ်အိၣ်စ့ၤ ဒီးမုတမုၢ်ထီၣ်အီၤခဲန့ၣ်ဆၢၣ်တၢ်မူအါကလုာ်, ဒီးလီၢ်ကဝီၤဖိအတၢ်ဖျိၣ်တၢ်ယၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဝဲအပူၤကွၢ်အနံၣ်တဆံအတီၢ်ပူၤန့ၣ်သ့ၣ်ပုၤ ၂၃ ကကွၢ်ဟံၣ်ထၢၣ်(၁ဟးကထၢၣ် = ၂.၄၇၁၁ အုကၢၣ်) ယၢ်ယၢ်ဘၣ်တၢ်မၤဟးဂီၢ်အီၤလၢကီၢ်ဖိပုၤအုၣ်မုၢ်ထီၣ်ကလံာ်ထံးန့ၣ်လီၤ. ဆၢၣ်ဖိကီၢ်ဖိအကလုာ်ဒီးတၢ်မုၢ်တၢ်ဘိအကလုာ်အါန့ၣ်ဒီး ၂.၆၇၀ ကလုာ်ယၢ်ယၢ်န့ၣ်အရံၣ်အစၢၤဘူးကလီၤတုၣ်ကွၢ်မုတမုၢ်အိၣ်လၢတၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘိအပူၤန့ၣ်လီၤ. လၢကီၢ်ကွၢ်တဲၣ်အပူၤတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်တၢ်မၤအဒိၣ်အမုၢ်ဒ်အမုၢ်တၢ်တု

ထီၣ်လီၤသဟီၣ်ဂံၢ်ဘိ, တၢ်တုထီၣ်ထံတမၢ် ဒီးတၢ်သုကိးကသံၣ်အါတလၢကွၢ်အမၤလၢတၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျးတၢ်မၤအပူၤတဖၣ်မၤပျၢ်မၤဖုးတုၢ်ဝဲလီၢ်ကဝီၤအတၢ်မူအါကလုာ် ဒီးမၤဆံးလီၤစ့ၤလီၤဝဲပုၤထူလံာ်ဖိတဖၣ်အတၢ်သ့ၣ်ညါနံၣ်ပၢ်လီၤ. လၢကီၢ်အုၣ်ဒိၣ်နံၣ်ရၢ်အပူၤတၢ်ထုးထီၣ်သ့ၣ်ပုၤဒီးန့ၣ်ဆၢၣ်တၢ်အိၣ်ယၢၤအကလုာ်ကလုာ်လၢတၢ်ပၤယၢ်အီၤတအိၣ်ဘၣ်တဖၣ်န့ၣ်ကွၢ်ဟံၣ်ကွၢ်ဒီးဟးဆဲးကွၢ်ပုၤထူလံာ်ဖိအတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်ဒီးအတၢ်သ့ၣ်တၢ်ဘၣ်လၢကဒီသဒၢန့ၣ်ဆၢၣ်ခိၣ်ယၢၤတၢ်မၤအပူၤအယိဒုးအိၣ်ထီၣ်တုၢ်လံာ်တၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲဖးနးလံာ်လီၤ. လၢထံကီၢ်အါဘၣ်အပူၤတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်မုၢ်ကျိၤဝဲၤကွၢ်အသန့လၢတၢ်ထုးထီၣ်ဆါပနံၣ်ဆူကီၢ်ချၢဒီးတၢ်ဒုးန့ၣ်ကီၢ်ချၢအပနံၣ်အဖိခိၣ်အယိဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘိဝဲဒ်တၢ်အိၣ်တုၣ်အိၣ်ကလီၤကွၢ်ထံကီၢ်တဖၣ်အန့ၣ်ဆၢၣ်တၢ်မူအါကလုာ်လၢအထူးတီၢ်ဝဲသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢလီၢ်ကီၢ်ဒီးကီၢ်ခဲဘိဒ်နံၣ်ယါ(ကၣ်ပူၤခါ) အပူၤန့ၣ်တၢ်ဟံးဂုၢ်ဝီလၢန့ၣ်ဆၢၣ်ခိၣ်ယၢၤတၢ်သိၣ်တၢ်သီတဖၣ်စၢ်ဝဲ, တၢ်ထုးထီၣ်မၤကၤသ့ၣ်ဒီးတၢ်မၤဟ့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်မၤဆံးလီၤစ့ၤလီၤဝဲသ့ၣ်ပုၤတဖၣ်ဒိၣ်ဒိၣ်မုၢ်မုၢ်လီၤ. လၢကီၢ်ပယီၤအပူၤထံလီၢ်ကီၢ်ပုၤတၢ်ဒုးတၢ်ယၤ, တၢ်မၤကၤသ့ၣ်, တၢ်ခူၣ်ဟီၣ်လၢတၢ်ထုးတၢ်တီၤ, ထံကီၢ်အတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဘိထီၣ်အတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်, ဒီးချူးစိၤတၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျးအတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်တၢ်မၤတဖၣ်န့ၣ်မုၢ်ဝဲတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤသ့ၣ်

တဖၣ်လၢအဒုးလီၤမူလီၤမၤကွၢ်ဝဲတၢ်မူအါကလုာ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်သိးပဟံးထီၣ်ဖိၣ်ထီၣ်တၢ်ဂုၢ်အဂုၢ်ဝီလၢတၢ်အိၣ်သးလၢအအါထီၣ်သီထီၣ်အံၤကသုအဂီၢ်ပဆၢတဲာ်လီၤသကိးပသးကျၢၤမုဆူလၢပကဒီသဒၢဒီးတြိဆၢတၢ်မူအါကလုာ်လၢစိၤလၢကဟဲတဖၣ်အဂီၢ်လီၤ. လုာ်ဒီးပတၢ်တီၢ်ထူလၢအမုၢ်“ဖိသ့ၣ်ဒီးတၢ်မူအါကလုာ်” အသိး, ပအၢၣ်လီၤလၢပကနီၤဟ့ၣ်, ဘျးစဲလိာ်သး, ဒီးဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘိထံဖိကီၢ်ဖိသကိးထံဖိကီၢ်ဖိအတၢ်သးတဖျၢၣ်ယိဒုးဟံးထီၣ်ဖိၣ်ထီၣ်တၢ်မၤလၢအဖျါလၢလံာ်တဖၣ်အံၤန့ၣ်လီၤ. ၁. ကမၤနီၤဖျၢၣ်တၢ်သိၣ်လီၤလၢတၢ်ဒီသဒၢတၢ်မူအါကလုာ်အဂီၢ်ဒ်သိးကမၤထီၣ်ထီၣ်ပုၤအါဂၤအတၢ်သ့ၣ်ညါနံၣ်ပၢ်ဒီးပုၤကညီအတၢ်ပၣ်ယုာ်မၤသကိးတၢ် ၂. ကမၤတၢ်ရီဖျိၣ်မၤသကိးဒ်သိးကမၤဖျါထီၣ်တၢ်ဂုၢ်ကီၢ်ဒီးထီၣ်အီၤပုၤစုၢ်ကိးတၢ်ဂုၢ်ကီၢ်လၢအဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်မူအါကလုာ်. ၃. ကဆဲးမၤဒီးမၤဒိၣ်ထီၣ်ထီၣ်ပလံာ်တၢ်ရၤလီၤတၢ်ကစီၣ်ဒီးလီၢ်ကဝီၤလုၤတၢ်ရၤလီၤတၢ်ကစီၣ်ဒ်သိးပကနီၤဟ့ၣ်လိာ်သးဒီးမၤသီထီၣ်ပတၢ်ကစီၣ်ချူးဆၢချူးကတီၢ်လၢဟီၣ်ခိၣ်ဖျၢၣ်အတၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပနံၣ်စဲယဲၤလၢလံာ်တၢ်ဘိးဘၣ်ရၤလီၤအံၤကမၤစၢၤပုၤဒိၣ်ဒိၣ်မုၢ်မုၢ်လၢပတၢ်အၢၣ်လီၤအီၤလီၤသးလၢပကရဲၣ်သဲကတီၤကုၤတၢ်မူအါကလုာ်လၢပဟီၣ်ကဝီၤဒိၣ်ဒိၣ်ဝဲအပူၤဒီးလၢဟီၣ်ခိၣ်ဖျၢၣ်န့ၣ်လီၤ. ■

လံာ်ဘိးဘၣ်ရၤလီၤအံၤ ဘၣ်တၢ်အၢၣ်လီၤတုၢ်လိာ်ဒီးဆဲးလီၤမၤဝဲ မုၢ်နီၤ လါအိးကထိဘၣ် ၂၇ သီ, ၂၀၀၂ နံၣ် ဝဲဂုၢ်ဖါရၢ်ဖး, စူၤမၤတြၢကလံာ်စိး, ကီၢ်အုၣ်ဒိၣ်နံၣ်ရၢ်န့ၣ်လီၤ. ဓါးစးအဂၤ ၁၀ လၢအဟဲလၢထံကီၢ်ဖိဘၣ်လၢမုၢ်ထီၣ်ကလံာ်ထံးအုၣ်ဟီၣ်ကဝီၤဒိၣ်အပူၤန့ၣ်ဆဲးလီၤအမံၤန့ၣ်လီၤ. ထံကီၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤမုၢ်ဝဲ ကီၢ်ကွၢ်တဲၣ်, ကီၢ်ပယီၤ, ကီၢ်လါအိၣ်(လီ), ကီၢ်ခဲဘိဒ်နံၣ်ယါ, ကီၢ်ဘိးယဲးနံၣ်, ကီၢ်အုၣ်ဒိၣ်နံၣ်ရၢ် ဒီးကီၢ်ဖိလံာ်ပံးသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. လံာ်ဘိးဘၣ်ရၤလီၤအံၤ ဘၣ်တၢ်ထုးထီၣ်အီၤထဲထဲဒ်နီၣ်စိကွၢ်မနံၣ်အပုၤမၤသကိးတၢ်ဘၣ်ထွဲတၢ်မူအါကလုာ်အတၢ်အိၣ်ဖျိၣ် သၢဝီတဝီဝံးအလီၢ်ခဲန့ၣ်လီၤ. ပုၤမၤသကိးတၢ်တဖၣ်မုၢ်တၢ်ကရၢကရီအဓါးစး လၢမုၢ်ထီၣ်ကလံာ်ထံးအုၣ်ထံကီၢ်တဖၣ်အပူၤလီၤ. တၢ်ကရၢကရီလၢအလဲၤထီၣ်ဝဲလၢကီၢ်ပယီၤအဓါးစးန့ၣ် မုၢ်ဝဲစ့ၤ(KESAN)တၢ်ကရၢကရီလၢအမၤသကိးတၢ်ဒီးပုၤဘျးစဲတဖၣ်ဆဲး စးထီၣ်လၢတၢ်အိၣ်ဖျိၣ်အစီၣ်ထံးတၢ်တၢ်လံာ်လံာ်န့ၣ်လီၤ.

အပ်ဆိပ်)သုတ်တဖန်ဝံးဒီး နူသဝီသုတ်တဖန် နှင်ဂါယာန်ဝဲဒေဝဲလၢ် ဒီးပုၤဘၣ်ဟးထီၣ် လၢအဆၢကတီၢ်ဒေဝဲဒီးမၤပုၤမၤပျီသဝီ အ ယၢဝးဝးန့ၣ်လီၤ. ပုၤဘုပုၤဟုသုတ်တဖန် နှင် ပုၤဘၣ် လဲၤ ဟံၣ် ဖျိၣ် လၢ (ကေၤကိၣ်စၣ်ညး) တံၢ်ပနီၣ်အလီၢ်ဒီးပုၤဘၣ်လဲၤဟံးအိၣ်တန့ၣ် တဘျီန့ၣ်လီၤ. ဘု ဟု သုတ်တဖန်နှင်ပုၤက တီၢ်တအိၣ်, တံၢ်သုၣ်ထီၣ်လၢကဟံၣ်ဖျိၣ်ဘုအ လီၢ်တဂ့ၤဒီး တံၢ်ဟဲ ဧကုၤဘၣ်စီၣ် တကးဘၣ် အမဲၣ်ညါပုၤဟဲ ဟုၣ်အိၣ်တနီၤအယီၤ ဘုဟု တဖန်ကထီၣ်တံၢ်လီၤမၤတံၢ်ဟးဂီၤလၢနူဖိသ ဝီဖိအဂီၢ်လၢဒီတန့ၣ်ညါအဝဲသုၣ်တံၢ်အိၣ်အ ဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်သဝီဖိတဖန်ဘၣ်ပျံၤ အဝဲ သုၣ် အ ယီၤ မၤမ နၤမးတ ဘၣ်ဘၣ်. ဘၣ်လဲၤဟံၣ်ဖျိၣ်ဝဲဒေဝဲဒ်တံၢ်မၤအဝဲသုၣ်အသိး န့ၣ်လီၤ. အဝဲသုၣ်တဖန်တဲလီၤဝဲဒေဝဲတဘျီ ယီၤလၢသုမ့ၢ်ဆိၣ်ထွဲပုၤတံၢ်ပၤဆၢဖိ နှင်လဲၤ ဆူပုၤတံၢ်ပၤဆၢဖိအအိၣ် ဒီး သုမ့ၢ်ဆိၣ်ထွဲ ပုၤန့ၣ်ဟဲဆူပအိၣ်. သနူအဝဲအံၤန့ၣ်အိၣ် ဒီးစံးဝဲဒေဝဲလၢကမျၢၢ်သုၣ်တဖန် ဆိၣ်ထွဲ ပုၤ တံၢ်ပၤဆၢအယီၤပအိၣ်မူန့ၢ်ဝဲဒေဝဲလီၤ. လၢ တံၢ်ဂုၢ်အံၤအယီၤမၤနးမၤဖျိၣ်ပုၤနူဖိသဝီဖိတ ဖန်လၢကျဲအါဘိ န့ၣ်လီၤ. ပုၤလၢအတူၢ်ဘၣ် တံၢ်အဆိကတံၢ်မ့ၢ်သဝီဖိလၢအအိၣ်လၢ ပျီ ပုၤတဖန် န့ၣ်လီၤ. မ့မ့ၢ်ကညီဖိလၢအအိၣ် လၢကစၢ်ကျါတခီန့ၣ်နီၣ်ကွံာ်ဝဲဒေဝဲလီၤ. အခီ ပညီ သုမ့ၢ်တအိၣ်ဒီးသံ န့ၣ်ယုၢ်ဆူ ကီၢ်ကွံာ် တဲၣ် ပုၤ, မ့တမ့ၢ်လဲၤလီၤအိၣ်လၢ ပျီပုၤလၢ တံၢ်ဟံၣ်ပနီၣ်န့ၢ်ဆူအလီၢ်- ကိးဝဲ ဒေဝဲလၢတံၢ် မုၢ်တံၢ်ခုၣ် (ငြိမ်းချမ်းရေး)သဝီ တံၢ်လီၢ်တ ဖန်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ပုၤကညီတခီန့ၣ်အိၣ် ညီ န့ၣ်လၢပုၤပုၤအယီၤ တ အိၣ်ဒီးလဲၤအိၣ် ဝဲဒေဝဲဘၣ်. ပုၤလဲၤလီၤအိၣ်တနီၤ, မ့မ့ၢ်ကညီ ဖိလၢ ကစၢ်ကျါတဖန်န့ၣ်တလဲၤအိၣ် ဝဲ ဒေ ဘၣ်. အဝဲသုၣ်တဖန်ယုၢ်အိၣ်လၢပုၤကျါ ဒီး ပယီၤဟဲထီၣ်ဒီး ခးသံမၤသံဒွဲၣ်အဘုအဟု သုၣ်တဖန်န့ၣ်လီၤ.

စးထီၣ်လၢ ၁၉၇၅ နံၣ်တုၤဝဲအံၤန့ၣ်က စၢ်ကျါသဝီဖိ သုၣ်တဖန် နှင်အိၣ်ဒေဝဲလၢ ပုၤ ပုၤထီၣ်ဘိလီၤ. နူသဝီ ပုၤန့ၣ်အိၣ်တသုလၢ ဘၣ်. ဟးအိၣ်တန့ၣ်တပုၤ, တန့ၣ်တပုၤပယီၤ သုးမ့ၢ်ဟဲထီၣ်ဒီးသုးပလဲၣ်အသးဒီးအိၣ်ဒေဝဲ ဒ်အံၤ- ဝုၤဝီဒေဝဲအသးဒီးတဘျီဘျီတံၢ်မ့ၢ် ဟဲ ထံၣ်အဝဲသုၣ်ဒီးခးသံ အီၤတဘျီတဂၤခံ ဂၤသၢဂၤ န့ၣ်လီၤ. ပယီၤသုးလၢအဟဲထီၣ်

လၢကစၢ်ကျါဒီးခးသံ ကညီသဝီဖိသုၣ်တ ဖန် နှင် ပမၤယာ်စရီအိၣ် ၁,၀၀၀ ဘျှိုလံ န့ၣ်လီၤ. ဖိသုၣ်, ပိာ်မုၢ်ပိာ်မၤဒီးသုၣ်ကု သးပုၤတဖန်မၤဝဲဒေဝဲရၢၢ်ရၢၢ်စၢ်စၢ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤ ဖဲးဒုးအခါအဝဲသုၣ်ဟဲမၤဟးဂီၤ ပုၤအ ဘု. ပုၤနူတဖန်နှင်ပုၤမ့ၢ်လိကီၢ်အခါဟးဒွဲၣ် ကွံာ်ဝဲဒေဝဲ, ပုၤကျိၢ်နီၣ်ကူးဘုခါဟဲခးသံပုၤ, ဒွဲၣ်အူဝဲမ့ၢ်တကဲၤန့ၣ်ဖျုဟးဂီၤဘုဒီးဟးယု ကမျၢၢ်သုၣ်တဖန်လၢအအိၣ်သုၣ်လၢပုၤပုၤ ဒီးမ့ၢ်ထံၣ်ဝဲန့ၣ်မၤသံဝဲဒေဝဲန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ထံၣ် ဘုဖိတခီန့ၣ်အိၣ်ကွံာ်ဝဲဒေဝဲဒီးမ့ၢ်တလၢ် နှင် ဒွဲၣ်ကွံာ်ဝဲဒေဝဲန့ၣ်လီၤ.

အဝဲသုၣ်စးထီၣ်သုးကွံာ်ကမျၢၢ် နှင် အခီပညီ အအိၣ်အယီၤအိၣ်ဒ်လဲၣ်.

ကညီဖိ ခဲလၢ်လၢကစၢ်ကျါ မ့ၢ်ဂုၤ, တံၢ်လီၢ်အဂၤမ့ၢ်ဂုၤ, ကဘၣ်သုးဆူ ပျီပုၤခဲ လၢ်ခီဖျိအဝဲသုၣ်ဂုၢ်ဟီၣ်ကဝီၤအဝဲအံၤန့ၣ် လီၤ. ပုၤကိးဂၤဒီးကဘၣ်အိၣ်လၢအဝဲသုၣ် အတံၢ်ပၤပုၤလီၤ. လၢအခီၣ်ထံးနှင် ပုၤလဲၤ အိၣ်ဝဲဒေဝဲန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ပုၤအိၣ်ဒီးပုၤ မၤတကဲဘၣ်ခီဖျိ အသုးတဖန်နှင်မ့ၢ်ဟဲတဖု ဒီးကိးပိာ် ခွါတဖန်လၢကဘၣ်ဝဲ တံၢ်ယီၤ ပုၤ ဘၣ်လဲၤ လီၤ. တုၤလၢပုၤလဲၤဝဲယိးတံၢ်ဒီး ဟဲကဒီးလၢအလီၢ်ခဲတဖု ဟးခံဒီးပုၤဖိပုၤ မါဒီးယံာ်ထီၣ်တဘျီပုၤမၤတကဲလၢဘၣ်. ကညီ မုၢ်တဖန် တဲတံၢ်တဘျီ ဘၣ်ဒီးတဲရူ သုၣ်လိာ်အသးလၢ ပယီၤတဖန်ကိးပဖိပဝါ ဒီးဟဲ မၤတရီတပါပုၤ, တဲရူသုၣ်လိာ်အသး ဒ်န့ၣ်လီၤ. ပယီၤသုးမၤတရီတပါအီၤန့ၣ် န သံကွံာ်အီၤတတဲဝဲဘၣ်, ပျံၤတံၢ်တဲဝဲဒေဝဲတ ဘျီ. တုၤကစုဝဲန့ၣ်လီၤ.

အါန့ၢ်တံၢ်တုၤဘၣ်လၢထးတဖန် နှင် ပုၤလၢ အက့ၤလီၤအိၣ်လၢတံၢ်ဟံၣ်ပနီၣ်ဟီၣ်ကဝီၤပုၤ တဖန်အတံၢ်ဖံးအိၣ်မၤအိၣ်မၤအသးဒ်လဲၣ်.

တံၢ်ဖံးအိၣ်မၤအိၣ်အတံၢ်ဂုၢ်ကီၢ်အယီၤလီၤ. ခံမံၤတမံၤတခီန့ၣ်, တမ့ၢ်အနူအသဝီဘၣ်ဒီး ပုၤနီၣ်ဂံၢ်အါတံၢ်ကတံာ်ကတူၢ်ဝဲ နဖံးအိၣ် မၤအိၣ်တညီဘၣ်အမဲၣ်ညါ ပယီၤသဝီဖိလၢ အိၣ်လၢပျီပုၤတနီၤန့ၣ် ဟဲထီၣ်အိၣ်ဝဲဒေဝဲလၢ ပုၤကညီဖိသုၣ်တဖန်အကျါ ဒီးအလုၢ်အလၢ် လၢ အတဂ့ၤတဖန်ဘၣ်ကူ ဘၣ်ကဲဝဲ ကညီဖိ န့ၣ်လီၤ. ပုၤကညီ တခီဒ် ပသုၣ်ညါ အသိး အိၣ်ဒီးအိၣ်ဒေဝဲအတံၢ်မုၢ်မုၢ်န့ၣ်လီၤ.

အဂၤတခါန့ၣ်ပယီၤသုးအပုၤဟးဂုၤထူ တဖန်သု ဝဲဖဲးဖိကတၢ်လၢကရုၣ်ထူယီၤလၢ ယုလိာ်ကျိကၢ်ခိၣ် နှင် နူဖိသဝီဖိကျိးကရၢ် တဖန်ဟးဂီၤအါမး ခီဖျိသုၣ်သွဲကျိးတဖန်အ ဖိလၢ်န့ၣ်ထူအိၣ်အယီၤလီၤ. တံၢ်လီၢ်ဒ်သိး ဒီး စမ့ၢ်ထံၣ်, ဘျှိုလိာ်ဝး, ထံဝါလိာ်ကျိ ကၢ်ခိၣ်သုၣ်တဖန် နှင် ပယီၤသုၣ်တဖန်ဟဲ ဒိၣ်စိစိလံ, လီၤပၢ်တုၤလၢမဲၤဝုၤကျိတံၢ်လီၢ် သုၣ်တဖန်န့ၣ်ဆဲးလိာ်သးလီၤ.

ဝံသးစူၤနကတဲပုးပုၤသုၣ်ပုၤတံၢ်အိၣ်သးလၢ အပူၤကွံာ်ဒီးအဝဲအံၤတက့ၢ်.

ဖဲပမၤတံၢ်အစိၤ နှင် သုၣ်ပုၤလၢကီၢ်ဆၣ် သၢဘၣ်အပူၤဒ်အမ့ၢ် မူကီၢ်ဆၣ်, လၢ်ဒိၣ်ကီၢ် ဆၣ်, ဒီးဆိထံးကီၢ်န့ၣ်သုၣ်ပုၤဂုၤဒိၣ်မးလီၤ. မူ ကီၢ်ဆၣ် နှင် သုၣ် ပုၤပျံၤ ကွီၤ အိၣ်သၢ ဘၣ် န့ၣ်လီၤ. ဒ်သုၣ်ပုၤတံၢ်သိၣ်တံၢ်သီ အိၣ်အ သိးနှင် ပဝဲပလူၤထွဲ မၤထွဲ န့ၣ်လီၤ. လီၤဆိ ဒေဝဲတံၢ်ယၢန့ၣ် ယအိၣ်လၢဆိထံးကီၢ်ဆၣ်ပုၤ ယီၤတန့ၣ်တဘျီတံၢ်အိၣ်ဖျိၣ်အိၣ်လၢကီၢ်ရုၣ် ပုၤ ဒီးတံၢ်စံၣ်ညီၣ်တဲာ်အိၣ်လၢကမျၢၢ် နှင် တံၢ်တဟုၣ်ခွဲးလၢကဘၣ်ကျိဂုၤ, မၤသ့ၣ်လး ဒီးသုၣ်န့ၣ်တံၢ်ကဘၣ်ကျိအီၤဒ်လဲၣ် န့ၣ်တံၢ် န့ၣ်လီၤ အိၣ်ဝဲတကးဘၣ်, သုၣ်န့ၣ်တံၢ်မ့ၢ် ဟုၣ်အခွဲးမးဒီးတံၢ်က ဘၣ်ကျိအီၤ န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်အဝဲ အံၤ န့ၣ်မ့ၢ်ဘၣ်တဲာ်က တီၤ အလၢ်န့ၣ် ပပၤယာ်က့ၤတန့ၣ်လၢဘၣ်. ဘၣ်မနုၤလဲၣ်န့ၣ်ဒ်သိးဂုၢ်သုန့ၣ်, မ့မ့ၢ်လၢစု တုၤတံၢ်လီၢ် န့ၣ်တ အိၣ်လၢဘၣ်. တံၢ်လၢ ဂုၢ်သုန့ၣ်မၤဂုၤပုၤလီၤ. နကျိမ့ၢ်အါဒီးထံလီၤ သံးလၢ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်အဝဲ အံၤ န မၤတ ဘၣ်လၢဘၣ်အမဲၣ်ညါ အဝဲသုၣ်ကျိပဲးဒီးဆုာ ဝဲဆူတရူးအခီပန့ၣ်အိၣ်န့ၣ်လီၤ. ပန့ၢ်ဟူလၢ တံၢ်ကစီၣ်အပူၤ နှင် သုၣ်တဖန်တံၢ်ဆုာဆူတ ရူး အခီပန့ၣ် အိၣ် န့ၣ်လီၤ. အဝဲအံၤ နှင် ဟဲ ပၢ်ထီၣ်လၢ ကိကးဂျါတရူးတဖန် နှင်, မၤ ထီၣ်ဝဲဒေဝဲခီပန့ၣ်လၢ လၢမူကီၢ်ဆၣ်အပူၤဒီး တံၢ်လီၢ်သုၣ်တဖန် ဟဲဘျီ ထီၣ်ဝဲဒေဝဲကါ ကျဲ, မၤသကိးတံၢ်ဒီး နဝတ န့ၣ်လီၤ. တံၢ်ကစီၣ် ဝဲအံၤလၢတံၢ်ဟံၣ်ပျီပုၤအိၣ်ဝဲဒေဝဲန့ၣ်လီၤ. အ ဝဲသုၣ်မၤသုၣ်တုၤလီၤဆူပသုၣ်ပုၤပျံၤ ကွီၤ အပူၤ တကး ဒ်းဘၣ် သုၣ်ပဟံၣ်န့ၣ် ကွံာ် ဝဲ ဒေဝဲလၢအထူၣ်ဒီးမုၢ်ယုာ်ဒီး အဂံၢ် န့ၣ်လီၤ. တံၢ်အဝဲ အံၤပမ့ၢ်တဲပုၤတန့ၣ်ဘၣ်. နမ့ၢ်လဲၤ ထံၣ်ဘၣ်လၢ နကစၢ် နှင် နတဲက့ၤမးတမ့ၢ်

လၢၤ ဘၣ်. သုၣ်ပဟံၣ်အဂံၢ်န့ၣ်အဝဲသုၣ် ဒုး ကထီၣ်လီၤဆုၣ်နီၤ, စီၤနီၤခိၣ်ဒီးမၤဆါဝဲန့ၣ် လီၤ. မုၢ်ဖျၢ, ကျီကျၢၣ်, သုၣ်လၢအဂၤတဖၣ် ခဲအံၤတအိၣ်လၢၤဘၣ်. ပမုၢ်ကွၢ်တၢ်မၤသုၣ် န့ၣ်အိၣ်အနံၣ်ခဲဆဲးဘျၣ်လဲန့ၣ်လီၤ. မုၢ်ဖျၢလၢ ဆီထံးကီၢ်ဆၢအပူၤန့ၣ်ခိၣ်ဖျါလၢပတြိဒီးတြိ မုၢ်တန့ၢ်ဒီးပလူၤမၤဟးဂီၤကွၢ်န့ၣ်လီၤ.

ကညီဖုၣ်သဝီဖဲသုၣ်တဖၣ်န့ၣ် လၢအခိၣ် ထံးတမၤကၢၤသုၣ်ဘၣ်. နတြိအီၤန့ၣ်လီၤ. ဒ် သိးလၢၤဒိၣ်ကီၢ်ဆၢန့ၣ် ဖျၢအိၣ်အါမးဘၣ် ဆၢခဲအံၤတအိၣ်လၢၤဘၣ်. ဖျၢဒီးသုၣ်ပဟံၣ် န့ၣ်အိၣ်ဒုၣ်တထါဖိခဲထါဖိလီၤ. ပတဟ့ၣ် အခွဲးလၢတၢ်ကဘၣ်ကျိၣ်သုၣ်ဘၣ်. ဘၣ်ဆၢ ခဲအံၤပထုးထီၣ်တၢ်ကလုၢ်ဘၣ်ဆၢ ပပၤ ယၢ်ကတၢ်န့ၣ်လၢၤဘၣ်.

လၢဆီထံးကီၢ်ဆၢအပူၤကစၢ်မုၢ်စုခိၣ် (ကူပရံၣ်)မုၢ်ကစၢ်လၢအမံၤဟူသုၣ်ဖျါလၢ အအိၣ်ဒီး တၢ်ထူးတၢ်တီၤဒီး တၢ်မံၤလၢ် အါ မံၤအိၣ်လၢအပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်မံၤလၢ်ဒ်အမုၢ် တၢ်ဒိၣ်, တၢ်ဘီၣ်နၢၤ, တၢ်ယီၤဒီးဆၢဖိကီၢ်ဖိ သုၣ်တဖၣ်န့ၣ် ပဝဲပတခးအိၣ်ဘၣ်. တၢ်ထူး ထီၣ်တၢ်ကလုၢ်လၢ တၢ်မံၤလၢ်လၢအလုၢ်ဒိၣ် ပူၤဒိၣ်သုၣ်တဖၣ်န့ၣ် ပုၤတဘၣ်ခးဘၣ်. ဘၣ် ဆၢခဲအံၤတန့ၢ်လၢၤဘၣ်. ပယီၤသုးသုၣ်တ ဖၣ်ဖဲထီၣ်ဒီးခးအိၣ်ဝဲတကးဘၣ်, သူကသံၣ် စုၣ်လၢကခးအိၣ်တၢ်မံၤလၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဟီၣ်ကဝီၤလၢအအိၣ်လၢအဝဲသုၣ်တဖၣ်အစု ပူၤန့ၣ် ပထံၣ်ဘၣ်လၢ သုၣ်ပုၤမုၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ဖိ တၢ်လၢဆၢဖိကီၢ်ဖိမုၢ်ဂ့ၤတအိၣ်လၢၤဘၣ်.

ဘၣ်မနုၤနစံးသုၣ်ပုၤဂ့ၤလဲၣ်.

လၢလၢၤ ဒိၣ်ကီၢ်ဆၢအပူၤန့ၣ် အိၣ်ဒီး တၢ်ဘီၣ်နၢၤပနံၣ်မံၤ, တၢ်ယီၤဒီးတၢ်ဖိတၢ်လၢ် အဂၤအဂၤအိၣ်အါမးလီၤ. မုၢ်ဖျၢလၢဆီထံး ကီၢ်အပူၤန့ၣ်ဆၢဖိကီၢ်ဖိဒ်အမုၢ်တၢ်ဒိၣ်, တၢ် ဘီၣ်နၢၤဒီးတၢ်အုးမံၤဖးဒိၣ်တဖၣ်အိၣ်လၢ ကူပလံၣ်ဒိၣ်တပၤန့ၣ်လီၤ. ဘီၣ်သိၣ်ခ့ၣ် သုၣ်တဖၣ်အိၣ်စုၢ်ကိးလီၤ. ဘၣ်ဆၢဒီးအိၣ် တအါထဲန့ၣ်ညါဘၣ်. ဝံၤဒီးကစၢ်တဖၣ်န့ၣ် ထံ ကျိၣ်လၢအဆးလိာ်သးဆူအအိၣ်န့ၣ်အိၣ် ဒီးထူကိးဘိလီၤ. ဒ်သိးဒီးမုၢ်စုခိၣ်, ဝဲၤဂ့ၤ လိာ်ကျိၣ်, မုၢ်ထဲးလိာ်ကျိၣ်, မိၣ်တမးလိာ်ကျိၣ်တ ဖၣ်အခဲ က့ၤကတၢ်လၢကစၢ်ဖးဒိၣ်တဖၣ် န့ၣ်ထူအိၣ်ဝဲဒုၣ်ကိးကျိၣ်ဒီးန့ၣ်လီၤ. ထူဒုန ခူၣ်အီၤတလၢၣ်နီတဘျီဘၣ်.

ချၢၣ်လွၢ်ထူၣ် ကီၢ်ချၢၣ်တၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျၢ တၢ်ဟံၣ်လီၤအီၤန့ၣ်နဲနဲထံၣ်ဒ်လဲၣ်.

တၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျၢလၢတၢ်ကဘၣ်မၤထွဲ အီၤအဂီၢ်န့ၣ်, ပဝဲတကပၤဒုတလိၣ်ဘၣ်, ထံ ဖိကီၢ်ဖိစုၢ်ကိးတလိၣ်ဘၣ်. တၢ်လၢကညီဖိ န့ၣ်ဒ်မိၢ်လုၢ်ပၢ်လၢတၢ်သိၣ်တၢ်သီအိၣ်တုၢ်အ သိးန့ၣ် ဟံၣ်ဒိၣ်ဒီးဟံးဃာ်ပၤဝဲ, အဒိ, အိၣ် ကီၢ်န့ၣ်ကတီၤကီၢ်, အိၣ်န့ၣ်ကတီၤထံ, အိၣ် ဒုၣ်န့ၣ်ကတီၤလု, အိၣ်ကီၢ်ကတီၤကီၢ်မုၢ်ဂ့ၤ, ကီၢ်မုၢ်လီၤစ့ၤဘျၢစၢၤက့ၤ. ဒ်မိၢ်လုၢ်ပၢ်လၢ တၢ်သိၣ်တၢ်သီအိၣ်တုၢ်အသိး ပလူၤထွဲန့ၣ် လီၤ. တၢ်မၤအိၣ်မုၢ်ပိၢ်, တၢ်တီၢ်ကျၢၣ်တဖၣ် န့ၣ် ပဝဲပတဟ့ၣ်အခွဲးဘၣ်, ထံဖိကီၢ်ဖိဒုၣ် လဲၣ်တမၤဝဲဘၣ်. ပဘၣ်ယိၣ်လၢထံကျိၣ်ထံ ကွၢ်ကဟးဂ့ၢ် ဟးဂီၤ အယီၤလီၤ. တၢ်လီၢ် လၢဒုၣ်ညၣ်အိၣ် အလီၢ်န့ၣ် ပသုအီၤဒ် တၢ် သိၣ်တၢ်သီအိၣ်အသိးလီၤ.

တၢ်လၢကညီဖိန့ၣ် ဒ်မိၢ်လုၢ်ပၢ် လၢတၢ်သိၣ်တၢ်သီအိၣ်တုၢ်အသိး ဟံၣ်ဒိၣ်ဒီးဟံးဃာ်ပၤဝဲ, အဒိ, အိၣ်ကီၢ်န့ၣ်ကတီၤကီၢ်, အိၣ်န့ၣ်ကတီၤထံ, အိၣ်ဒုၣ်န့ၣ်ကတီၤလု - “အိၣ်ကီၢ်ကတီၤကီၢ်မုၢ်ဂ့ၤ, ကီၢ် မုၢ်လီၤစ့ၤဘျၢစၢၤက့ၤ”

ခဲအံၤ န့ၣ်ခိၣ်ဖျါလၢ ပယီၤသုးအတၢ်ဟူး တၢ်ဂဲၤအဖိခိၣ်န့ၣ်ပပၤက့ၤတန့ၢ်လၢၤဘၣ်. အဝဲသုၣ်တဖၣ်အိၣ်တၢ်မၤနၢၤပုၤလၢသုးအ ဂံၢ်အဘၢဒီးအကမျၢၢ်လၢပုၤတဖၣ်အိၣ်တ အိၣ်အိၣ်တအိၣ်ယီၤ ဟဲနီၤထီၣ်ဝဲဒုၣ်လၢကစၢ် ကျါဒီး လုၢ်သုၣ်ခါပတၢ် တၢ်သိၣ်တၢ်သီလၢ ကီၢ်သူလုၤအပဒိၣ်ဟံၣ်ပနီၣ်ဃာ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. န မုၢ်မၤသံးဒီးအိၣ်ဒုၣ်ကသံးဒီးကကထီၣ်တၢ်မၤ တၢ်ထီၣ်ဒါကမျၢၢ်န့ၣ်လီၤ. နမုၢ်တမၤသံးဒီး အိၣ်နတၢ်လၢၣ်ဟဲထီၣ်ခးသံက့ၤန့ၣ်ဒ်သိးပုၤ တဲဝဲ “တၢ်ပံၣ်စီၢ်ဆဲးစု, အိၣ်စီၢ်ဒီးပျါ” အသိးန့ၣ်လီၤ.

ဘၣ်ဃးတၢ်မၤဟးဂီၤသုၣ်ပုၤလၢနဟီၣ်က ဝီၤပူၤအိၣ်လဲအနံၣ်၂၀ဘျၢလဲအဖိခိၣ်ခိၣ်

ဃၢၤတၢ်အိၣ်သးမၤကီၢ်အသးဒ်လဲၣ်. ပထံၣ်ဘၣ်လၢထံဒိၣ်ခိၣ်ယွၤန့ၣ် ကဒိၣ်ဝဲဒုၣ် တုၤလၢအိၣ်တသုဆိးတသုတခီတအိၣ်ဘၣ်. ဘၣ်ဆၢယဟံၣ်သုၣ်ဟံးသးတခီန့ၣ် ထံဒုလီၤ သးသပုၤတၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢညါန့ၣ်ပမုၢ်က့ၤ ဒီယုလိာ်ကျိၣ်ဒီးဘုလိာ်ကျိၣ်လၢတၢ်ကီၢ်ခါဆၢ ကတီၢ်န့ၣ် ထံအိၣ်လၢယီၤဒုညါန့ၣ်လီၤ. ဘၣ် ဆၢခဲအံၤထံအိၣ်က့ၤထံခိၣ်လုၢ်ခိၣ်ယုၣ်ယုၣ် န့ၣ်လီၤ. နဘၣ်ယိၣ်လၢယံၣ်ယံၣ် န့ၣ်ထံက လၢကွၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢအပူၤကွၢ်တၢ်ကီၢ်ခါ ကဘၣ်ဖဲလၢအဖြ့ၣ်လၢမုၢ်န့ၣ် ထံမူအိၣ်အ လီၢ်သုၣ်တဖၣ်န့ၣ်ထံအိၣ်, ဘၣ်ဆၢခဲအံၤထံ တအိၣ်လၢၤဘၣ်. အဝဲန့ၣ်မုၢ်တၢ်လၢအလီၤ ဆီဖးဒိၣ်ညါန့ၣ်လီၤ. မုၢ်ဖျၢလၢတၢ်ကီၢ်တၢ် ခုၣ်တခီဒု ယဲယတဟံၣ်သုၣ်ဟံးသးဘၣ်. ဘၣ်ဆၢပုၤတနီၤတဲဝဲလၢတၢ်ကီၢ်ဒိၣ်ထီၣ်န့ၣ် ဒ်အလီၢ်လၢညါဒီးထံသးလီၤတခါဒု လီၤဆီ ဒိၣ်ထီၣ်ဖးဒိၣ်ညါန့ၣ်လီၤ. ဒ်သိးယဟံၣ်သုၣ် ဟံးသးန့ၣ်ထံလီၤသးအံၤကအိၣ်သၢနံၣ်လွၢ် နံၣ်လဲန့ၣ်လီၤ. ပခီထံတၢ်လီၢ်ဖဲပကီၢ်ရုၣ် အိၣ်တၢ်လီၢ်အမုၢ်ထီၣ်တကပၤန့ၣ်ကိးဝဲလၢ ဆီဖါစံၣ်စီၣ် အမုၢ်ထီၣ်န့ၣ်ထံစ့ၤလီၤဒိၣ်မး လီၤ. ဘူးမးလၢထံအဆၢဘူးကတဲာ်ယုၣ် ယုၣ်န့ၣ်လီၤ.

သုၣ်ပုၤတၢ်အိၣ်ယၢၤအကါဒိၣ်လၢကညီဖိဖဲ န့ၣ်သုၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ် နထံၣ်အိၣ်ဒ်လဲၣ်.

ဒီးန့ၣ်ဘၣ်ဝဲလၢသုၣ်ပုၤအဖိခိၣ်လီၤဆီ ဒုၣ်တၢ်သုၣ်တၢ်ဖျၢဒ်သိးဒီးတုၢ်ရံၣ်, သး, တ န့, သးဟီၤဒီးတၢ်ထူၣ်တၢ်ဘိအဂၤတဖၣ်န့ၣ် လီၤ. ခိၣ်ဖျါလၢတၢ်ထူၣ်တၢ်ဘိ, တၢ်သူတၢ် သုၣ်အယီၤအဝဲသုၣ်အတၢ်ဟဲန့ၣ်အိၣ်လီၤ. မု မုၢ်လၢသုၣ်ပုၤတခီသူဝဲဒုၣ်လၢတၢ်ဘျီဟံၣ် ဘျီယီ, ဂုၢ်တဖၣ်တခီသူဝဲဒုၣ်လၢကထုတၢ် အဂီၢ်, သူစုၢ်ကိးသုၣ်ပုၤတဖၣ်လၢကသံၣ်က သီယုၣ်ဒီးတၢ်စုၢ်တၢ်နၢ်, တၢ်ဆဲးတၢ်လၢဒ် မိၢ်လုၢ်ပၢ်လၢအသိးန့ၣ်လီၤ. အဒိ, မာ်အံးန့ၣ် ဖဲထီၣ်လၢပုၤပူၤဒီး ပဝဲကညီဖိအတၢ်နၢ်အိၣ် လၢပမုၢ်မၤအိၣ်မာ်အံးအသၢန့ၣ်ယုၢ်အ ဆၢအိၣ်တအိၣ်လၢၤဘၣ် ဒီးကအိၣ်က့ၤဘု အယီၤပဘုတလၢအိၣ်လၢၤဘၣ်. မာ်အံးန့ၣ် ကထီၣ်တၢ်ဒီသဒၤဖးဒိၣ်တကလုၢ်လၢပုၤ ဖဲးခးဖဲးသံၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၢပုၤတ နီၤနီၤမၤမာ်အံးလၢအတၢ်ဟဲန့ၣ်အဂီၢ်ဘၣ် ဆၢတမုၢ်တၢ်ကျၢၣ်လဲၣ်မၤကၢၤဖးဒိၣ်ဘၣ်.

တံသုတံသုတံ၊ တံထုတံတံဘိတဖင်လဲ၊ ဆါ
ဝဲဝဲလဲန့.

အဝဲအံတခီ န့န့ ဆါဝဲတသုဘဉ်၊ ဒီဖျိ
လာပယီသုးတဖင်ဒီတံကွိုင်တံအဆါအ
ယီ၊ လါအပူ၊ ကွိုင်ဒုဖိ သဝီဖိ တဖင် န့န့ ဆါ
လာအကျိုင် ဆိဉ်စု ဆိဉ်လီ၊ အဝဲ သုဉ် လဲ၊
လီ၊ ဆါ သုဉ် သွံ၊ တ န့ သုဉ်၊ တွာရံဉ် သုဉ်၊
သဲးသုဉ်၊ မိဂ်သုဉ်သုဉ်တဖင်လာဝုပူ န့
လီ၊ တအုတကျု သုဉ်တဖင် န့န့ လဲ၊ ဝီ လဲ
ဆိဉ် ဝဲ လါ ညုဉ် ဆုဉ်ဆံ သုဉ် သုဉ်တဖင်
လီ၊ ဝဲအံပယီသုးဒီတံကွိုင်တံအဆါတခီ
န့န့ နလီလဲဆိဉ်တသုလာဘဉ်၊ ပုၤဘဉ်
ဟဲ ကုၤပုၤလာဖင်ပုဉ်တကပၤန့လီ၊ လါဖင်
ပုဉ်တကပၤ ဖုၤကီးဘဉ်လဲ၊ ပုၤဆိဉ်တံ နးနး
ကျံ၊ ကျံ န့န့လီ၊ ပုၤ လါ ဆိဉ် လါ ဆိ
ထံး ကီဆိဉ်တဖင် ဘဉ်ဟဲဝဲ ဆိဉ်တံ လါဖင်
ပုဉ် ဆုစီထံဉ်န့လီ၊

လာညါ န့န့ ဘဉ် ထွဲ ဒီးတံ ဆိးကါ သုဉ် ပုၤတံ
ဆိဉ်ယါ န့န့ နပၤဆုၤဆီဒဲလဲဉ်.

တံမုၤလိဉ်ဘဉ်သုဉ် လါတံသုဉ်ထီဉ် အ
ဂီၢ်ဒဲးသုဉ်၊ ကွီ ဘါယုၤ၊ တံ သိဉ် လိ ကွီ၊
တံဆါဟံဉ်တဖင် န့န့ ကဘဉ်တီဉ်ထီဉ်ဆုပုၤ
ဘဉ်မုၤဘဉ်ဒါ ဆိဉ် လါ အတံ သုဉ် ထီဉ် အကုၢ်
အဂီၢ်တံ လါဘဉ် လါဘဉ် ဖုၤဝဲ မးဒီးတံ မုၤ
ဟုဉ်အီ၊ အခွဲး မး မး သု န့န့ လီ၊ မုၤ မုၤ လါ
သုဉ်ပဟံဉ်ဒီး ပုၤ န့န့ ပဝဲပဟံဉ်ပနီဉ်ယာ်ဒဲး
န့န့ လီ၊ ဟံဉ် လါ မုဉ် အု ဆိဉ်တဖင် န့န့ မုၤ
လိဉ်ဘဉ်သုဉ် ဘဉ်တီဉ်ထီဉ်ဆုကီဆိဉ်သုဉ်
ပုၤ ဒီးကီဆိဉ်သုဉ် ပုၤ တခီ၊ ဘဉ် တီဉ် ထီဉ်
ဆုကီရုဉ်သုဉ်ပုၤ ဒီးကီရုဉ်သုဉ်ပုၤတခီဘဉ်
ကျဲ၊ န့ကုၤဝဲဒဲးအခွဲး အယာ်လါကဘဉ် တံ
ထုးထီဉ် ဟုဉ်အီ၊ အခွဲးလါ ကမၤန့ သုဉ် အ
ဂီၢ်လီ၊ သုဉ်ပုၤ န့န့ ဒဲးသုးတဟးဂီၢ်တဂုၤ
အဂီၢ်တံကဘဉ်ကတံကတီၤအီ၊ န့န့မုၤတံ
ခိဉ်သုဉ်တခါလီ၊ အယီ သုဉ်လဲးဒီးဂုၤသု
န့န့ ပကြိ အီသုပုၤဘဉ်ဆဉ် ပကြိ တန့
ဘဉ်၊ တံ ဟဲ န့န့တခီ တမုၤတံ ဟဲ န့လါ အ
သဲးအကံဆိဉ်စုကီးဘဉ်.

မုၤမုၤန့န့ တခီ စးထီဉ်လါတံ ဟဲ န့လီ၊ မး
သုဉ်န့န့တံပၤဆုၤရံဉ်ကျဲကျဲအီဒဲလဲဉ်.

တံထုးထီဉ်သုဉ်တံဖဲးတံ မး န့န့ ဘဉ်
ယးလါသုဉ်ပုၤတခီလီ၊ ယနံတပၤကံဉ်
ဆိးဘဉ်၊ ဘဉ်ဆဉ် အဝဲ သုဉ်ထီဉ်ဝဲ သုဉ် အ

ဖျိုင်အတဝီ ဆိဉ်ဆဲးအါမးမးသု၊ ဒီးတံလီ
ဝဲအံသုဉ်ဆိဉ်ဆဲးအါလဲဉ်၊ တံကြါးမးသုဉ်
တကြါးမးသုဉ် န့န့ ကွီဝဲဝဲ မးမးဝဲလီ၊

ဒီးသ န့ ထီဉ်သး လါ သုဉ်ပုၤတံ ဆိဉ်သးဖိ
ခိဉ်ဒီးတံဟုဉ်အခွဲးသုထဲ အံလီ၊ တံလီ
လာသုဉ်ပုၤတနီၤနီၤ ပုၤထံဖိကီဖိတဖင်ဆဲဉ်
ဒီးဖဲးဆိဉ်ဝဲဘဉ်ဆဉ် ပတဟုဉ်အခွဲးဘဉ်၊
ဝဲဒီးတံလီလီ၊ ပျိမုၤဆိဉ်တခီ န့န့ တံဟုဉ်
အီ၊ အခွဲးလါတံကဘဉ်သုဉ် လါ ကုၤသုဉ် မ
န့မန့ န့န့ တံကလုၢ်ဆိဉ်ဝဲ န့န့လီ၊ တံခွဲး
တံယာ်ဆိဉ်လါသုဉ်သုဒုဉ်မန့လဲဉ် န့န့လီ၊
ဘဉ်ယးတံဖဲးခွဲးသဲးသုဉ် လါသုဉ်ပုၤပျဲ၊ ကွီ၊
ပုၤ န့န့ တံ တဟုဉ် အခွဲးဘဉ်၊ သုဉ်ပုၤပျဲ၊
ကွီတနီၤနီၤ ဆိဉ်ဒီးနီဉ်၊ ဆိဉ်စုကီး န့န့လီ.

“ပုၤမုၤဟဲဟုဉ်ဟဲဘျိုင်တံ န့န့ ဆိဉ်ဒုဉ်ပဘဉ်နီကွံဉ် ဒီးတဲနံပၤဒဲးသုးပုၤ
သုတဘဉ်ဟဲမးလါတဂုၤအဂီၢ်လီ၊ တဘျိဘျိမးမုၤတသုတခီဒီးဘဉ်ဒီး
လီ၊ မုဉ်ပီၤန့န့လီ၊ ပုၤတနီၤနီၤဆိဉ်လါဒုဉ်ဒါအကျါဟဲမးဟုဉ်သုဉ် ဒီး
ပုၤလာအဖိဉ်ပျဲတခီမုၤဒုဉ်ဒါအယီနပၤယာ်နံကုတန့ဘဉ်”

မုၤမုၤန့န့ တခီ ဘဉ်ယး သုဉ်ပုၤတံကလုၢ်
လာအဘဉ်ယးဒီးတံ မးဂုၤထီဉ်ကုၤ သုဉ်ပုၤ
န့န့မုၤတံရံဉ်တံကျဲဆိဉ်နဲလဲဉ်.

တံရံဉ်တံကျဲ နဲ န့န့တခီ တဆိဉ်ဘဉ်၊
ဘဉ်ဆဉ် သုဉ် ပုၤ လါ ဆိဉ်ဟဲစါ တဖင် န့န့ ပ
ကတံကတီၤပၤယာ် အီမုၤ န့န့တခီ န့န့ တ
လိဉ်လါ ပတဘဉ် သုဉ် လီ၊ ကုၤ သုဉ် ဘဉ်၊ မု
မုၤ လါ မိကီဆိဉ်တခီ န့န့ တံ သုဉ် ဟဲ အီ
လာ ကီ လါ ဝါ အစီ၊ ဒဲးသဲးထံ တီဉ်လိဉ်၊
ပီဉ်ပံဉ်ဒါတဖင် န့န့တံသုဉ်လီ၊ အီတခီတ
ခိဉ်လီ၊ မိပဒါသုဉ်ပုၤပျဲ၊ ကွီ န့န့ ပုၤသုဉ်

ဟဲစါအီလါကီလါဝါအစီန့လီ၊ သုဉ်
အါလာသုဉ်ပဟံဉ်န့လီ.

ဆါကတီၢ် ဝဲအံ သုဉ်ပုၤ ပုၤဘဉ်မုၤဘဉ်ဒါ
လာချိုင်လွံထုဉ်တခီ အမုၤအါလာသုဉ်ပုၤ
တံမးအဖိခိဉ်ဆိဉ်မန့သုဉ်တဖင်လဲဉ်.

အဝဲ သုဉ်ဘဉ် မးဝဲဆိဉ်ဒုဉ်လါ ပုၤမုၤ
ဟဲဟုဉ်ဟဲဘျိုင်တံတခီ န့န့ ဆိဉ်ဒုဉ်အဝဲသုဉ်
ဘဉ်နီကွံဉ်ဝဲ ဒီးတဲနံပၤဒဲးသုးပုၤသုတဘဉ်
ဟဲမးလါတဂုၤအဂီၢ်န့လီ၊ တဘျိဘျိမး
မုၤတသုတခီဒီး ဘဉ်ဒီးလီမုဉ်ပီၤန့လီ၊ န
ပၤယာ် ဒုတ န့န့ဘဉ်၊ ပုၤတနီၤနီၤဆိဉ်လါ
ဒုဉ်ဒါအကျါဟဲမးဟုဉ်သုဉ် ဒီးပုၤလာအဖိဉ်
ပျဲတခီမုၤဒုဉ်ဒါအယီ နပၤယာ်နံကုတန့

ဘဉ်၊ အဂါတမံတခီ န့န့ သုဝဲဒုဉ်ခိဉ်ဖျိုင်
ဘီလါတံစုဆုဉ်ခိဉ်တကးတကပၤ န့န့လီ၊
လာတံဂုၤအဝဲအံအဖိခိဉ်န့ ကီလာတံက
လုၤပီၤမးထွဲတံသိဉ်တံသီ န့န့လီ၊ အပူ၊
ကွိုင် န့န့ ပပၤ ယာ် န့န့၊ ဘဉ်ဆဉ် စးထီဉ် လါ
ခိဉ်ဖျိုင်ဘီဉ်၊ ကွါတဖင်ဂဲ၊ ထာဉ်ဒီး အဝဲအ
သုးတဖင်မးဝဲတကးဘဉ် ဆိဉ်ထွဲထံဖိကီဖိ
သုဉ်တဖင်လာကမးဟးဂီၢ်တံ န့န့လီ.

ဒဲး နမုၤခိဉ်နံ တဂါ လါ သုဉ် ညါထံဖိ ကီဆိ
တံဆိဉ်သး ဒီးဘဉ်မုၤဘဉ်ဒါ လါတံဘဉ်

စာအသီးတံဂ်ကီအံနဆိကမိပဘျှ်ကွံင်အီသုဒီးန့ၣ်လၢကျဲၣ်လဲၣ်သ့ၣ်တဖၣ်လဲၣ်.

ယမုၢ်ဘၣ်တဲန့ၣ် ကျဲအိၣ်ဒုၣ်တဘိလၢတံလၢယတံထံၣ်ဒုၣ်န့ၣ် ဒ်သီးတံသ့ၣ်တဖၣ်အံပပၤယံ က့ၤသ့ၣ်ပုၤကန့ၣ်အဂီၢ်လိၣ်ဒုၣ်ပတံဂ်တံဘါလီၤ. နအဖန့ၣ်မၤနၤပုၤလၢတံဒုးတံယၤဒီးတံဂ်တံဘါအယိနဲတစီန့ၣ်နကမၤဒုၣ်အီလၢထံၣ်ဂီၢ်သးထဲတခါစီဒုတန့ၣ်ဘၣ်. အဝဲဒုၣ်မၤဒုၣ်န့ၣ်လၢတံစုဆူၣ်နီၣ်တကးတခါစီအယိနဲဘၣ်ဒီသဒက့ၤအတံစုဆူၣ်နီၣ်တကးတခါအံအဂီၢ်လိၣ်တံဂ်တံဘါဒီး တံစုကဝဲတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ယဲယထံၣ်ဒုၣ်ဒ်အံလီၤ. နဘၣ်ဒုးလီၤ. နဘၣ်မၤဂ့ၤထီၣ်က့ၤအီတဆီတဆီလီၤ. နသုးကဘၣ်အိၣ်, တံစုကဝဲကဘၣ်ဂ့ၤ, တံမၤလိကဘၣ်အိၣ်ကဘၣ်ဂ့ၤန့ၣ်လီၤ. ကျဲအဂၤဒုယတထံၣ်ဘၣ်. အဝဲန့ၣ်မုၢ်ယၤတဂၤယတံထံၣ်န့ၣ်လီၤ. ယဟးလၢထံဖိကီၢ်ဖိတဖၣ်အကျါန့ၣ် အဝဲသ့ၣ်တုၢ်ဘၣ်တံအဖိခိၣ် ယထံၣ်လၢပယီတဖၣ်အံနကဘၣ်မၤဒုၣ်ဒ်အံလီၤ. ပယီတဖၣ်တဲဝဲဒုၣ်လၢသုမုၢ်တဆဲၣ်ဒီးသံတစီန့ၣ် လဲလီၤအိၣ်လၢတံဟံပနီၣ်အလီၢ်တက့ၤ. နလဲအိၣ်လၢန့ၣ်အိၣ်ဒုၣ်နဘၣ်ယိးအိၣ်ခီမၤတပုၣ်ဘၣ်. နမၤအိၣ်နကစၢ်အတံမးတပျးဘၣ်.

အယိတံဂ်ကီအံမုၢ်ဝဲဒုၣ်သုးမီဖိဂီၤသန့အယိန့ၣ်ကွၢ်အစီဟီၣ်ခိၣ်ချါတံဒုးတဖၣ်န့ၣ်ဟံးန့ၣ်တံစိတံကမီၤယံဒီးအထီၣ်ဂီၢ်ဂီၤဒီးလၢခဲကတၢ်ပုၤဘၣ်ဒုးက့ၤအီလီၤ. နကွၢ်လၢတံစံၣ်စိတဲစိ အပူၤန့ၣ်နထံၣ်ဘၣ်လီၤ. ဖုၣ်ခိၣ်န့ၣ် ကီလၢဝါတဖၣ်ဘၣ်ဒုးဖိုၣ်က့ၤအီမုၢ်က့ၤမဲတစီဂျၢၣ်ဒီးအမဲရကၣ်ဘၣ်ဒုးက့ၤအီလီၤ. ပယီအလၢပပုၤ

ကညီအဖိခိၣ်န့ၣ်နမုၢ်ထံၣ်ဘၣ်လၢနမဲန့ၣ်နဝဲတမးတထီၣ်ဘးလၢၤဘၣ်. အါန့ၣ်ဒီးဝဲဒုးလီၤ. နကွၢ်ပိၣ်မုၢ်ပုၤကညီမုၢ်လၢအခးဘၣ်ဒီးဝဲဝဲန့ၣ် မၤတရီတပါဝဲန့ၣ်နဆိကမိၣ်ကွၢ်သ့ၣ်, နခိၣ်ကံလံပုၤမၤတရီတပါအီဒီးန့ၣ်နဆိကမိၣ်ကွၢ်တစဲးသ့ၣ်.

မုၢ်ဒ်န့ၣ် ထံဖိကီၢ်ဖိတဖၣ်အတံတုၢ်ဘၣ်ခိၣ်ဘၣ်တစီ နကစံးလၢအဂီၢ်နဲလဲၣ်.

သုးပဒိၣ်အတံပၤဆူၣ်ပၤစိးအဖိခိၣ်အဝဲသ့ၣ်တုၢ်ဘၣ်ခိၣ်ဘၣ်ဘၣ်ဆၣ် ဒီဖျိအတံသးအိၣ်သးတီဒီးအတံလီၢ်တံကျဲအထံအကီၢ်အယိ လၢဒုၣ်ဒါအစုတီဖိလဲၣ်တဆဲၣ်ဒီးအိၣ်ဝဲဒုၣ်ဘၣ်. ပလိၣ်ဘၣ်ဒုၣ်တံစုကဝဲလၢကပၤက့ၤကီၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဒုဖိသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဆဲၣ်ဒီးအိၣ်ဒုၣ်လၢအကစၢ်ကီၢ်ဒီးကတီၤက့ၤအဂီၢ်လီၤ. မုၢ်မၤလၢထံဂီၢ်ကီၢ်သးတစီတန့ၣ်ဘၣ်. ယုၢ်ဒီးယုၢ်တံလီၢ်တဆိၣ်လၢၤဘၣ်. ဘၣ်ကီဘၣ်ခဲတံလီၢ်န့ၣ်က့ၤလဲၣ်စံၣ်တဘျီလၢၤဘၣ်. အိၣ်ထဲနဘၣ်ပျဲတံလီၤ.

အစီပမုၢ်အိၣ်ဒီးတံမၤဂ့ၤထီၣ်သ့ၣ်ပုၤအတံမၤန့ၣ် နကထံၣ်နဲလဲၣ်.

ယဲယထံၣ်လၢတန့ၣ်ဘၣ်. ပုၤတဖၣ်အံမုၢ်ပုၤလၢအိၣ်ဒီးခိၣ်စိလီၤ. အဝဲသ့ၣ်မၤတံအဝဲအံ ဒ်သီးဒီးအပဒိၣ်ကဂၢ်ကျဲၤအဂီၢ်ဟံးန့ၣ်တံစိတံကမီၤဒီးပၤဆူၣ်ပၤစိးတံလၢအဂီၢ်အဘါလီၤ. တဒုးဝဲလၢတံကဂ့ၤထီၣ်အဂီၢ်ဘၣ်. ပုၤလၢအိၣ်ထွဲမၤစၢၤအီတဖၣ်န့ၣ်မုၢ်ထဲပုၤအိၣ်တဆိၣ်အိၣ်တဆိၣ်တဖၣ်လီၤ. နအိၣ်တဆိၣ်တစီ နဘၣ်ကဲအပျဲၤ. အဝဲမၤနၤဒီးနကဘၣ်မၤဒ်အမၤနၤဒ်သီးနကအိၣ်

ဘၣ်အဂီၢ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်ကျဲကျဲအံလီၤ. ပုၤအဂ့ၤန့ၣ်မၤဝဲဒ်သီးကကဲထီၣ်ပုၤတဂ့ၤလီၤ. ခဲအံန့ၣ်ထံကီၢ်ကဂ့ၤထီၣ်အဂီၢ်န့ၣ်တဒုးဝဲလၢၤဘၣ်, ဒုးဒုၣ်ထဲလၢအစိကမီၤကဂၢ်ကျဲၤအဂီၢ်လီၤ.

မုၢ်လၢပုၤအိၣ်တဆိၣ်အိၣ်အယိဒီး ပုၤမုၢ်လိၣ်ဘၣ်တံဒီးယုၢ်အိၣ်တံလီၤ. ပုၤအလုၢ်အလုၢ်, သကဲၣ်ပဝးတဒီးသီးလၢလၢအပုၤကွံၣ်ဘၣ်. မုၢ်မၤန့ၣ်စုဒီးဝဲလီၤ. အယိန့ၣ်ထံဂ့ၤကီၢ်ဂၤမုၢ်ပုၤဂ့ၤဒီးဟဲန့ၣ်မုၢ်န့ၣ်န့ၣ်ဟဲကွၢ်အဆိကတၢ်ဖိကီၢ်ဆၣ်သ့ၣ်ပုၤတဘၣ်အံဒီးတံဂ့ၤထီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်ကထံၣ်ဘၣ်ဝဲဒုၣ်လီၤ. မုၢ်တမံတစီပကလဲၤဒုးန့ၣ်အီလၢတံဂ့ၤထီၣ်အလီၢ်, တံမၤသ့ၣ်အလီၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤမၤတံတဖၣ်န့ၣ်အလုၢ်အလုၢ်ဟးဂီၢ်လၢလံန့ၣ်လီၤ. အဝဲဒုးဝဲမုၢ်ဟးဂီၢ်ဝဲမးဒီးလၢအအိၣ်တံတဖၣ်ကမၤဂ့ၤထီၣ်က့ၤလၢခဲန့ၣ်လီၤ. ဖးကီညါလီၤ. လၢခူဝဲပုၤဒုန့ၣ်က့ၤမးအိၣ်ဒီးတၢၤ, သိလုၣ်ကျဲသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်ကျဲဂ့ၤမးလီၤ. နဝဲသက့နမုၢ်ကွၢ်လၢခိတပၤတစီနးကတၢ်လီၤ.

မုၢ်ဒ်န့ၣ်တစီန့ၣ်တံမၤသ့ၣ်န့ၣ်တံကဆဲးမၤအီလီၤစါ. ပကအိၣ်မုၢ်က့ၤနဲလဲၣ်.

ပမုၢ်ဘၣ်တဲတစီန့ၣ်အတံဒုးသဘီတယါ(သးတပီ)မုၢ်တဟဲခိၣ်စိလၢပတံလီၢ်ဟီၣ်ကဝီပုၤဒီးဒုးပုၤန့ၣ်သက့ဒုးပုၤအလၢကန့ၣ်ဘၣ်. ပဝဲန့ၣ်က့ပဒုးအီတန့ၣ်စုၢ်ကီးဘၣ်. နဝဲသက့န့ၣ်အဝဲသ့ၣ်ဒုးပကီၢ်မုၢ်တန့ၣ်ခဲလၢဘၣ်န့ၣ်ဒုးပုၤတန့ၣ်ဘၣ်. ဘၣ်ဆၣ်မုၢ်ဟဲဟံးန့ၣ်ပကီၢ်ခဲလၢခဲဆဲးဒီးမုၢ်ဟဲခိၣ်စိလၢတံလီၢ်ကီးတံဒုးပအိၣ်မုၢ်တသ့ဘၣ်ပကဘၣ်ကဲအက့ၢ်လီၤ. ■

ဘၣ်မန့ၣ်အယိယဘၣ်မၤသ့ၣ်လဲၣ်

ယမံမုၢ်ဒီးအုဒီဒီးယလီၢ်အိၣ်ထံးမုၢ်ဝဲညါမုၢ်သ့ၣ်သဝီ. မုၢ်ဝဲအဟီၣ်ကဝီပုၤန့ၣ်လီၤ. ယမုၢ်သဝီဖိတကဒီးယတံလုၢ်အိၣ်သးသမုၢ်ဝဲတံထုခဲလိၣ်ပုၤန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်လၢခဲယဘၣ်ကွၢ်ဆၣ်ခဲဒီးတံဂ်ကီလၢဘၣ်ဟ့ၣ်တံဖိတံသ့အကလုၢ်ကလုၢ်အယိယခးထီၣ်မၤကၢၤသ့ၣ်လၢတံလုၢ်အိၣ်သးသမုၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဒုသဝီလၢပျီပုၤ, ဘျှ်ဂံၢ်ထံးလၢမုၢ်ဝဲအဟီၣ်ကဝီပုၤတဖၣ် တနီၤနီၤမုၢ်ပယီသဝီဖိဒီးတနီၤနီၤမုၢ်ပုၤကညီသဝီဖိန့ၣ်လီၤ. ဒုဖိသဝီဖိတဖၣ်လုၢ်အိၣ်အသးသမုၢ်လၢတံထုခဲလိၣ်ပုၤဒီးတံသ့ၣ်တံပျးအကျိးလၢအမုၢ်သးကျိး, သဘျုၣ်ကျိး, တုၢ်ရဲၣ်ကျိးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဘျှ်စုၢ်ကီးကျိး, ပနဲလၢကမၤအိၣ်ဝဲဒီးအလီၢ်မုၢ်အိၣ်ဆဲးအိၣ်ဝဲ

စုၢ်ကီးန့ၣ်လီၤ. တံသ့ၣ်တဖၣ်အံယဲဝဲလၢအမုၢ်အတံဟဲန့ၣ်အကျိးအကျဲလၢကလုၢ်အိၣ်သးသမုၢ်အဂီၢ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်တဘျီတစီန့ၣ်သ့ၣ်တကမၤစုၢ်ကီးတံကီၢ်တံခဲအိၣ်ဖိဖျိထံခိၣ်လုၣ်ဘၢကွံၣ်အစံးလီၢ်ပုၤလီၢ်အယိသ့ဝဲဒုၣ်တံသ့ၣ်တံပျးအကျိးအတံဟဲန့ၣ်လၢကပုၤအိၣ်ဘုယုအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်တမၤမုၢ်ကျိးဝဲကွံၣ်ခိၣ်ခိၣ်မုၢ်လၢ

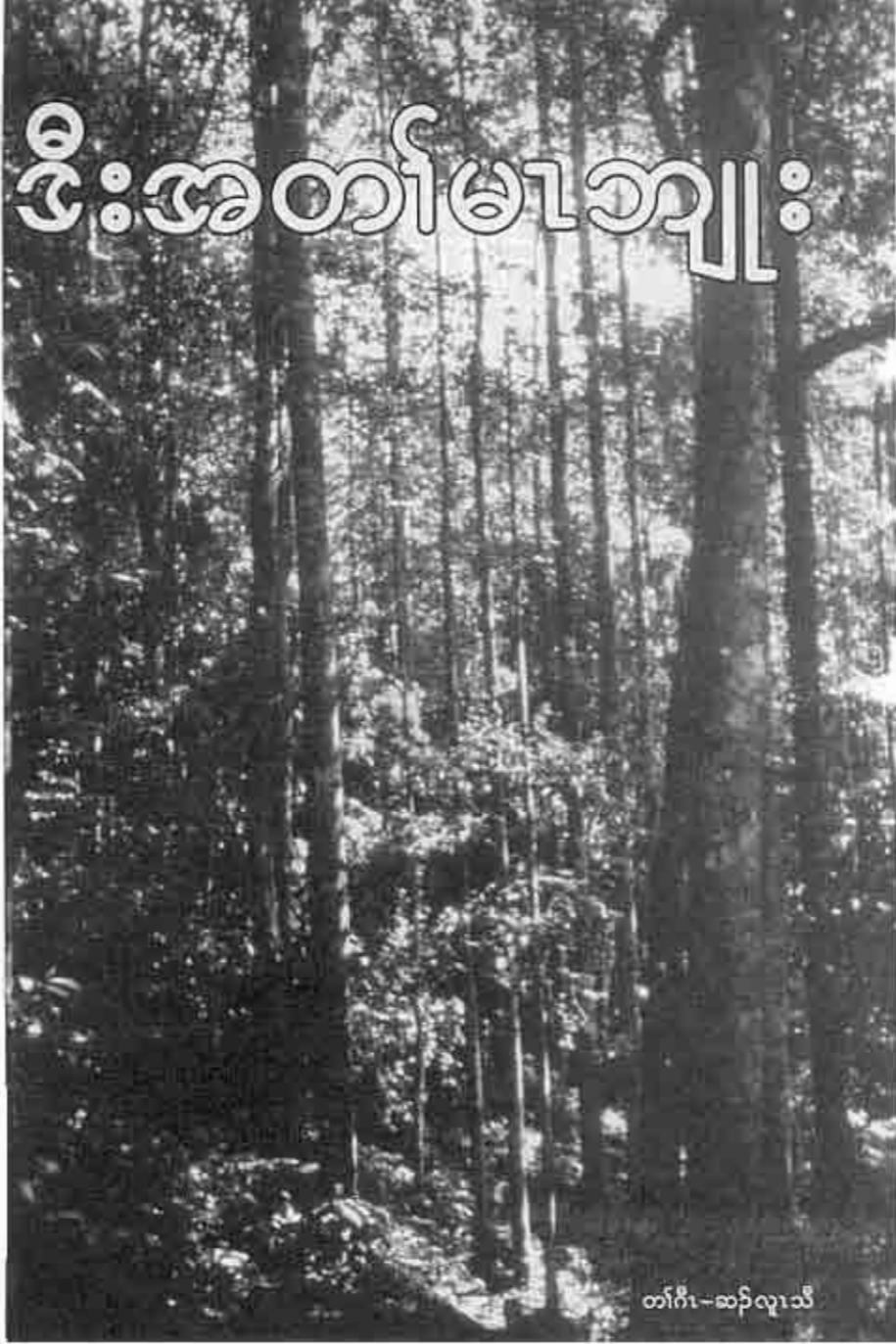
သုန်ပုၤ နီးအတၢ်မၤဘျး

“သုန်ဖးဒိၣ်တထုၣ်အဖိအသုန်န့ၣ်ကဘၣ်ဘျးထီၣ်လံၣ်, ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိနီးပုၤကညီကန့ၢ်ဆံးအါလဲၣ်. ကကၢလုၢ်ကၢပုၤဆံးဒိၣ်လဲၣ်. နမ့ၢ်အိၣ်အသုန်န့ၣ်ကူၣ်အထုၣ်တဂ့ၤ. နမ့ၢ်အိၣ်လၢအကဒုန့ၣ်ကၢ်အဒုတဂ့ၤ. နမ့ၢ်အိၣ်ဒီးလၢနဟီၣ်ကဝီၤကထူးတီၤန့ၣ်ကတီၤနသုန်ပုၤတက့ၢ်”,
 တံကရၢ်ခိၣ် ကွဲး-

၂၂ ကီၢ်လၢအဆိၣ်ဘၣ်လၢမိၣ်စူသုန်ပုၤဟီၣ်ကဝီၤပုၤတဖၣ်ဘၣ်ဘျးဘၣ်ဖိၣ်လၢသုန်ပုၤတၢ်ဟးထီၣ်တဆံးတစ့ဘၣ်န့ၣ်ပုၤသုန်ညါကီးကလီၤ. ပကကွၢ်ဆိကမိၣ်သုန်ပုၤအတၢ်မၤဂ့ၤတက့ၢ်. ထဲကီၢ်တဘၣ်ဂ့ၤတဘၣ်ဂ့ၤလၢဘၣ်တၢ်ကျၢ်ဘၢယၢ်အီၤလၢသုန်ပုၤန့ၣ်ယဲၤလၢဝဲဒိၣ်မးလီၤ.

သုန်အဒုအလၢအအုၣ်အကျၢ်တဖၣ်ကထီၣ်ဟီၣ်စီလၢဟီၣ်ခိၣ်ညၣ်ထုၣ်အကီၢ်တဒီးကွဲးဘၣ်. တၢ်သုန်တၢ်ဖျိလၢအန့ၢ်ဘၣ်ဟီၣ်စီတဖၣ်ပုၤဖျးဒီးတၢ်ဆုးတၢ်ဆါကီးမံၤန့ၣ်ဂ့ၤဝဲလၢတၢ်အိၣ်ဆုၣ်အိၣ်ချ့အကီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဒီဖျိသုန်ပုၤအိၣ်အယီၤ, ဒီသဒၢကလံၤဒီးတြီဆၢထံယဲလၢကအိၣ်ဂီၤကွၢ်ဟီၣ်ခိၣ်ညၣ်ထုၣ်တဖၣ်အကီၢ်လီၤ. ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိအါကလုၢ်မုၢ်လၢသးဖုံလၢပုၤဒိၣ်အယီၤလီၤ. ထဲကျိဖိတဖၣ်မူဝဲကီးဘိဒီးထံဆုံထံကဆီဝဲအယီၤဒုၣ်ညၣ်, ဆွဲၣ်သဒိၣ်, ဂ့ၤထီၣ်ချ့အိၣ်အါစုၢ်ကီးလီၤ.

ကလံၤလၢအိၣ်ဒီးအစုၣ်အပျၢ်လၢပုၤကညီအကီၢ်တဖၣ်သုန်ထုၣ်ဆုးထူးထီၣ်ကွၢ်အီၤ

တၢ်ဂီၤ-ဆၣ်လူၤသီ

ဒီးဟ့ၣ်ကဒါကလံၤဂ့ၤလၢပုၤကညီအကီၢ်လီၤ. ကသံၣ်ကသီတမံၤလၢလၢဟးထီၣ်ဝဲအါတက့ၢ်လၢသုန်ထုၣ်, အကီၢ်အစီပုၤလီၤ. ကွဲးကနဲအစီတဖၣ်ဝံၣ်ဆၢအမဲၣ်ညါ, တၢ်သုစုၢ်ကီးလၢကသံၣ်ကသီအကီၢ်မုၢ်လၢသုန်ဖိအစီထံအါကလုၢ်ဟံၣ်ဖိၣ်သးအယီၤကထီၣ်ကသံၣ်ဒီးတၢ်ဂံၢ်တၢ်ဘါလၢပုၤကညီအကီၢ်ဒိၣ်မးလီၤ. သုန်ပုၤမုၢ်အါန့ၣ်ကွဲးစီကဟးထီၣ်ဝဲအါန့ၣ်လီၤ. လၢပုၤပုၤအံၤတအိၣ်ထဲသုန်ဘၣ်. ဝၣ်, ဂ့ၢ်, ဖိ, ဝီၣ်, ယၢ်, သ့ဘိအိၣ်ယုၢ်အါကလုၢ်န့ၣ်လီၤ.

သုန်ပုၤအံၤအဘျးအိၣ်လၢထဲကီၢ်ဒီးထံဖိကီၢ်ဖိအကီၢ်ဒိၣ်မးလီၤ. ပကကွၢ်ဆိကမိၣ်ထဲဒုၣ်သုန်တထုၣ်အတၢ်ဘၣ်ဘျးထဲလဲၣ်အဂ့ၢ်တက့ၢ်. သုန်တထုၣ်အသုန်အဖိ, အဒီးအလၢ, ပအိၣ်အီၤပသုအီၤသုလၢကျဲအါကလုၢ်လီၤ. သုန်လၢအလၢလံၢ်, အလၢတီၣ်, အစၢထီတဖၣ်, ပမၤဟံၣ်ခိၣ်လီၤ. အဒုဖိပြဲ, အဘၣ်ယုယး, ပမၤသုန်မုၢ်, အထုၣ်မိၢ်ပုၤ, ပဒုးကထီၣ်လၢသုန်ဘၣ်ဒီးပသုထီၣ်ဟံၣ်လီၤ. သုန်ဖးဒိၣ်တထုၣ်, အဖိအသုန်န့ၣ်ကဘၣ်ဘျးထီၣ်လံၣ်, ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိ

ဒီး ပုၤကညီ ကန့ၢ်ဆဲးဆါလဲၣ်. ကကၢလုာ် ကပုၤဆဲးဒိၣ်လဲၣ်. အလုာ်ပုၤဆဲးပတံး လၢတီၢ်စုဘၣ်. ပုၤကိးဂၤလိၣ်ဘၣ်သ့ၣ်. ဝၣ် လၢကတိၣ်ဟံၣ်လၢတၢ်ဆိၣ်ဆိး အဂီၢ်လီၤ. သ့ၣ်ပုၤအတၢ်မၤဂၤဒီးအဘျးဆိၣ်ဆဲးဒိၣ်ပ သ့ၣ်ညါလဲၣ်အယီၤ. ပကန့ၢ်ပၢ်အါထီၣ်ကဒီးပ ကဘၣ်ကတီၢ်မၤဂၤ. ကဟုၤကယၢ်က့ၢ်အိၣ် လဲၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပမ့ၢ်ပပုၤခဲးဝဲ- ပဘုမ့ၢ် ဆိၣ်န့ၣ်တၢ်ဆိၣ်ပိၣ်ပဝဲကိးမၤလီၤ. ဘၣ်ဝဲတီၢ် ဝဲန့ၣ်လီၤ. လၢပုၤဖးဒိၣ်တဘျီအပူၤန့ၣ်တၢ် ကဆိၣ်လၢဆိၣ်ပုၤစုာ်ကိးကိးကလုာ်ဒဲးယၣ် ယၣ်လီၤ. သ့ၣ်ရံၣ်တဖျါလၢအလီၤတဲာ်ဒီး ဖးထီၣ်ဝဲ ကဲထီၣ်သ့ၣ်ဖိတထူၣ်ဒီးကဒိၣ်ထီၣ် ဝဲတန့ၣ်ဘၣ်တန့ၣ်ဆၢကတီၢ်ဖးယၢ်မးကဲ ထီၣ်သ့ၣ်ဖးဒိၣ်တထူၣ်လီၤ. လၢဆၢကတီၢ် တစီၢ်ဖိအပူၤတၢ်ကကူၣ်လီၤအိၣ်ဒီး ဟီၣ်ဒိၣ် တကဝီၤကလီၤဟံၣ်ဖးဒိၣ်လီၤ. ပုၤဒီးဘၣ်ပ မ့ၢ်ဘၣ်သ့ၣ်ပုၤ သ့ၣ်လၢအပူၤဒီးကမ့ၢ်တၢ် ယၢ်တၢ်ဖးဒိၣ်လီၤ. အယီၤတၢ်လၢအဆိၣ် ဟံၣ်တဖၣ်ပကသုကတဲာ်ကတီၢ်ဒီးကဟုၤ ကယၢ်ဘၣ်ဆါဂၤဂၤကိးဂၤတက့ၢ်.

ဒီးသိးမ့ၢ်အုၤသုတအိၣ်ပုၤတဂ့ၢ်အဂီၢ်ပ လီၢ်ပဒီးသကိးပသးတက့ၢ်. တဘၣ်ကူၣ်ဖဲး ဂီၤကလီၤပုၤတဂ့ၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်သးကွံၤလၢတ ဘၣ်ဘျးဘၣ်ဒးလၢပသိးပကျါတဂ့ၢ်. ဩ တၢ်ဆဲးဆိၣ်ခးဆိၣ်တလၢခးတဖၣ်တက့ၢ်. ပမ့ၢ်ကတီၢ်သကိးပသ့ၣ်ပုၤဒီးအိၣ်ဒီးတၢ်လၢပ

လိၣ်ဘၣ်တဖၣ်သ့ၣ်ပုၤကဟ့ၣ်ကလီၤဆၢက့ၢ် ပုၤကိးကတီၢ်လီၤ. သ့ၣ်ဆိၣ်ဝဲအကလုာ်လၢ အကကွံၤတဖၣ်လၢပသ့ၣ်ညါတလၢဒီးကိး အမံၤတဘၣ်ဘၣ်ဆိၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. သ့ၣ်ပဟံၣ် တစီၢ်မ့ၢ်သ့ၣ်ထူးတီၤလၢဟီၣ်ဒိၣ်ဒီးဘၣ်ဟံၣ်ပ နီၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. သ့ၣ်နီၣ်ဂံၢ်တၢ်မ့ၢ်ဝဲဖုၤ တလးအိၣ်, ကွံးက့ၣ်, ဆိၣ်, ကျီကျဲၣ်တဖၣ်ဒီး

ဒီးသိးမ့ၢ်အုၤသုတအိၣ်ပုၤတဂ့ၢ်အဂီၢ်ပ လီၢ်ပဒီးသကိးပသးတက့ၢ်. တဘၣ် ကူၣ်ဖဲးဂီၤကလီၤပုၤတဂ့ၢ်. အိၣ်ဒီးတၢ် သးကွံၤလၢတဘၣ်ဘျးဘၣ်ဒးလၢပ သိးပကျါတဂ့ၢ်. ဩတၢ်ဆဲးဆိၣ်ခး ဆိၣ်တလၢခးတဖၣ်တက့ၢ်. ပမ့ၢ် ကတီၢ်သကိးပသ့ၣ်ပုၤဒီးအိၣ်ဒီး တၢ် လၢပလိၣ်ဘၣ်တဖၣ်သ့ၣ်ပုၤကဟ့ၣ် ကလီၤဆၢက့ၢ်ပုၤကိးကတီၢ်လီၤ.

သ့ၣ်နီၣ်ဂံၢ်ခဲးမ့ၢ်ဝဲ ကွံၤ, နံ, ချါၣ်သ့ၣ်. ပုၤ ခၣ်, သ့ၣ်နီၣ်ဂံၢ်သၢမ့ၢ်ဝဲ ကိၣ်. ကမၤ, တ မ့ၢ်, ထီၣ်ခဆၣ်, တဖၣ်ဖိ, သ့ၣ်နီၣ်ဂံၢ်လွံာ် မ့ၢ်ဝဲပန့ၢ်, တယီၤ, ယီတဖၣ်, ကတဲာ်သုဒီး နီၣ်ဂံၢ်ယၢ်သ့ၣ်မ့ၢ်ဝဲစုာ်, ထးသု, တစိး ဝှီၤ, မါ, သ့ၣ်ခမဲၢ်, သ့ၣ်အုၣ်အကလုာ်မ့ၢ်ဝဲ

ယီၤ,တရံး, ပၢၤ, သ့ၣ်ဘဲ, သ့ၣ်ဝါဒီးသ့ၣ်မ့ၢ် ကလုာ်မ့ၢ်ဝဲတီၤပုၤ. ယီၣ်ဒီးအဂၤတဖၣ် လီၤ. သ့ၣ်လၢအမံၤပျါတဖၣ်ဆဲးမ့ၢ်ဒုၣ်အိၣ် ဖိတစဲးလီၤ. အိၣ်ဒီးအလုာ်အပူၤလၢအလီၢ် န့ၣ်ဝဲစုာ်စုာ်ဒီးမ့ၢ်တၢ်ထူးတၢ်တီၤဖးဒိၣ်လၢ ထံကီၢ်အဂီၢ်လီၤ.

ယၢ်ဖျါန့ၣ်လၢအပူၤကွံၣ်တဖၣ်ကညီ ကီၢ်လၢအိၣ် သ့ၣ်ပုၤလုၤပုၤဒိၣ်ကျါဘၢယၢ် အိၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ဒိၣ်ဖျါသုးဒီးစိရီၤဒီးပုၤ သးကွံၤလုၣ်ကိတဲာ်တဖၣ်အယီၤခဲးလီၤဟံၣ် လီၤပျါအိၣ်မးလဲၣ် မ့ၢ်လၢသ့ၣ်ပုၤတၢ်လီၤဟံၣ် အံၤအယီၤမုၢ်ခိၣ်ကလံၤသီၣ်ဂီၤတဘၣ်လီၢ်ဘၣ် ဖးဒီးထံနီၣ်တလၢပုၤလၢဘၣ်. ဘုဟုတၢ် ဟးထီၣ်တနဲးသိးလၢညါဘၣ်န့ၣ်လီၤ. က တီၢ်ခဲးပုၤထံၣ်ဘၣ်သ့ၣ်ညါဝဲကိးဂၤလီၤ. ပ ဆၢမ့ၢ်လၢသ့ၣ်ပုၤလၢထံလီၢ်ကီၢ်ပုၤတၢ်ထူး တၢ်မ့ၢ်ကဆိၣ်ထီၣ်က့ၢ်ဝဲဒီးပကကတီၢ်ဂၤ ထီၣ်ပဟံၣ်ကတီၢ်သ့ၣ်ပုၤန့ၣ်လီၤ. နမ့ၢ်အိၣ်အ သ့ၣ်န့ၣ်ကူၣ်အထူၣ်တဂ့ၢ်. နမ့ၢ်အိၣ်လၢအ ကန့ၣ်ကဲအဒုတဂ့ၢ်. နမ့ၢ်အိၣ်ဒီးလၢန ဟီၣ်ကဝီၤကထူးတီၤန့ၣ်ကတီၢ်နသ့ၣ်ပုၤတ က့ၢ်. သ့ၣ်ပုၤအကန့ၣ်ဒီးသဒၢန့ၣ်ဂၤန့ၣ် နံးသဒၢမ့ၢ်တဘျီအကန့ၣ်တက့ၢ်လီၤ. ပုၤ ကိးဂၤကသ့ၣ်ညါဆိသ့ၣ်ပုၤအတၢ်မၤဂၤဒီး အဘျးဆဲးဆါတဖျါဆၢကတီၢ်ခဲးဒဲးဘၣ် န့ၣ်မ့ၢ်ယတၢ်သးဆိၣ်ဟ့ၣ်ပလီၢ်. မၤဖုသ့ၣ် နီၣ်က့ၢ်ပဝဲကညီဖိကိးဂၤန့ၣ်လီၤ. ■

နဲတစီ နထံၣ်သ့ၣ်ပုၤဒ်လဲၣ်

ပၤပြုးပဒိၣ်ထံၣ်ဝဲဒ်ဆဲး- မ့ၢ်ဝဲကျိၣ်စုတၢ်ဟံၣ်န့ၣ်စိဖျါသ့ၣ်ပန့ၢ်တၢ်မၤလၢတၢ်ကသ့ၣ်ထီၣ်ထံကီၢ်အတၢ်ပၤတၢ်ပြုး, -မ့ၢ်ဝဲတၢ်လီၢ်ဟီၣ်ကဝီၤလၢ ကတီၢ်ယၢ်န့ၣ်ဆၢတၢ်ယံတၢ်လၢဒီးသိးကဒုးဆိၣ်ထီၣ်ပုၤလၢကသ့ၣ်ကသီအတၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲၣ်လၢကဒီးန့ၣ်ကျိၣ်စုတၢ်ဟံၣ်န့ၣ်လၢအတဖၣ်ဟးဂီၤ သ့ၣ်ပုၤ. -ဒီးမ့ၢ်ဝဲတၢ်ယံတၢ်လၢဒီးတၢ်ဆိၣ်ယၢ်လၢကဒီးန့ၣ်ထံဂၤကီၢ်ဂၤအတၢ်ထီၣ်ထွဲလၢကမၤထုာ်မၤသကိးတၢ်လၢကမၤဂၤထီၣ်သ့ၣ်ပုၤ

တၢ်မုတဝါပီညါသမါ(ecologist)ထံၣ်ဝဲဒ်ဆဲး- မ့ၢ်ဝဲတၢ်မၤလီၤအဂီၢ်ဒီးသိးကထုထံၣ်သ့ၣ်ညါအါထီၣ်တၢ်သ့ၣ်တၢ်ဆၣ်လၢအမ့ၢ်သးသမုတဝါ အဂီၢ်အကျိၣ်. -မ့ၢ်ဝဲတၢ်ဆိၣ်ယၢ်တဖါလၢအမၤဂၤထီၣ်ခိၣ်ယၢ်ဒ်အမ့ၢ်တၢ်မၤကဆိၣ်ထီၣ်ကလံၤ. -တၢ်ပၤယၢ်ထံၣ်ခိၣ်ဒီးဒီးတၢ်ကလုာ် လၢဆၣ်ဖိကိးဂၤကဆိၣ်ပူအဂီၢ်

ကမ့ၢ်ထံၣ်ဝဲဒ်ဆဲး- မ့ၢ်ဝဲပုၤတခါလၢဒီးန့ၣ်သ့ၣ်တၢ်ဆိၣ်တၢ်ဆိၣ်တလုာ်ကလုာ်လၢကတလၢအပူၤအကလံၤ (အဒိ- က့ၢ်, ဝၣ်ဘီၣ်, ကနဲစိ, န့ၣ်ညၣ်, တၢ်မဲးလၢ, သ့ၣ်သ့ၣ်ဝၣ်သ့ၣ်ဒီးတၢ်ဒီးတၢ်လၢအကလုာ်တလုာ်). -မ့ၢ်ဝဲကသံၣ်ကသီဒၢလၢအဒီးန့ၣ်ဘၣ်သ့ၣ်ဂံၢ်ပဝဲစဲအကလုာ် ကလုာ်. -မ့ၢ်ဝဲကဟ့ၣ်ခဲးတဖျါလၢအထူးထီၣ်မ့ၢ် တၢ်ဖိတၢ်လံၤအသ့ၣ် (raw maternal) လၢကဒုးကဲထီၣ်ဟံၣ်ယီၤတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဒီးတၢ်အပိးအ လီၤ. -မ့ၢ်ဝဲတၢ်လီၢ်တခါလၢစုးကါဘၣ်ဝဲတၢ်ဆဲးတၢ်လၢဒီးထူသန့, မ့ၢ်ဝဲတၢ်လၢအဟ့ၣ်အါထီၣ်ဟီၣ်ဒိၣ်အစိလၢတၢ်သ့ၣ်တၢ်ပျးအဂီၢ်. ဒီးမ့ၢ် ဝဲတၢ်လၢဒုးကဲထီၣ်မဲာ်အတၢ်ယံတၢ်လၢ

၇ လါယုဒီးစးပထဘၢ် ၂၀၀၁ နံအဘၢ် စၢၤ နှံ ကညီဖိဟူးဂဲလၢခိၣ်ယၢၤ ခံဂၤ ဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်လီၤ အီၤ မူဒါလၢကလဲၤလီၤ ယုသုၣ်ညါ ဆိသုၣ်ပုၤတၢ်ဟးဂ့ၢ်ဟးဂီၤလၢ ချၢၣ်လွံၤထွၣ်ကီၢ်ရၣ်အပူၤ နှံလီၤ. တၢ်လဲၤတဘျီအံၤ ကထံၣ်လိၣ်ထီၣ်သ့ဝဲဒီချီချၢၣ်လွံၤထွၣ်ခိၣ်နၢ်တဖၣ် ကွဲၣ်နီၤမၤစၢၤဘၣ်စဲယဲၤ ကညီဖိဟူးဂဲလၢခိၣ်ယၢၤ တဖၣ်ကလဲၤလီၤ ကွၢ်တၢ်မၤအသးလၢအနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲ နှံလီၤ. လၢတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢတၢ်ဆိၣ်သးကီၤဝဲလီၤ ပျၢအဖီခိၣ် ပုၤလဲၤယုသုၣ်ညါတၢ်ဖိတဖၣ်လဲၤတၢ်လီၤမုၢ်တသက့ၤထံၣ်ဘၣ်တၢ်မုၢ်တဝးဘၣ်ဆၣ်. တၢ်လဲၤယုသုၣ်ညါဆိတဘျီအံၤ ဒုးလီၤကမၤကမၤပဝဲကညီဖိတဖၣ်အသုၣ်အသးလၢတၢ်ကစီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်နှံလီၤ.

တၢ်လဲၤယုသုၣ်ညါဆိအံၤ အတၢ်ပညိၣ်မုၢ်ဝဲဒ်သိးကဒုးသုၣ်ညါဆိအီၣ်ပဝဲကညီဖိတဖၣ် ဘၣ်ယးသုၣ်ပုၤအတၢ်ဟးဂ့ၢ်ဟးဂီၤအဂ့ၢ်အကျိၤ ဒ်သိးခါဆုညါပကသုဆိလီၤတၢ်ရဲၣ်သဲကတီၤခိၣ်ယၢၤအဂီၢ်နှံလီၤ. အါန့ၢ်အန့ၢ် တၢ်ဟံၣ်ဖျါအံၤ ကဟ့ၣ်ဖျါကီၢ်ဂံၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်ကစီၣ်ဆုခိၣ်နၢ် ဒီးကမျၢၢ်တဖၣ်ဒ်သိး ကသုဆိၣ်ဒီး တၢ်ထံၣ်ဖိလၢအထီၤ, တၢ်ဆၢတဲၣ်လၢအဘၣ်, ဒီးတၢ်မၤသကိးတၢ်လၢတၢ်ရဲၣ်သဲကတီၤက့ၤခိၣ်ယၢၤလၢကတီၢ်ယံၣ်အဂီၢ်န့ၢ်လီၤ.

သုၣ်ပုၤတၢ်ဆိၣ်သး

မုၢ်ကွၢ်ကဒါက့ၤ ချၢၣ်လွံၤထွၣ်ကီၢ်ရၣ်အစီၤဝီၤ နှံ ပကထံၣ်ဘၣ်သုၣ်ပုၤပျၢကွီၤဆိၣ်ဝဲတဘျီဘျးဘျး လၢအဘၣ်တၢ်သုၣ်ထီၣ်ဆိလီၤအီၤ ဝဲလၢကီၤလၢဝါပၤဒီးကီၢ်ပယီၤအစီၤခါနှံလီၤ. ပကထံၣ်ဘၣ်လၢသုၣ်ပုၤအါဘျးအပူၤဆိၣ်ဝဲဒီးသုၣ်ပဟံၣ်ဖးဒိၣ်ဖးထီၣ်တဖၣ်လၢအဘၣ်တၢ်သုၣ်လီၤတၢ်ဆီၤနှံလီၤ. တၢ်အံၤဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢ ချၢၣ်လွံၤထွၣ်အသုၣ်ပုၤအံၤဘၣ်တၢ်ဆိၣ်ကွၢ်ဆီၤလၢပုၤမၤလဲၤဆိၣ်ကီၢ်ဖိကီၤလၢဝါပၤဒိၣ်တဖၣ်အါမးဝံၤအလီၢ်ခဲသုၣ်လီၤက့ၤဝဲသုၣ်ပဟံၣ်တဖၣ်နှံလီၤ. ချၢၣ်လွံၤထွၣ်ကီၢ်ရၣ်အပူၤသုၣ်ပုၤလၢတၢ်ဟံၣ်ပနီၣ်လၢကီၤလၢစီၤမုၢ်ဂ့ၢ်, ဒီးလၢကီၤသုလုၤဟံၣ်ပနီၣ်ဒ်အမုၢ်သုၣ်ပုၤပျၢကွီၤကိးဘၣ်နှံ ဟးဂ့ၢ်ဟးဂီၤကွၢ်ဝဲဒၣ်ဘျးကလၢၣ်လဲလၢတၢ်မၤသုၣ်, တၢ်ကုၢ်

ခိၣ်တယၢ်တၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်သးချၢၣ်လွံၤထွၣ်ကီၢ်ရၣ်

ချၢၣ်လွံၤထွၣ်ကီၢ်ရၣ်ဆိၣ်သုၣ်လီၤသးလၢပကီၢ်ရဲၣ်မးကစၢ်တၢ်အမုၢ်ထီၣ်, မုၢ်ထီၣ်ကစၢ်တၢ် (ချၢၣ်ထးက့ၤ) အမုၢ်န့ၢ်ဒီးပရဲလိၣ်ကျိၤအကၢၢ်ခိၣ်လၢအလီၤဆးအုမ့ၤတမးဝီၣ်လဲၣ်အပူၤနှံလီၤ. ကီၢ်ရၣ်အံၤအကလံၤထံး- ဒုသတုၢ်ကီၢ်ရၣ်, တလံၤစိး- တီၤအုကီၢ်ရၣ်ဒီးမုၢ်ထီၣ်- မုၢ်တြီၤကီၢ်ရၣ်တဖၣ်ဆိၣ်သုၣ်လီၤအသးနှံလီၤ. ကီၢ်ရၣ်ဆိၣ်ဒီးကီၢ်ဆၣ်ၣ်ဘျးလၢအမုၢ်ဝဲမုၢ်ကီၢ်ဆၣ်, လၢခိၣ်ကီၢ်ဆၣ်ဒီးဆိထံးကီၢ်ဆၣ်တဖၣ်နှံလီၤ. တၢ်လီၤအံၤအါတက့ၢ်မုၢ်ကစၢ်ကလိတၢ်လုၢ်တၢ်တြီၤဆိၣ်တုၢ်ရဲၣ်လီၤသး ဆုၣ်ဒီးတၢ်လီၤလၢအပၤဒီးဂၤလၢတၢ်မၤဆိၣ်ခဲဒီးတၢ်ထွၣ်တၢ်ဘိၣ်အမုၢ် ရီၤဘၣ်ထွၣ်, သးထွၣ်, တုၢ်ရဲၣ်ထွၣ်, ပနီၣ်ကျဲထွၣ်, သုၣ်သ့ထွၣ်, တနုထွၣ်ဒီးမၢ်ဆးထွၣ်တဖၣ်မဲထီၣ်ဂၤအလီၤနှံလီၤ.

ချၢၣ်လွံၤထွၣ်ကီၢ်ရၣ်အပူၤသုၣ်ပုၤပျၢကွီၤဆိၣ်ဝဲ ၅ ဘၣ်လၢအမုၢ်မိပဒါသုၣ်ပုၤအအုရယၢ်ဆိၣ်ဝဲ ၅,၀၀၀အကၢၢ်, ဝဲဒုၣ်သုၣ်ပုၤအအုရယၢ်ဆိၣ်ဝဲ ၃,၀၀၀ အကၢၢ်ဒီးပုၤဝဲသုၣ်ပုၤအအုရယၢ်ဆိၣ်ဝဲ ၂,၀၀၀ အကၢၢ်, ကျိၣ်ထွၣ်သုၣ်ပုၤနှံအအုရယၢ်ဆိၣ်ဝဲ ၇,၀၀၀ အကၢၢ်, ဒီးဘိကထံၣ်သုၣ်ပုၤ(တသုၣ်ညါအလဲၤအထီၤ)နှံလီၤ. သုၣ်ပုၤတဖၣ်အံၤထူးတီၤဝဲဒီးတၢ်မဲတၢ်မၤ ဒီးဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိအကလုၢ်ကလုၢ်နှံလီၤ. သုၣ်ပုၤပျၢကွီၤတဖၣ်အံၤ ဘၣ်တၢ်ဟံၣ်ပနီၣ်အီၤလၢကီၤလၢဝါပၤဒီးကီၢ်ပယီၤအစီၤလဲၤလဲၤနှံလီၤ.

သ့ၣ်လးတဖၣ်အယီၤနှံ လီၤကဝီၤဖိဒီးခိၣ်နၢ်ဘၣ်မုၢ်ဘၣ်ဒါသုၣ်တဖၣ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်တုၢ်ဝဲနှံလီၤ. တၢ်မၤသုၣ် နှံတၢ်ကွၢ်ကွၢ်သုၣ်ဖးဒိၣ်အဂၤလၢတၢ်သးလီၤအီၤ, ဒီးမုၢ်မုၢ်တၢ်ယီၤသ့ၣ်လးနှံ ကယဲၤမုၢ်သုၣ်လၢအဆိၣ်လီၤတဲၣ်တုၢ်လၢအကဲထီၣ် “သ့ၣ်” သုတဖၣ်နှံတၢ်ကွၢ်ဟံးန့ၢ်ကွၢ်ဆီၤဝဲလၢၣ်လီၤ. တၢ်မဲတၢ်မၤလၢအဆိၣ်လီၤတဲၣ်န့ၢ်မုၢ်ထဲဆုဖိက့ၤအထွၣ်, တယၢ်ထွၣ်ဒီးနီၣ်ဖိမဲဖိတဖၣ်နှံလီၤ. ဒ်ပုၤလဲၤယုသုၣ်ညါတဖၣ်ထံၣ်ဘၣ်ဝဲအသိး “တၢ်လီၤလၢယလဲၤထံၣ်တဖၣ်လီၤဟီၤလီၤပျီ, သုၣ်တဆိၣ်ဝဲတဆိၣ်, ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိတဆိၣ် ထီၣ်ဖိလဲၣ်ဖိန့ၢ်ကတၢ်ဟူအပူၤသီၣ်လၢဘၣ်, တၢ်ကီၢ်တကးဘၣ်ထံဖိကျိၤတဖၣ်လီၤသးကွၢ်ကယီၤကယီၤနှံလီၤ”.

တၢ်ဂ့ၢ်လၢတၢ်ထံၣ်န့ၢ်တဖၣ်

တၢ်မၤကၤသုၣ် ဒီးတၢ်ကုၢ်သ့ၣ်လးနှံ မုၢ်တၢ်ဖဲးတၢ်မၤခံကလုၢ်လၢအမၤဟးဂီၤသုၣ်ပုၤလၢ ချၢၣ်လွံၤထွၣ်ကီၢ်ရၣ်အပူၤဒိၣ်ဒိၣ်မုၢ်မုၢ်နှံလီၤ. သုၣ်ပုၤဟးဂ့ၢ်ဟးဂီၤဝဲလၢကီၢ်ရၣ်ဒိတဘျးအပူၤနှံလီၤ. ဒီးသန့ထီၣ်သးလၢတၢ်လဲၤယုသုၣ်ညါတၢ်ဒီးတၢ်သမဲထံလီၤကဝီၤဖိဒီးခိၣ်နၢ်တဖၣ်အဖီခိၣ်သုၣ်ပုၤဟးဂ့ၢ်ဟးဂီၤလၢတၢ်မၤသုၣ်ဒီးတၢ်ကုၢ်သ့ၣ်လးအတၢ်မၤနှံတၢ်ထီၣ်ဒူးတယးအအုရယၢ်ဆိၣ်ဝဲ ၂၆၅,၇၂၀အကၢၢ်(၄၁၅.၂၀

က့ၤယါမံးလၢ) နှံလီၤ. ဝဲတၢ်လဲၤယုထံၣ်သုၣ်ညါတၢ်အခါ နှံ တၢ်ကွၢ်လဲၣ်မၤကၤသုၣ်အတၢ်ဖဲးတၢ်မၤတဖၣ် စးထီၣ်ဝဲလၢပရဲလိၣ်ကျိၤအမုၢ်ထီၣ်ဘျးခိၣ်တတီၤနှံ ဒီးသုးထီၣ်အသးရၢ်ရၢ် တုၢ်ထီၣ်ဆုကစၢ်ဂ့ၢ်ထံးတၢ်လီၤသုၣ်တဖၣ်လဲၤနှံလီၤ. လီၤဆိဒၣ်တၢ်ကုၢ်သ့ၣ်လးအတၢ်မၤနှံ ဘၣ်တၢ်ထံၣ်န့ၢ်အီၤအအါကတၢ်လၢဆိထံးကီၢ်ဆၣ်ဒီးလၢခိၣ်ကီၢ်ဆၣ်အဟီၣ်ကဝီၤအပူၤနှံလီၤ. တၢ်မၤသုၣ်အကဝီၤတဖၣ်အါတက့ၢ်လီၤဘၣ်ဝဲဒၣ်သုၣ်ပုၤပျၢကွီၤလၢခုၣ်ဆဲန့ၢ်ယုတြီယံၣ်တုၢ်ဝဲတဖၣ်နှံလီၤ.

တၢ်မၤကၤသုၣ်ပုၤအကုၢ်အဂီၢ်

တၢ်မၤသုၣ်လၢ ချၢၣ်လွံၤထွၣ်ကီၢ်ရၣ်အပူၤနှံ တၢ်လီၤတတီၤဒီးတတီၤတၢ်မၤအီၤတဒ်သိးလိၣ်အသးဘၣ်. ဒီးသန့ထီၣ်သးလၢလီၤကဝီၤတၢ်ဆိၣ်သးအဖီခိၣ် ဒ်ပဝဲးတၢ်အသိး မတၤဆိၣ်ဒီးတၢ်ဖိကမီၤလၢတၢ်လီၤတခါအဖီခိၣ်လဲၣ် ဒီးမတၤဆိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယံၣ်လၢကမၤကၤသုၣ်လဲၣ်နှံလီၤ. တၢ်ဆိၣ်သးလၢအလီၤဆိလိၣ်သးအံၤဒုးကဲထီၣ်ဝဲဒၣ် တၢ်မၤကၤသုၣ်အကုၢ်အဂီၢ်လၢ ချၢၣ်လွံၤထွၣ်ကီၢ်ရၣ်အပူၤနှံလီၤ. အဒိ, ကျိၣ်ပနီၣ်တဖၣ်ဆိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယံၣ်ဒီးကျိၣ်စုဂံၢ်ဘါအယီၤ မၤကၤဝဲဒၣ်သုၣ်ဒ်အဖိးသဲးအသိးသုလီၤ. ထံဖိကီၢ်ဖိတခီတၢ်ဖီၣ်တၢ်ယံၣ်

တံလံးတံစုအဖီခိၣ် မၤကၤဘၣ်သ့ၣ်ဒ်တဖိးသဲးအသိးလီၤ. နအဖသးတံမဲၣ်ညါဒီးခိၣ်မၤတံအသးလၢလီၤကဝီၤပူၤတဖၣ်ခီဖျိအိၣ်ဒီးတံစိကစီၤအယိ ပၣ်ယုၣ်လၢတံမၤကၤသ့ၣ်လၢအဖိးသဲးမ့ၢ်ဂ့ၤ. တဖိးသဲးမ့ၢ်ဂ့ၤ လၢကျဲလီၤလီၤမ့ၢ်ဂ့ၤ. မုတမ့ၢ်လၢကျဲတရဲးတဘိအပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤ န့ၣ်လီၤ. နီ န့ၣ်အသိး. ခုၣ်ဆဲးန့ၣ်ယုၣ်အကီၢ်ရၣ်စ့ၣ်ကီးလၢတံခွဲးတံယံၣ်စုၤ ဒီးတံကီၢ်သ့ၣ်ကီၢ်သးအပူၤဘၣ်ဟ့ၣ်ဝဲတံခွဲးတံယံၣ်လၢတံကမၤကၤသ့ၣ်လၢအဟီၣ်ကဝီၤအပူၤန့ၣ်လီၤ.

တံမၤသ့ၣ်မဲၣ်မူကီၢ်ဆၣ်
မိပဒါသ့ၣ်ပုၤပျံၤကျီၤ- လၢမူကီၢ်ဆၣ်အပူၤန့ၣ် ပုၤမၤသ့ၣ်လၢအမံၤဟ့ၣ်ဒိၣ်ကတၢၢ်လၢဆၢကတီၢ်ခဲဆဲးမ့ၢ်ဝဲ ထူကူၣ်ပနံၣ် (Htoo Company)န့ၣ်လီၤ. နီသိးအတံမၤကလဲၤအသးဘၣ်ဘျီဘၣ်ဒါအကီၢ် အဝဲသ့ၣ်လူၤထွဲဝဲဒၣ်ကီၢ်ပယီၤတံထုးထီၣ်သ့ၣ်အသဲးတံဘျီန့ၣ်လီၤ. ထူကူၣ်ပနံၣ်အတံမၤကၤသ့ၣ်အလီၢ်အိၣ်လၢကီၢ်ပယီၤဒီတဘျီညါအပူၤလီၤ. ပုၤလၢအတံစိခိၣ်ရဲၣ်မဲ ထူကူၣ်ပနံၣ်မ့ၢ် အုတုၣ်စး န့ၣ်လီၤ. အဝဲမၤသကိးတံဒီးကီၢ်ပယီၤတံထုးထီၣ်သ့ၣ်ကရၢ လၢကထုးထီၣ်မၤကၤသ့ၣ်လၢကီၢ်ပယီၤဒီတဘျီအပူၤန့ၣ်လီၤ. ကိးနံၣ်ဒဲးကီၢ်ပယီၤတံမၤကၤသ့ၣ်ကရၢဒီးထူကူၣ်ပနံၣ် မၤတံအာၣ်လီၤလၢတနံၣ်အကီၢ်ကထုးထီၣ်သ့ၣ်လၢလီၢ်ကဝီၤပုၤတံဒီးကထုးထီၣ်သ့ၣ်အတံဆဲးအါလဲၣ်န့ၣ်လီၤ. မဲၣ်၂၀၀၁ ဒီး၂၀၀၂ နံၣ်အကီၢ်ကီၢ်ပယီၤတံမၤကၤသ့ၣ်ကရၢဒီးထူကူၣ်ပနံၣ် အိၣ်ဒီးတံအာၣ်လီၤ လၢကထုးထီၣ်သ့ၣ်လၢမူကီၢ်ဆၣ်သ့ၣ်ပုၤပျံၤကျီၤအပူၤန့ၣ်လီၤ. သ့ၣ်မဲၣ်လၢမ့ၢ်ဝဲ ၂၅,၀၀၀ တၣ်လၢအမ့ၢ်သ့ၣ်ဖူ ၁၅,၀၀၀ တၣ်, ဒီးသ့ၣ်ပဟံၣ် ၁၀,၀၀၀ တၣ် န့ၣ်လီၤ (ကူၣ်ပနံၣ်-ခၢၣ်စးလံၣ်ယံးယံၣ်, ၂၀၀၁-ကဘျီပၤ ၁).

ထူကူၣ်ပနံၣ်အံၤစးထီၣ်မၤကၤသ့ၣ်စးထီၣ်လၢ ၁၉၉၅ နံၣ်ဒီးတုၤလီၤဝဲအုဆၢကတီၢ်ဝဲအံၤန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်တချး လၢထူကူၣ်ပနံၣ်ဟဲ န့ၣ်လီၤ မၤသ့ၣ်မဲ မူကီၢ်ဆၣ်ဟီၣ်ကဝီၤပူၤဒဲးဘၣ်န့ၣ် ကီၢ်ပယီၤတံထုးထီၣ်မၤကၤသ့ၣ်ကရၢဆဲးစံထီၣ်ဘံၣ် (STB - State Timber Board - လၢခဲကထီၣ်က့ၤ MTE - Myanmar Timber Enterprise), ဒီး

ကူၣ်ပနံၣ်အဂၤတဘျီဖူ န့ၣ်လီၤမၤသ့ၣ်စးထီၣ်လၢ ၁၉၉၈ နံၣ်လၢလၢလဲၣ်န့ၣ်လီၤ (သမံထဲဖူစီၤဂ့ၤမ့, ၂၀၀၁).

လၢတံကထုးထီၣ်သ့ၣ်လၢပုၤပျံၤကျီၤသ့ၣ်အကီၢ်, ထူကူၣ်ပနံၣ် အိၣ်ဒီးခၢၣ်စးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤထုးထီၣ်သ့ၣ်ခၢၣ်စးတဖၣ်အံၤဘၣ်တံမၤန့ၣ်အီၤတံထုးထီၣ်မၤကၤသ့ၣ်မိၣ်ဂီၤ ကိးဂၤဒဲး န့ၣ်လီၤ. ပုၤလၢအအုၣ်အသးမ့ၢ် ကူၣ်ပနံၣ် ဒီးပုၤလၢအဟ့ၣ်လီၤလံၣ်အုၣ်သးမ့ၢ် တဲမုသးခိၣ်ကျါတုၣ်အုဒီးခဲဂၤတဂၤမ့ၢ်ဝဲ သးခိၣ်မိၣ်နံၣ်န့ၣ်လီၤ. ကူၣ်ပနံၣ်အပူၤထုးထီၣ်သ့ၣ်ခၢၣ်စးတဖၣ်အံၤ မၤန့ၣ်လံၣ်ယံးယံၣ်လၢ ထူကူၣ်ပနံၣ်အအိၣ်ဝဲဘၣ်လဲၣ်ကဒီးအုကီၢ်ရၣ်ခုၣ်ဆဲးန့ၣ်ယုၣ်ပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါအအိၣ်ဒ်သိးထုးထီၣ်သ့ၣ်ကသ့အကီၢ်န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်လၢဟီၣ်ကဝီၤတနီၤလၢတံကထုးထီၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် ခုၣ်ဆဲးန့ၣ်ယုၣ်ဟံးအီၤဖီၣ်အီၤန့ၣ်သ့ဒဲးဝဲအယိန့ၣ်လီၤ.

ထူကူၣ်ပနံၣ် ပုၤထုးထီၣ်သ့ၣ်ခၢၣ်စးတဖၣ်ဘၣ်မၤသကိးတံဒီး နအဖသးလၢတံမဲၣ်ညါတဖၣ် ခီဖျိဘၣ်ဟ့ၣ်ဝဲတံစိတံသ့ၣ်သိး အတံမဲၣ်တံမၤကလဲၤအသးဘျီဘျီအိုဆီအကီၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢတံမၤသ့ၣ်တဝီအဖီခိၣ်, ခၢၣ်စး တဂၤကဘၣ်ဆုၤစု ၂၀,၀၀၀ ကွး အု နအဖသးအခိၣ် အအိၣ် န့ၣ်လီၤ. သ့ၣ်လၢကူၣ်ပနံၣ် ခၢၣ်စး ထုးထီၣ်ဝဲတဖၣ်န့ၣ် ကဘၣ်ဆုၤဝဲတုၤ အုတံဟံၣ်ဖီၣ်သ့ၣ်အလီၢ်ကိးဝဲဒၣ်လၢ တၣ်ကီၢ်န့ၣ်လီၤ. သ့ၣ်လၢအတုၤဝဲတၣ်ကီၢ်န့ၣ် ကူၣ်ပနံၣ်အါတံန့ၣ်အပူၤ လၢသ့ၣ်ပဟံၣ်တတၣ်န့ၣ် ၁၅,၀၀၀ ကွးဒီးသ့ၣ်ဖူတတၣ်န့ၣ် ၁၂,၀၀၀ ကွးန့ၣ်လီၤ.

ထံကီၢ်လၢအပူၤသ့ၣ်လၢထူကူၣ်ပနံၣ်အအိၣ်န့ၣ် တံကစီၣ်အလီၢ်တံလီၤဆဲးတအိၣ်ဒဲးဘၣ်. ဘၣ်ဆၣ်မဲ ၂၀၀၁ နံၣ်အပူၤန့ၣ်ကီၢ်ခိၣ်ရဲၣ်ယါဒီးယပၣ်အကူၣ်ပနံၣ်တဖၣ်န့ၣ်ကပူၤ သ့ၣ်လၢ ထူကူၣ်ပနံၣ်အအိၣ်န့ၣ်လီၤ (သမံထဲကူၣ်ပနံၣ်ခၢၣ်စး, ၂၀၀၁).

ဖူလီၢ်ကျီၤ- တံမၤသ့ၣ်အခိၣ်အမ့ၢ်အိၣ်ဝဲအဂၤတတီၤလၢမူကီၢ်ဆၣ်အပူၤ. မဲၣ်ဖူလီၢ်ကျီၤထံကျီၤကံၢ်န့ၣ် လီၤယီၤဝဲမဲၣ်တုၣ်ပျံၤ

ကျီၤအချါကလံၤထံးတကပၤန့ၣ်လီၤ. တံလီၢ်အံၤတမ့ၢ်သ့ၣ်ပုၤပျံၤကျီၤအလီၢ်ဘၣ်. မ့ၢ်တံလီၢ်လၢ ကညီသဝီခဲဖျါလၢအမ့ၢ်ယုၤလီၢ်ဒီးကမူၤလီၢ်သဝီဖိတဖၣ်အတံမဲးအိၣ်မၤအိၣ်အလီၢ်ကဝီၤန့ၣ်လီၤ. တံမၤသ့ၣ်မဲအံၤန့ၣ် တမ့ၢ်တံလၢအဖိးသဲးဘၣ်. မ့ၢ်ဒၣ်နီၢ်တဂၤပုၤအတံကူၣ်လဲၣ်မၤကၤအိၣ်သ့ၣ်ဒ်အမ့ၢ်သ့ၣ်ခိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်တသ့ဝဲတံပိးတံလီၤအပတီၢ်ထီဒ်ကူၣ်ပ

နံၣ်အသိးဘၣ်. အဝဲသ့ၣ်ကူၣ်သ့ၣ်လၢအဖူ, တံၢ်သ့ၣ်လၢကျီၢ်ပနံၣ် ဒီးထီၣ်ထွဲ လီၤဝဲလၢထီန့ၣ်လီၤ.

တံစးထီၣ်မၤသ့ၣ်လၢလီၢ်ကဝီၤဝဲအံၤမဲ ၁၉၉၉ နံၣ်တံစုၤခါအပူၤအတုၤန့ၣ်လီၤ. သ့ၣ်ခိၣ်တဖၣ်မ့ၢ်ပယီၤသဝီဖိလၢ မူဟီၣ်ကဝီၤပူၤလၢအဒီးန့ၣ်ဘၣ်တံခွဲးတံယံၣ်လၢ နအဖသးအအိၣ်န့ၣ်လီၤ. မဲ ၂၀၀၀ နံၣ်န့ၣ်တံမၤသ့ၣ်ဘၣ်ပတုၣ်ကွံၣ်အသးတစီၢ်တလီၢ်ခီဖျိလၢကီၢ်သ့လုၤပခိၣ်သ့ၣ်ပုၤကြိယာဝဲအယိန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်မဲ ၂၀၀၁ နံၣ်လၢမံၤရးအပူၤန့ၣ် တံမၤသ့ၣ်ဟဲအိၣ်ထီၣ်ကဒါက့ၤ ခီဖျိပုၤအသီတဖူလၢအမ့ၢ်သ့ၣ်ညိးဒီး ကွံးကွံးပယီၤသဝီဖိလၢအကျိၣ်အိၣ်စုအိၣ်တဖၣ်ဟဲန့ၣ်လီၤမၤသ့ၣ်လၢတံလီၢ်အဝဲအံၤလီၤ. စးထီၣ်မဲန့ၣ်ကီၢ်သ့လုၤမူကီၢ်ဆၣ်သ့ၣ်ပုၤဝဲကျီၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဖၣ်သ့ၣ်ညါဝဲလၢ ကြိဝဲတန့ၣ်လၢဘၣ်အယိဘၣ်အိးထီၣ်ဝဲတံခွဲးတံယံၣ်လၢ တံကမၤ

တၢ်မၤသုၣ် အစဉ်အမၢ်ဖဲဖျၢလိာ်ကျိၣ်ထံကျိၣ်ကၢၢ်န့ၣ်၊ မူကီၢ်ဆၣ်၊ လီၤဆီၤဝဲဖဲဝဲတုၣ်တုၣ်ပျၢကျိၣ်အရၢကလံၤထံး တကတၢ်န့ၣ်လီၤ၊ တၢ်လီၤဆဲးတမၢ်သုၣ်ပျၢကျိၣ်တၢ်၊ မ့ၢ်ကညီၤသဝီၣ်ခဲၣ်ပျၢကျိၣ်လၢအမၢ်ပျၢလိာ်ဒီးကမၢ်လိာ်သဝီၣ်တဖၣ်အတၢ်ဖဲဆီၣ်မၤအိၣ်အလီၤန့ၣ်လီၤ၊ တၢ်မၤသုၣ်ဖဲဆဲး တမၢ်တၢ်လၢအဖိးသဲးတၢ်၊ မ့ၢ်ဒၣ်သုၣ်ခိၣ် သုၣ်တဖၣ်အတၢ်မၤန့ၣ်လီၤ၊ အဝဲသုၣ်တသုၣ်တၢ်ပီၤတၢ်လီၤအပတီၢ်ထီၣ်န့ၣ်ပနံၣ်အသးတၢ်၊ အဝဲသုၣ်ကွၢ် သုၣ်လၢအစုၤ၊ တွံၢ်သုၣ်လၢကျိၣ်ပနၢ် ဒီးထီၣ်ထွဲလီၤဝဲလၢထီၣ်န့ၣ်လီၤ။

သပူၣ်ညးဒီးတလၢၣ်ဒုတၢ်လီၤအယီၤသုၣ်ခိၣ် တဖၣ်တၢ်ဖၢၣ်ကီၢ်စုဆုနအဖ အသးခိၣ်အ ဆီၣ် တလၢန့ၣ်လုၣ်တခိၣ်အလဲၣ် ၄,၀၀၀ကွး ဒီးလံာ်အုၣ်သးတဘျီၣ် ၂၀၀ကွးလၢယံၤသီအ ကီၢ်န့ၣ်လီၤ။

သုၣ်ဒဲးသးကဖိးမဲကုၤဒီးအဝဲသုၣ်အတၢ်ဘျၢ အသးန့ၣ်လီၤ၊ ပုၤသုၣ်တဖၣ်ဆဲး ကဘၣ် ဟ့ၣ်တၢ်ခိၣ်သ့ၣ် ကီၢ်သုၣ်လုၤပဒိၣ် သုၣ်ပုၤ ဝဲၤကျိၣ်ပနံၣ်ဝဲ အသး ဒီးကဘၣ် လုၤထွဲ ပိာ်ထွဲတၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျၢန့ၣ်လီၤ။

သုၣ်လၢတၢ်မၤအီၤတဖၣ်မ့ၢ်ဝဲ သုၣ်ပ ဟံၣ်ဒီးဖူန့ၣ်လီၤ၊ သုၣ်ခိၣ်တဖၣ်ဆဲးကုၤ ဆါ သုၣ်လၢကျိၣ်ကွဲးပိာ်တၢ်ဆီလီၤ ဝဲးအလီၤ န့ၣ်လီၤ၊ ဝဲကွဲးကွဲးပိာ် သုၣ်ဝဲးအလီၤန့ၣ်ဆါ တၢ်ဝဲသုၣ်တတၢ် ၁၈,၀၀၀ - ၂၀,၀၀၀ ကွး န့ၣ်လီၤ၊ သုၣ်ခိၣ်တဖၣ်တၢ်ဟ့ၣ်ဘျးဟ့ၣ်လဲ ဝဲဒၣ်ကွၢ်လံာ်ဖိတဖၣ်န့ၣ်လီၤ၊ ပုၤကွၢ်သုၣ် ဖိတဖၣ် ဒီးန့ၣ်ဘၣ်စုလၢသုၣ်တတၢ်အဖိခိၣ် ၃၀၀ ကွး၊ ပုၤထုးသုၣ်တဖၣ် သုၣ်တတၢ်အ ဖိခိၣ် ၃,၀၀၀ကွးဒီးပုၤထီၣ်ထွဲသုၣ်တဖၣ်ဒီး န့ၣ်ဘၣ်စုလၢသုၣ်တတၢ်အဖိခိၣ် ၇,၀၀၀ ကွးန့ၣ်လီၤ၊ မ့ၢ်လၢတၢ်မၤသုၣ်အလီၤဆီၣ် ဘျးဒီးနအဖ ခိၣ်ချ့သုးရၣ်(ခမရ)-၄၄၀ဒီး ခိၣ်ချ့သုးရၣ်-၅၉၀ တဖၣ်အခိၣ်တယာ်ဝဲ

တၢ်မၤသုၣ်ဝဲလၢၢ်ဒိၣ်ကီၢ်ဆၣ်
ဘီကထၣ်ပျၢကျိၣ်- ခိၣ်ဖၢၣ်ဘီသုး ဒီး နအ ဖသး(ခလရ- ၃၅၀)တဖၣ်တၢ်သုၣ်ညါဘၣ် လၢမၤအိၣ်သုၣ်ဝဲလၢၢ်ဒိၣ်ကီၢ်ဆၣ်အပူၤန့ၣ် လီၤ၊ ပယီၤဒုဖိသဝီၣ်ဖိလၢအအိၣ်လၢလၢၢ် ဒိၣ်ဝုၢ်စုၢ်ကီၢ် ယုန့ၣ်တၢ်အစူးလၢ နအဖ အ ဆီၣ်ဒီးမၤသုၣ်သုၣ်တၢ်မၤတပူၤယီၤန့ၣ်လီၤ၊ လၢတၢ်န့ၣ်အယီၤ တၢ်မၤသုၣ်ဝဲဆဲး မ့ၢ်တၢ်မၤ သုၣ်လၢတဖိးသဲးတၢ်။

တၢ်မၤသုၣ်လၢလၢၢ်ဒိၣ်ကီၢ်ဆၣ်အပူၤန့ၣ် ဘၣ်တၢ်ထံၣ်န့ၣ်ဆီၤလၢ ပုၣ်တုၤဒီးစးလဲ သုၣ် ပုၤ လၢ ဆီၣ်လၢ ဘီကထၣ် ပျၢကျိၣ်အ ပူၤ ဝဲ ၂၀၀၀ နံၣ်လၢယုၤလဲဒီးတုၤလီၤဆုဆါက တီၢ်ခဲဆဲးန့ၣ်လီၤ၊ တၢ်မၤသုၣ်အလီၤန့ၣ်ဆီၣ် လၢ နအဖ ဒီး ခိၣ်ဖၢၣ်ဘီသုးအဟီၣ်ကဝီၤ ပူၤန့ၣ်လီၤ၊ တၢ်လီၤတဖၣ်ဆဲးအပူၤ သုၣ်ဝဲး ဘၣ်တၢ်ဆီလီၤဆီၤကီးတီၤဒဲးလၢ အဘျးဒီး ကါကျဲမုၢ်ခိၣ် စးထီၣ်လၢယိၣ်ကျိၣ်မီးဒီး တုၤ လီၤလၢ ကွဲးခုၣ်တၢ်လီၤန့ၣ်လီၤ။

အဝဲသုၣ် မၤအိၣ်ဒုဖိသဝီၣ်ဖိလၢအအိၣ်ဒီး

ကျိၣ်တဖၣ်က ကွၢ်န့ၣ်ဆီၤ ဒီးထုးန့ၣ်ဆီၤသုၣ် တဖၣ်တုၤအသုၣ်ဝဲးဒိၣ်ထံးန့ၣ်ဟ့ၣ်ဝဲတတၢ် ၃,၀၀၀ ကွး မ့ၢ်သုၣ်ပဟံၣ်န့ၣ်ဟ့ၣ်ဝဲ တ တၢ် ၄,၀၀၀ ကွးန့ၣ်လီၤ၊ ပုၤလၢအမၤတၢ် လၢသုၣ်ဝဲးပူၤတဖၣ် ဘျး သုၣ်ဘၣ်မုၢ်န့ၣ်တ တၢ်န့ၣ် ဟ့ၣ်ဝဲ ၁,၅၀၀ ကွး န့ၣ်လီၤ၊ သုၣ် ပျၢကျိၣ်တဖၣ်ဘၣ်တၢ်ဒုးကဲထီၣ်ကုၤအီၤ ဆူ သုၣ်ဘၣ်ဆဲၣ်ပူၤအထီၣ်ဆီၣ်ဝဲ ၃ ခိၣ်ယီၤ ဒီး ဆါကုၤဝဲအပူၤတတၢ် ၉၀,၀၀၀ ကွး ဒီး မ့ မ့ၢ်ပဟံၣ်န့ၣ်တတၢ် ၁၀၀,၀၀၀ကွး န့ၣ်လီၤ၊ သုၣ်ဘၣ်တဖၣ်ဆဲးဘၣ်တၢ်ဟံးလီၤဆါအီၤ လၢသီလုၣ်ကျဲကပၤ ဘျးဒီးသုၣ်ဝဲးန့ၣ်လီၤ၊ ပုၤလၢအပူၤသုၣ်ဘၣ်တဖၣ် မ့ၢ်ပုၤမၤကၢ တၢ်ဖိလၢဝုၢ်ပူၤသုၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ။

တၢ်မၤသုၣ်ဝဲဆီထံးကီၢ်ဆၣ်
ကွၢ်တုၣ်သုၣ်ပျၢကျိၣ်- သုၣ်ပုၤအဝဲဆဲး မ့ၢ်ဝဲဘုၣ်ခိၣ်တၢ်ပၤဖးလဲၤဖးထီၣ် လၢအအိၣ် သုၣ်လီၤအသးလၢ ပရဲလိာ်ကျိၣ် ဒီးစးတဖး ထံကျိၣ်အဘၢၣ်စၢၤ ဒီးသလၣ်လီၤအသးတုၤ ဆူဒုသတုၢ်ကီၢ်ရၣ်ဆဆါန့ၣ်လီၤ၊ လီၤကဝီၤ ဆဲးစးထီၣ်လၢ ၁၉၉၉ နံၣ်ဒီးတုၤလီၤဆုဆါ ကတီၢ်ခဲဆဲးန့ၣ် နအဖ ခိၣ်ချ့သုးရၣ် ဆီၣ် လၢသုးတြီၤ(တဝဲမ)-၆၆ အဖိလၢတဖၣ် ဟံး မ့ၢ်ဒါဝဲသုၣ်ပျၢကျိၣ် အပူၤဒီး မၤအိၣ် ဟ့ၣ်ဝဲဒၣ်သုၣ်လၢအသးအကီၢ်န့ၣ်လီၤ။ နအ

ဖ သုံးတဖန်အံ့၊ ဒီးလဲဝဲပုသဝီဖိလၢအ ဆိပ်ဘူးအိပ်တံင်ဒီးအီတဖန် လၢကကုန်နီ အီသုဉ်န့ၣ်လီၤ။ တနံၤန့ၣ်ဟ့ၣ်ဝဲပုကညီ တဂၢၤ၄၀၀ကွးန့ၣ်လီၤ။ မုမုာ်ပုသဝီဖိလၢ အဆိပ်ဒီးကဆိတ်ဖန် မၤအတံာ်တံာ်န့ၣ်အီ သုဉ် စးထီၣ်လၢတံာ်မၤသုဉ် အလီၢ်ဒီးတုၤ လီၤဆူသိလုဉ်ကျဲ (ကျဲတံာ်ဝဲဆူပကီ) န့ၣ် လီၤ။ တနံၤန့ၣ် ဒီးလဲဝဲကဆိတ်ဖန်လၢက ထူးန့ၣ်အီသုဉ်ဒီးဟ့ၣ်ဝဲ၁,၅၀၀ကွးန့ၣ်လီၤ။ ဒီးလဲကဒီးသဝီဖိလၢအဆိပ်ဒီးသိလုဉ်တဖန် လၢကဆူနီအီသုဉ်စးထီၣ်လၢပကီသိလုဉ် ကျဲခိၣ်ဒီးဆူပကီသုဉ်စးထီၣ်တံာ်လီၢ်န့ၣ်ဟ့ၣ် ဝဲသိလုဉ်အလဲသုဉ်တတၢ်အဖိခိၣ်၂၀၀၀ကွး န့ၣ်လီၤ။ ပုလၢအပူၤသုဉ်တဖန် မုာ်ပုကၤ တံာ်ဖိလၢအဆိပ်လၢဝုာ်တက့ၣ်၊ မါတလုဒီး တံာ်လီၢ်အဂၢၤတဖန် န့ၣ်လီၤ။ ဆါဝဲသုဉ်အ လုာ်အပူၤသုဉ်ပဟံၣ်တတၢ်၂၀,၀၀၀ ကွးဒီး သုဉ်ဖုတတၢ်၁၅,၀၀၀ ကွးန့ၣ်လီၤ။

တံာ်လီၢ်အိၣ်ဒဲးဝဲသၢတီၤလၢကွီၣ်တုၣ်အ ဟံၣ်ကဝီပုၤ နီအမုာ် မိၤခဲ, ပီၤကိခဲဒီး လၢာ် တဖဲးတံာ်လီၢ်လၢတံာ်ကမၤကၤသုဉ်အဂီၢ် လီၤ။ ကီၢ်သုလုာ်ကီၢ်ရုဉ်သုဉ်ပုာ်ဟံၣ်ပနီၣ်ဝဲ သုဉ်အဖိလီၤလၢ၊ ဖုၤ၆၅ ကလီၢ်ကွး လၢတံာ် ကမၤသုဉ်လၢ၂၀၀၁-၀၂ နံၣ်အတီၢ်ပုၤန့ၣ် လီၤ။ တံာ်မၤသုဉ်အီအိၣ်ဖျါဒီးအဖိးသဲးအ သိးအယိ ပုလၢအမၤသုဉ်န့ၣ် ကမုာ်ကုဉ်ပ နံၣ်အခါၣ်စးသုဉ်သုဉ်လီၤ။ ကုဉ်ပနံၣ်အမံၤ ဒီးကထူးထီၣ်သုဉ်အတၢ်ဆဲးအါလုဉ်န့ၣ် ပု လဲၤဟံးတံာ်ကစီၣ်ဖိတဒီးန့ၣ်ဝဲလီၤတံာ်လီၤ ဆဲးဒဲးဘၣ်။

ညဉ်မုာ်လီၢ်ကျိဒီးစုာ်မုာ်လီၢ်ကျိ(မုဉ်စုဉ် ကစၢ်ကဝီ-) တံာ်ထံၣ်န့ၣ်အီၤဝဲ ဆိတ်ထံးဝုာ် အကလံၤစီးစီၤစုၤကဘၣ် ၆ မံးလံာ်ယဉ် ယဉ်(၁မံးလံာ် = ၁.၆ ကံလီမံးထာၣ်) န့ၣ် လီၤ။ တံာ်လီၢ်သုဉ်တဖန်အံၤမုာ်ဝဲ ဘူဉ်ခိၣ် တံာ်ပၤလၢအသလုဉ်လီၤအသးလၢညဉ်မုာ် လီၢ်ကျိဒီး စုာ်မုာ်လီၢ်ကျိ အဘၣ်စၢၤလၢအ မုာ်ယုလီၢ်ကျိအဒုခဲဒု ဆိၣ်လၢမုာ်ထီၣ်ကံာ် ခိၣ်တကပၤန့ၣ်လီၤ။ တံာ်လီၢ်အံၤ မုတမုာ် သုဉ်ပုာ်ပျံးကီၤန့ၣ်သက့, ကီၢ်သုလုၤပနီၣ်တ ဟ့ၣ်ဝဲတံာ်မၤသုဉ်ဘၣ်။ ဘၣ်ဆၣ်, ပယီၤ သုးလၢဟဲဆီလီၤအသးဝဲသုဉ်ပုာ်ကဝီအံၤ ဟ့ၣ် အခွဲးလၢတံာ်ကမၤသုဉ် ဒီးဂုဉ်ကျဲးစးး ဟံးန့ၣ်ဝဲတံာ်ဘၣ်တံာ်ဘၢအယိ စးထီၣ်လၢ

၂၀၀၀ နံၣ်လၢယုၤလဲထီၣ် ဒီးတုၤဆၢကတီၢ် ဝဲအံၤန့ၣ် တံာ်မၤဝဲသုဉ်န့ၣ်လီၤ။ ပုလၢအ ဟဲမၤသုဉ်တဖန်န့ၣ် မုာ်ပယီၤသဝီဖိဒီးကညီ သဝီဖိလၢအ ကျိၣ်အိၣ်စုအိၣ်တနီၤလၢအ ဆိၣ်လၢ မါဒီးသဝီ ဘူးဒီးဆိတ်ထံးဝုာ်တဖန် န့ၣ်လီၤ။ ပုသုဉ်တဖန်အံၤ မၤတံာ်နံၤပာ်ဒီး နအဖ ခိၣ်ရုသုးရုဉ်- ၅၇, လၢအမုာ်လီၢ်က ဝီပုၤဘၣ်မုဘၣ်ဒါတဖန်ဒီးဘၣ်ဟ့ၣ်ဒုးအိၣ် ဝဲ နအဖသုးတလါန့ၣ် ၁၀,၀၀၀ ကွးန့ၣ် လီၤ။ သုဉ်လၢပုၤကုဉ်သုဉ်ဖိတဖန်မၤကၤဝဲ မုာ်သုဉ်ပဟံၣ်, ဖု, ကျိကျဉ်, ယိ, ကျိးကုဉ် တဖန်န့ၣ်လီၤ။ ပုမၤကၤသုဉ်ဖိတဖန်လဲဒီး လဲပုၤဘူးန့ၣ်အီသုဉ်လၢဖုန့ၣ် တတၢ်ဟ့ၣ်ဝဲ တဂၢၤ ၁,၅၀၀ကွးန့ၣ်လီၤ။ သုဉ်ထုနာ် (သုဉ်ဖျါၣ်လၢ တံာ်ဘျဉ်အီၤလွံာ်နာ်) ဝံၤ လဲလီၤပုၤတံာ်န့ၣ်အီၤလၢပနာ်တုၤလၢယုလီၢ် ကျိအပူၤဒီးဟ့ၣ်ဝဲသုဉ်တတၢ် ၄၀၀ ကွးန့ၣ် လီၤ။ သုဉ်တဖန်အံၤဘၣ်တံာ်ဆူတီကဒီးလၢ ချဲဆူတနုဖါသုဉ်စးထီၣ်အလီၢ်န့ၣ်လီၤ။ ချဲတီ သုဉ်တတၢ်အဖိခိၣ်ဟ့ၣ်ဝဲ ၂,၀၀၀ ကွး န့ၣ် လီၤ။ သုဉ်လွံာ်နာ်တဖန်တံာ်ဒုးကဲထီၣ်က့ၤ လၢသုဉ်ဘၣ်ဒီးတံာ်ဆါက့ၤဝဲ သုဉ်ပဟံၣ်တ တၢ်၉၀,၀၀၀ကွး, သုဉ်ဖုတတၢ် ၈၀,၀၀၀ ကွး န့ၣ်လီၤ။ မုမုာ်ကျိကျဉ်, ကျိးကုဉ်ဒီးယိ တဖန် ဆါဝဲတတၢ် ၆၀,၀၀၀ကွးစုာ်စုာ်န့ၣ် လီၤ။ ပုလၢအမဲပုၤတံာ်တဖန်မုာ်ပုမၤကၤ သုဉ်ဖိလၢအဆိပ်လၢဆိတ်ထံးဝုာ်န့ၣ်လီၤ။

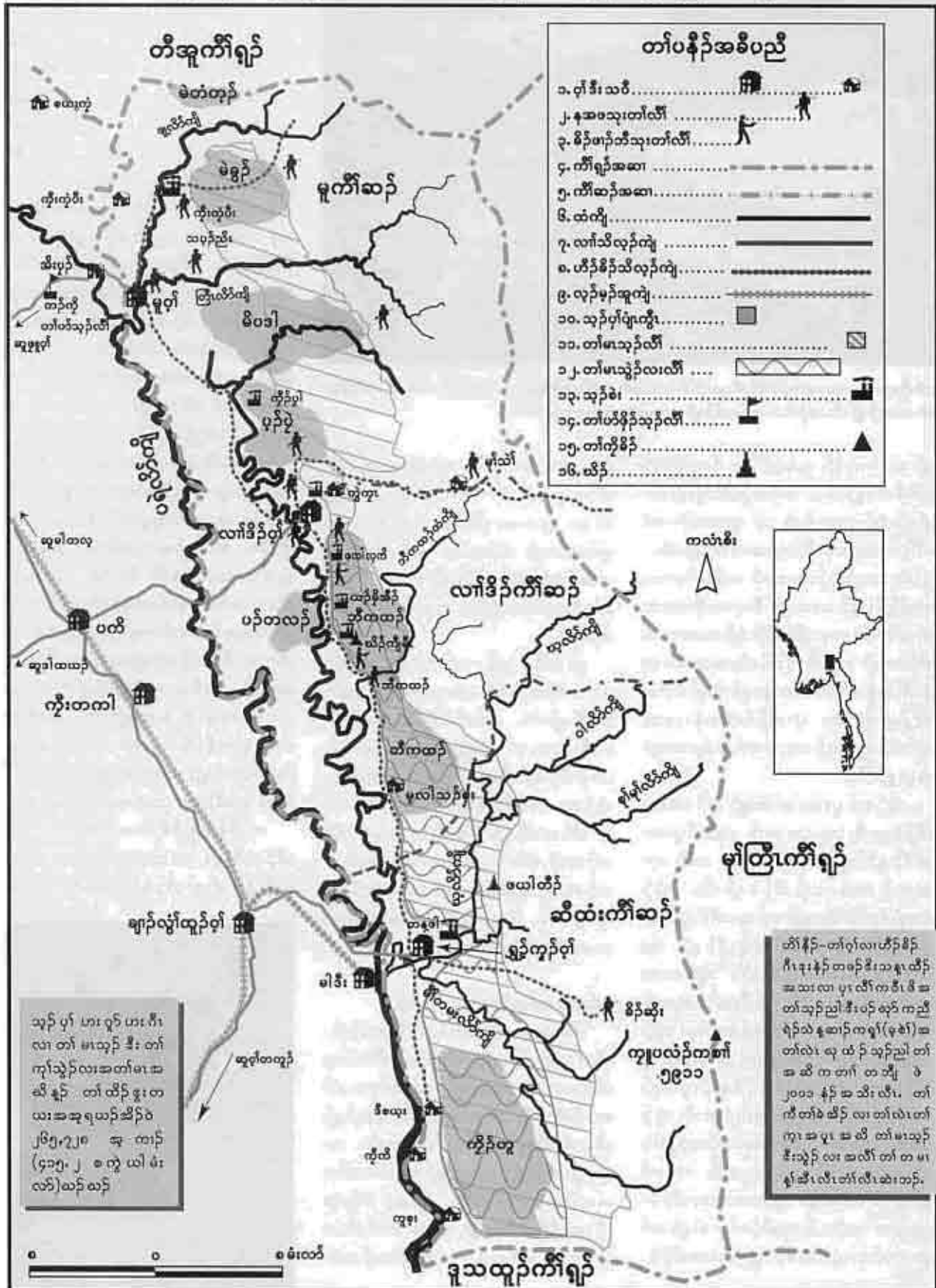
တံာ်ကုာ်သုဉ်လးဝဲလၢခိၣ်ဒီးဆိတ်ထံးကီၢ်ဆၣ် တံာ်ကုာ်သုဉ်လး လၢလၢခိၣ်ကီၢ်ဆၣ် ဒီး ဆိတ်ထံးကီၢ်ဆၣ် န့ၣ် ဘၣ်တံာ်စးထီၣ်မၤအီၤ လၢ ၁၉၇၄ နံၣ်ဒီၣ်လွံာ်ဒီၣ် (တံာ်လွံာ်တံာ်) အခုအခါဆၢကတီၢ် န့ၣ်လီၤ။ ဝဲန့ၣ်အဆၢ

ကတီၢ် ဘၣ်တံာ်မၤအီၤလၢနီၢ်ကစၢ်တံာ်သုတံာ် စွဲအဂီၢ်, ဘၣ်ဆၣ်စးထီၣ်ဝဲ ၂၀၀၀ နံၣ်ထီၣ် ဒီးတုၤလီၤလၢဆၢကတီၢ်ဝဲအံၤန့ၣ် တံာ်ကုာ် သုဉ်လးတံာ်မၤကဲထီၣ် တံာ်ကုဉ်လဲၣ်မၤကၤ ဖးဒိၣ်တခါလၢကီၢ်ပယီၤပုၤန့ၣ်လီၤ။ တံာ်ကုာ် သုဉ်လးတံာ်မၤအံၤဘၣ်တံာ်စးထီၣ်မၤအီၤ လၢလၢခိၣ်ဝုာ်ဒီးတုၤလီၤဆူဆိတ်ထံးဝုာ်ဒီးဒု သထုဉ်ကီၢ်ရုဉ်အဆၢ ဘူဉ်ခိၣ်တံာ်လီၢ်သုဉ် တဖန်န့ၣ်လီၤ။ တံာ်ကုာ်သုဉ်လးအတံာ်မၤအံၤ ဘၣ်တံာ်မၤအီၤအဖိးမံးဒီးသဲးဆိၣ်ဝဲဒီး ဘၣ်တံာ်မၤအီၤလၢအတဖိးသဲးဆိၣ်ဝဲစုာ် ကီၢ်လီၤ။ ပုလၢအမၤကၤသုဉ်လးတဖန်မုာ် ဝဲ ကညီ ဒုဖိသဝီဖိ ဒီးပယီၤသဝီဖိလၢအ ဆိၣ်လၢဝုာ်ပုၤတဖန်န့ၣ်လီၤ။ ကညီသဝီဖိ လၢအကုာ်သုဉ်လးသုဉ်တဖန်အံၤန့ၣ် အါတ ကုာ်မုာ်ပုၤသုဉ်တဖန်လၢတုာ်ဘၣ်တံာ်သုးကွံာ် အလီၢ်လၢ ခိၣ်ခိၣ်ကစၢ်ကျိဆူပျီပုၤ ခီဖျိသုး ပဒီၣ်သု “ဒီၣ်လွံာ်ဒီၣ်” အသန့အယိန့ၣ်လီၤ။

ဒဲးသိးသဝီဖိတဖန်ကုာ်သုဉ်လးကသုအ ကီၢ် ပုလၢအဆိပ်ဘၣ်လၢနအဖသုး ဒီးခိၣ် ဖၢၣ်ဘီသုးအတံာ်ပၤဖိလံာ်တဖန်ဘၣ်လဲၤယု န့ၣ်တံာ်ခွဲးတံာ်ယံာ်လၢအဝဲသုဉ်တဖန်အဆိၣ် ဒီးဘၣ်ဟ့ၣ်ယုဉ်တံာ်မိတံာ်သ့ဒဲးတံာ်ယုအီၤအ အသိးန့ၣ်လီၤ။ နအဖ ယုဝဲတံာ်အခါပုၤပုၤ လၢအလဲၤကုာ်သုဉ်လးတဂၢၤန့ၣ် လဲၣ်အုဉ် သးတဘၣ် ၆၀၀ ကွး ဒီးဟ့ၣ်ဝဲအခွဲးထဲတ လါစီၤန့ၣ်လီၤ။ ခိၣ်ဖၢၣ်ဘီတခီ သုဉ်လးအ ပုၤဒီၣ်ဂုၤဆဲးဂုၤန့ၣ် တပူၤယုဝဲ ၆၀၀ ကွး ကိးလါဒဲးန့ၣ်လီၤ။ နန့ၣ်အသိး, ဒုဖိသဝီဖိ လၢအဆိပ်ဘၣ် လၢကီၢ်သုလုာ်တံာ်ပၤဖိလံာ် တဖန် ဘၣ်လဲၤယုလဲၣ်အုဉ်သးလၢပုၤဘၣ်မု ဘၣ်ဒါအဆိၣ် ဒီးဘၣ်ဟ့ၣ်ဝဲတံာ်မိတံာ်သ့ဒဲး တံာ်သိၣ်တံာ်သိ ဆိၣ်အသိးလီၤ။ ကီၢ်သုလုာ်

ဟိန်ခိန်ဂီဒူးနဲတံင်မဟးဂီသုင်ပှ်လၢချာ်လွံင်ထူင်ကီၢ်ရှၢ်

တံင်ပနီၣ်အဓိပညိ

၁. ပှ်ဒီးသဝီ	
၂. နအဝသုးတၢ်လီၢ်	
၃. နိၣ်မာ်တီသုးတၢ်လီၢ်	
၄. ကီၢ်ရှၢ်အဆၢ	
၅. ကီၢ်ဆဲးအဆၢ	
၆. ထံကျိ	
၇. လၢဂီသီလုၣ်ကျိ	
၈. ဟိန်ခိန်သီလုၣ်ကျိ	
၉. လုၣ်မုာ်ထူကျိ	
၁၀. သုင်ပှ်ဂျၢ်လီၢ်	
၁၁. တၢ်မၤသုင်ပှ်လီၢ်	
၁၂. တၢ်မၤသုင်ပှ်လၢလီၢ်	
၁၃. သုင်မဲး	
၁၄. တၢ်ဟိန်ခိန်သုင်ပှ်လီၢ်	
၁၅. တၢ်ဟိန်ခိန်	
၁၆. ဃီၣ်	

သုင်ပှ် ဟးဂီၤ ဟးဂီၤ လၢ တၢ် မၤသုင်ပှ် ဒီး တၢ် ကျၢ်သုင်ပှ်လၢအတၢ်မၤအ ဃီၣ် နှဲၣ် တၢ်ထီၣ်ဒူးတ ယးအဆၢရယုၣ်အိၣ်ဝဲ ၂၆၅.၂၂၀ အ ကၢၣ် (၄၁၅.၂ စ ကျၢ် ယး လၢ)သုင်ပှ်

ဟိန်ခိန်-တၢ်ဂၢ်လၢဟိန်ခိန် ဂီၤဒူးနဲတံင်မဟးဂီၤသုင်ပှ် လီၢ်အဆၢအတၢ်မၤအ ဃီၣ် နှဲၣ် တၢ်ထီၣ်ဒူးတ ယးအဆၢရယုၣ်အိၣ်ဝဲ ၂၆၅.၂၂၀ အ ကၢၣ် (၄၁၅.၂ စ ကျၢ် ယး လၢ)သုင်ပှ်

ဒီး ဘုဟေ့တလၢတလီၤ ဒီဖျါပရဲလိာ်ကျိဒိဉ် လီၤဒီးလုဉ် ဘၢကွဲာ် အတၢ် သုဉ် တၢ်ဖျါ. အစံာ်လီၤပုၤလီၤဖဲပုၤကွဲာ်စၢၤန့ၣ်အတၢ်ပုၤအယိ န့ၣ်လီၤ. ပုၤကုၢ်သ့ၣ်လးဖိလၢအမၢ်ကညီသဝီဖိလၢအိထံးကီၢ်ဆၢဟီၣ်ကဝီၤတဖၣ်စံးဝဲလၢ ဘၣ်ကွဲာ်ဆၢဉ်ဗဲဒီး တၢ်ယံးတၢ်စုၤလၢ တၢ်အိဉ်တၢ်အိတကပၤ ဒီဖျါလၢပုၤနီၣ်ဂံၢ်အါ, ဟီၣ်ခိဉ်ကပံာ်တလၢတလီၤ, တၢ်ကသုဉ်အိဉ်ဖျါအိဉ်တၢ် ဒီးဘုဉ်အိဉ်ဖိဉ်အိဉ်တၢ်စုၢ်ကီးတညီဘၣ်. “ပဟဲကုၢ်သ့ၣ်လၢကကုၢ်သ့ၣ်လးအဂီၢ်လီၤ. ပမ့ၢ်တမၤန့ၣ်ပတအိဉ်ဘၣ်မၤလၢဘၣ်. ပပုၤအိဉ်ဟုသးစုၢ်ကီးပစုတအိဉ်ဘၣ်. ဒီဖျါပအိဉ်ပသဝီ န့ၣ်ပမၤအိဉ်စံာ်န့ၣ်ကု ဘုတလၢဒီးပုၤနီၣ်ဂံၢ်အါအယိ ပလၢယုလီၤဟုသးလၢတရူးသဲထံမုဉ်အိဉ်လၢ မါတလုဒီးယံာ်ထီၣ်ပဟ့ၣ်ကုၤတန့ၣ်ဒီးလၢခဲဟဲဟံးကုၤပဟီၣ်ခိဉ်ကပံာ်ဒီးပကမၤအိဉ်မၤအိဉ်အဂီၢ် ဟီၣ်ခိဉ်ကပံာ်တအိဉ်ဘၣ်အယိ ပဟဲကုၢ်အိဉ်သ့ၣ်လးတၢ်မၤအါလီၤ. ခဲအံၤလၢလုၤပွဲၣ်ဝဲသဝီန့ၣ်ဟံာ်ခိဉ်ကအိဉ်အဖျါဉ် ၈၀ ဒီးသဝီဖိလဲလၢယုဉ်ယုဉ်ဘၣ်တၢ်ဟံးကွဲာ်အဟီၣ်ခိဉ်ကပံာ်ခဲလၢန့ၣ်လီၤ. ခဲအံၤအဝဲသ့ၣ်လုၢ်အိဉ်အသးသမုလၢတၢ်မၤသ့ၣ်လးတၢ်မၤန့ၣ်လီၤ.” (ခဲစံာ်တၢ်သမံထံ, ၂၀၀၁). ဒီဖျါလၢဒုဖိသဝီဖိတဖၣ်ဘၣ်ကွဲာ်ဆၢဉ်ဗဲဒီးတၢ်ဂုၢ်ကီၢ်သုဉ်တဖၣ်အံၤဒီးတကးဘၣ်အဖဲဉ်ညါ, ဘၣ်ဟ့ၣ်ယုဉ်တၢ်မိတၢ်သ့ အကလုာ်ကလုာ်အယိ အဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ မၤကၤသ့ၣ်ဒီးသ့ၣ်လးလၢအတၢ်ဟဲ န့ၣ်အဂီၢ်လီၤ. အတၢ်န့ၣ်လီၤမၤကၤသ့ၣ်လးဂၤ, သ့ၣ်ဂၤန့ၣ် ဘၣ်ဟ့ၣ်ဝဲအမိအသ့ ခဲလၢလီၤ. ဒ်သိးတၢ်ဟဲန့ၣ်က

အိဉ်အဂီၢ် သဝီဖိတနီၤတနီၤ ဘၣ်လဲၤယိးလဲ အိဉ်ဒုဉ်လဲာ် သ့ၣ်ဘၣ်လၢပုၤမၤသ့ၣ်တဖၣ်အအိဉ်လီၤ. တၢ်ဒုဉ်စၢၤလၢလဲၤဒီးဟဲကုၤ ၄ န့ၣ်ရံၣ်ကျဲ န့ၣ် တၢ်ဟ့ၣ်ဒုဉ်အီၤထဲသ့ၣ်ဘၣ်တဘျီ ၃၀ ကူးန့ၣ်လီၤ.

သဝီဖိလၢအအိဉ်လၢပဉ်တလုာ်ကရူၢ်ပိတီသဝီလၢအမၢ်မုၢ် စီၤမိၤစံာ်(တလဲမံၤ)တဲဝဲ “ပမ့ၢ်တမၤတၢ်ကုၢ်သ့ၣ်လးတၢ်မၤ န့ၣ်ပတအိဉ်ဘၣ်မၤဘၣ်. ပမ့ၢ်မၤန့ၣ်ပမၤဘၣ်ဒီခိဉ်ယၢၤန့ၣ်ဆၢဒီးတုၤပသ့ၣ်မုၢ်လၢန့ၣ်ပကမၤဒ်လဲၣ်ပတသ့ၣ်ညါဘၣ်.” မုၢ်တၢ်ကီၢ်တဲဝဲဖးဒိဉ်တခါလၢဒုဖိသဝီဖိတဖၣ်ဘၣ်ကွဲာ်ဆၢဉ်ဗဲဝဲလၢ အတၢ်အိဉ်မုၢ်အတၢ်ဖဲအိဉ်မၤအိဉ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဆၢကတီၢ်တၢ်အိဉ်သးခဲအံၤ ကျဲအဂၤတအိဉ်နီတဘီလၢကလုာ်အိဉ်သးသမုအဂီၢ်ဘၣ်. တကးဘၣ်လၢတၢ်ဖဲအိဉ်ခူးဖဲအိဉ်သံာ်စုၢ်ကီး တၢ်လီၤတၢ်ကျဲတအိဉ်ဘၣ်အဖဲဉ်ညါ ပုၤနီၣ်ဂံၢ်အါ အယိ အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ဟဲကုၢ်သ့ၣ်လးန့ၣ်လီၤ.

ခိဉ်ညါဒီးပုၤဂုၢ်ဝီတၢ်ဘျးစဲ

ချၢဉ်လုာ်လုာ်သ့ၣ်ပုၤအတၢ်အိဉ်သးန့ၣ်တၢ်ယုသ့ၣ်ညါအီၤလီၤတၢ်လီၤဆဲးမုၢ်တအိဉ်ဒီးဘၣ်ဆၢဉ်န့ၣ်ကု, ဒ်ပုၤလဲၤယုသ့ၣ်ညါတၢ်

“ပမ့ၢ်တမၤတၢ်ကုၢ်သ့ၣ်လးတၢ်မၤ န့ၣ်ပတအိဉ်ဘၣ်မၤဘၣ်, ပမ့ၢ်မၤန့ၣ်ပမၤဘၣ်ဒီခိဉ်ညါန့ၣ်ဆၢဒီးတုၤပသ့ၣ်မုၢ်လၢန့ၣ်ပကမၤဒ်လဲၣ်ပတသ့ၣ်ညါဘၣ်.”

တကၤလဲၤ ထံာ်ဘၣ်ဝဲသ့ၣ်ပုၤအတၢ်အိဉ်သးတနီၤအသိးန့ၣ် မုၢ်သ့ၣ်ပုၤလၢအိဉ်အယိာ်, အပူၤခဲးယုကလုာ် အိဉ်ဒီးသ့ၣ်ဖးဒိဉ်တဖၣ်အါမးန့ၣ်လီၤ. သ့ၣ်ဖးဒိဉ်တဖၣ်လၢအဝဲဟးထံာ်ဘၣ်ဝဲအကျါတခိဉ်န့ၣ် အတဝီကအိဉ်ဝဲတုၤလၢ ၄၀ ခိဉ်ယီၤန့ၣ်လီၤ. သ့ၣ်လုာ်ခိဉ်ပုၤခိဉ်ဒ်အမ့ၢ်သ့ၣ်ပဟံာ်. ဖု, ကျိကျုဉ်, ယီ ဒီးကွီးကုဉ်တဖၣ်န့ၣ် အိဉ်ဝဲအါမးလီၤ. သ့ၣ်ပုၤအံၤအပူၤအိဉ်ယုဉ်စုၢ်ကီးဒီးတၢ်မၤလၢလၢအမ့ၢ် တၢ်ယီၤ, ဝါမဲာ် တၢ်ဆူး, ကယုၤပုၤ, ထိးမံၤ, ကျိမံၤပနဲမံၤ, ထီၣ်ဖိလဲၣ်ဖိအကလုာ်ကလုာ် ဒီးဆၢဒီကီၢ်ဖိပြဲကဒ်ပြဲကဒီးအဂၤအဂၤအိဉ်အါမးန့ၣ်လီၤ. ကစၢၢ်လၢအမံၤဟ့ၣ်သ့ၣ်ပုၤလၢအမ့ၢ်မုဉ်စုခိဉ်ကစၢၢ်(ကစီၤထီၣ်ထီၣ်အါန့ၣ် ၅,၀၀၀ ခိဉ်ယီၤ) န့ၣ် ချၢဉ်ဖးဒိဉ်လၢအိဉ်ဒီးအဒုလၢအကထိ န့ၣ် အိဉ်ဝဲတခိဉ် ဒီးလၢအခဲန့ၣ်ထီၣ်ကီးထီၣ်ခုတဖၣ်အိဉ်ဝဲအဘၣ်လၢအကထိ န့ၣ်လီၤ. အါန့ၣ်အန့ၣ် သ့ၣ်ပုၤအံၤအပူၤအိဉ်ဒီးသူး တဖၣ်အါမးအယိ ဒ်စဲအုဉ်တၢ်ယုသ့ၣ်ညါဟံာ်ပနီၣ်ဝဲအသိး ပုၤတပုၤလၢ အအိဉ်ဒီး ကယုၤပုၤ, ထီၣ်ကီး ဒီး သူးလၢအပူၤန့ၣ် ပစံးလၢပုၤအံၤ မုၢ်ပုၤလၢအဂၤသုအသိး တၢ်မၤသ့ၣ်အံၤ မုၢ်တၢ်လၢအဒုလီၤဘၣ်ယီၣ် ဝဲဒုဉ်သ့ၣ်ပုၤတတီၤအံၤခိဉ်နီၢ်မးလီၤ. တကးဒဲးဘၣ်, သ့ၣ်ပုၤအံၤ ကဲဝဲဒုဉ်ဒုဖိသဝီဖိတဖၣ် အတၢ်ဒီးသန့အလီၤ လၢတၢ်အိဉ်တၢ်အိ, တၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျါ ဒီးတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဘီထီၣ်အဂီၢ်ခိဉ်မးန့ၣ်လီၤ.

ပမ့ၢ်ကွၢ်လၢဟီၣ်ခိဉ်ဂီၤတၢ်အိဉ်သးန့ၣ်တၢ်မၤသ့ၣ်ဒီးတၢ်မၤသ့ၣ်လးအလီၤတဖၣ်န့ၣ် စးထီၣ်အသးဘူးဒီးထံကျိပရဲလိာ်ကျိ

အကားပ၊တားပ၊ခိဉ် ဒီးသုးထီဉ် အသးတ
 ဆီတဆီ ဆူကစားဂုၢ်ထံး တကးဘဉ်ထီဉ်
 တုၢ်ဆူကစားတီးလီၤဒေၣ်လဲၣ်န့ဉ်လီၤ. တကး
 နံးဘဉ် တၢ်လီၤလၢတၢ်မၤကၤသ့ဉ်လး န့ဉ်
 မၤဝဲတၢ်လီၤတတီၤသ့ဉ်မ့ၢ်လၢကံးဒီးသုးကဒီး
 အလီၤဆူတၢ်လီၤအသီတတီၤ န့ဉ်လီၤ. က
 ယ်မ့ၢ်သ့ဉ်လၢတၢ်က့ၢ်သ့ဉ်လးသ့ န့ဉ် တၢ်
 က့ၢ်လီၤအီၤခဲလၢကံးလီၤ. ဆီဉ်တုၢ်ဒေၣ်နီဉ်ဖိ
 မံၤဖိ. ဆံးဖိကွၢ်အထုဉ်ဒီးတယၤထုဉ်တဖဉ်
 န့ဉ်လီၤ. ပမ့ၢ်ဝဲၣ်ထံးနီၤဖးတၢ်က့ၢ်သ့ဉ်က့ၢ်
 ဝဉ်အတၢ်မၤအံၤ ကဒုးဆီဉ်ထီဉ်ဝဲဒေၣ်ထံးဆီဉ်
 က့ၢ်ဟီဉ်ခိဉ်အစီအဆါဂီၢ်ဂီၢ်လီၤ. တၢ်မ့ၢ်
 ဖူဒီဉ်န့ဉ် ထံးဒီဉ်တဖျဉ်တပျီၤတဖဉ်ကမၤ
 အသး ဒီးကဒုးဒီဉ်ထီဉ် ထံးကျိပရဲလိာ်ကျိ
 လၢအမ့ၢ်ထံးမိာ်ပုၤအံၤစ့ၢ်ကီးန့ဉ်လီၤ. ဒီဖျိ
 လၢပရဲလိာ်ကျိအကၢ်ခိဉ်ခဲဒီယၢ်ဘးန့ဉ်
 ဆီဉ်ဒီးစံာ်လီၤပုၤလီၤ ဒီးသ့ဉ်သ့ ကျိးတဖဉ်
 အယီ ထံးကလုာ်ဘၢက့ၢ်အီၤသ့ညီညီ န့ဉ်
 လီၤ. ပုၤဂုၢ်ဝီတၢ်ဂုၢ်ကီၤအမ့ၢ် တၢ်ဆီဉ်တၢ်
 ဆီအတၢ်ယံးတၢ်စ့ၢ်. တၢ်ဖံးဆီဉ်မၤဆီဉ်အ
 လီၤကဟးဂုၢ်ဟးဂီၢ်က့ၢ် ဒီးတၢ်ဆီဉ်ဆူဉ်
 ဆီဉ်ဗျဲအတၢ်ဂုၢ်ကီၤတဖဉ်ကဟဲပိာ်ထီဉ်အခဲ
 သ့ဝဲလီၤ.

တကးနံးဘဉ် နူဖိသဝီဖိတဖဉ် တုၢ်ဘဉ်
 စ့ၢ်ကီးတၢ်ဂုၢ်ကီၤလီၤလီၤလၢတၢ်မၤကၤသ့ဉ်
 အယီလီၤ. ဘဉ်ယးတၢ်မၤသ့ဉ် ဖဲဖျဲလိာ်
 ကျိ. မူကီၢ်ဆဉ်န့ဉ် ပုၤပုၤလိာ်သဝီဖိတဂၤ
 တဲဝဲ-“တၢ်မၤသ့ဉ်ဟီဉ်ကဝီၤအံၤမ့ၢ်ဝဲ ပတၢ်
 ဖံးဆီဉ်မၤဆီဉ်အလီၤဒ်အမ့ၢ် တုၢ်ရၣ်ကျိး,
 သးကျိးဒီးသ့ဉ်သ့ ကျိးတဖဉ်န့ဉ်လီၤ. ဒီဖျိ
 လၢပုၤမၤသ့ဉ်အယီ ပထံဉ်ဘဉ်လၢထံးတဖဉ်
 လီၤစ့ၢ်ဒီး ကဲထီဉ်တၢ်ကီၤတဲလၢပတၢ်မ့ၢ်
 တၢ်ဘီအဂီၢ်လီၤ. တၢ်မၤသ့ဉ်န့ဉ်က့ၢ် လၢနူဖိ
 သဝီအဂီၢ်တၢ်ဟဲန့ဉ်တဆီဉ်ဒီးတၢ်ကဲဘျးကဲ

“တၢ်မၤသ့ဉ်အံၤ မ့ၢ်ဆီဉ်နံးဆူမဲာ်
 ညါ ၅ နံဉ် ၆ နံဉ်န့ဉ် တၢ်လီၤ
 သ့ဉ်တဖဉ်အံၤကကဲထီဉ်တၢ်လီၤ
 လီၤဟီလီၤပျီ ဒီးတၢ်တဆီဉ်လၢ
 အပူၤနီတမံၤလၢဘဉ်. ပဆဉ်
 ဒီးလၢတၢ်မၤသ့ဉ်အံၤကပတုာ်ဘဉ်
 ဆဉ်ပပတုာ်အီၤတသ့ဘဉ် ဒီဖျိလၢ
 ပတၢ်သဘျးဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢ
 ကစံဉ်ညီဉ်ပၤသးဒေၣ်ဝဲ တဆီဉ်လၢ
 လၢပုၤပုၤအယီန့ဉ်လီၤ”.

ဖိုဉ်တဆီဉ်နီတမံၤဘဉ်. တကးဘဉ်ပသဝီဖိ
 တမၤသ့ဉ်တၢ်မၤနီတ ဂၤဘဉ်. တၢ်မၤသ့ဉ်
 အံၤမ့ၢ်ဆီဉ်နံးဆူမဲာ်ညါယံာ်ယံာ် န့ဉ် ပသ့ဉ်
 ကလၢကံးလီၤ. သ့ဉ်မ့ၢ်လၢကဲ ကကဲထီဉ်တၢ်
 ကီၤတဲလၢ ပတၢ်သ့ဉ် ထီဉ်ဘီထီဉ် အဂီၢ်
 လီၤ. တကးဘဉ်ပသ့ဉ်ပုၤဟးဂီၢ်က့ၢ်အါမး
 န့ဉ်လီၤ. ဖဲတၢ်ကီၢ်ခါဆၢကတီၢ် ပုၤမ့ၢ်အူ
 ဆီဉ်လဲးတၢ်ကီးန့ဉ်ဒီးဒီဖျိလၢတၢ်မၤသ့ဉ်ဒီး
 သ့ဉ်ဒု. သ့ဉ်ဖူဆီဉ်တုၢ်တဖဉ်အံၤ ကဲထီဉ်
 မ့ၢ်သဆဉ်ဂုၢ်မးအယီ ဖဲမ့ၢ်အူဆီဉ်တၢ်အခါ
 န့ဉ် မၤသံက့ၢ်တၢ်မ့ၢ်တၢ်ဘီအ ဆံးတဖဉ်
 ယုာ်ဒီးတၢ်ဖိယၢ်ဆံးဆံးဖိတဖဉ်ဒီး နီဉ်ဖိမံၤ
 ဖိသ့ဉ်ဖိ ဝဉ်ဖိတဖဉ်အါမးန့ဉ်လီၤ. ဘဉ်
 ဆဉ်. ပုၤမ့ၢ်အူဆီဉ်တၢ်အခါအံၤပတြီအီၤတ
 န့ဉ်နီတနံဉ်ဒီးဘဉ်. တၢ်သ့ဉ်တဖဉ်အံၤ မၤ
 ဘဉ်ဒီဘဉ်ထံးက့ၢ်ပဝဲ နူဖိသဝီဖိတဖဉ်ဒီဉ်
 မးလီၤ.”

ကီၢ်သု လုၤသ့ဉ်ပုၤပုၤဘဉ်မူဘဉ်ဒါလၢ
 မူကီၢ်ဆဉ်တဂၤတဲဖျါလၢ “ပျီက့ၢ်တဖဉ်
 အံၤတၢ်လီၤလၢသ့ဉ်တဆီဉ်လၢဘဉ်အလီၤ
 န့ဉ် ကဆီဉ်အက့ၢ် ၂,၀၀၀ ဘျဉ် န့ဉ်
 လီၤ. တၢ်မၤသ့ဉ်တၢ်မၤအံၤ တမ့ၢ်ထဲ ပျီ
 က့ၢ်အပူၤဘဉ်. ပဉ်ယုာ်ဒီးပျီက့ၢ်အကျါလၢ
 နူသဝီကပိာ်ကပၤ ဖဲနူဖိသဝီဖိတဖဉ်အတၢ်
 ဖံးဆီဉ်မၤဆီဉ်အလီၤ ဒီးဆဉ်ဖိကီၢ်ဖိတဖဉ်
 အလီၤအကျဲန့ဉ်လီၤ. ဒီဖျိလၢတၢ်မၤမ့ၢ်မၤ
 ဝဲအယီ ဆဉ်ဖိကီၢ်ဖိ. တၢ်မံၤလုာ်တဖဉ်
 ဘဉ်ဟါမ့ၢ်ဟါမံၤ ဒီးဘဉ်သုးက့ၢ်အလီၤဆူ
 တၢ်လီၤအဂၤတတီၤ. တကးဘဉ်န့ဆဉ်တၢ်
 ဖဲတၢ်မၤတဖဉ်ဒီးဟီဉ်ခိဉ်ဖိတဖဉ်ဘဉ်လီၤမံၤ
 က့ၢ်ဝဲအါမးန့ဉ်လီၤ. နူဖိသဝီဖိလၢအဆီဉ်
 လၢခိဉ်ခိဉ်ကစၢ်ကျိတဖဉ်အဂီၢ် ကဲထီဉ်တၢ်
 ကီၤတဲလၢ တၢ်လုၢ်ဆီဉ်သးသမူအဂီၢ် န့ဉ်
 လီၤ. တၢ်မၤသ့ဉ်အံၤမ့ၢ်ဆီဉ်နံးဆူမဲာ်ညါ ၅
 နံဉ် ၆ နံဉ်န့ဉ် တၢ်လီၤသ့ဉ်တဖဉ်အံၤကကဲ
 ထီဉ်တၢ်လီၤလီၤဟီလီၤပျီ ဒီးတၢ်တဆီဉ်လၢ
 အပူၤနီတမံၤလၢဘဉ်. ပဆဉ်ဒီးလၢတၢ်မၤ
 သ့ဉ်အံၤကပတုာ်ဘဉ်ဆဉ်ပပတုာ်အီၤတသ့
 ဘဉ်ဒီဖျိလၢ ပတၢ်သဘျးဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်
 လၢကစံဉ်ညီဉ်ပၤသးဒေၣ်ဝဲအဂီၢ် တဆီဉ်လၢ
 လၢပုၤပုၤအယီန့ဉ်လီၤ”.

ထံးလုၢ်ကီၢ်သးအတၢ်ဘျးဝဲ

မးထီဉ်လၢသုးပဒီဉ်သ့ဝဲဒေၣ် “ဒီဉ်လုၢ်
 ဒီဉ်” အသန့န့ဉ် နူဖိသဝီဖိတဖဉ်ဘဉ်တၢ်
 သုးက့ၢ်အလီၤအကျဲဒီး ဘဉ်ဟံးတုၢ်က့ၢ်အ
 ဟီဉ်ခိဉ်ကပံာ်. အတၢ်ဖိတၢ်လံၤတဖဉ်ဒီး
 ဘဉ်လဲၤအီဉ်ဝဲတၢ်လီၤလၢန့အဖသုးပဒီဉ်
 ဟံးပနီဉ်န့ဉ်အဝဲသ့ဉ်အလီၤန့ဉ်လီၤ. တက
 တီၢ်ယီ ဒီဖျိဟီဉ်ခိဉ်ကပံာ်တလၢတလီၤလၢ
 တၢ်ကဖဲးစ့ၢ်ဖဲးသံဉ်. ကသ့ဉ်အီဉ်ဖျးဆီဉ်
 ဘုဉ်အီဉ်ဖိဉ်အီဉ်တၢ်လၢပုၤကီးဂၤအဂီၢ်အ
 ယီ နူဖိသဝီဖိတဖဉ် ဘဉ်က့ၢ်ဆဉ်မဲာ်ဒီးတၢ်
 ကီၤတဲလၢဒီးက့ၢ်ဘဉ်. အဝဲသ့ဉ်တဖဉ်စ့ၢ်
 ကီးမ့ၢ်မၤဆီဉ်စံာ်ဂုၢ်. ခုးဂုၢ်. ဘဉ်ဟ့ဉ်ကဒီး
 တၢ်ခိတၢ်သ့လၢ သုးပဒီဉ် ဒီးခိဉ်ဖျဉ်ဘီတ
 ဖဉ်ယုာ်န့ဉ်လီၤ. ဟီဉ်ခိဉ်ကပံာ်တဂုၢ်အယီ
 ပုၤသဝီဖိတဖဉ်စံးဝဲလၢ ဘုတအကၢ်အဖိ
 ခိဉ်မၤန့ဉ်ထဲဘု ၁၅ န့ဉ်လီၤ. ဘဉ်ဆဉ်
 အဝဲသ့ဉ်ဘဉ်ဟ့ဉ်တၢ်ခိတၢ်သ့လၢပယီၤသုး
 အဆီဉ်တနံဉ် ဘုတအကၢ် ၁၂ န့ဉ်အယီ
 အဝဲသ့ဉ်အီဉ်တလၢဘဉ်.

ကွဲးထံးလုၢ်-အီဉ်
 လၢမ့ၢ်န့ဉ်ကစၢ်အ
 လီၤ. ဆီထံးကီၢ်
 ဆဉ်. တၢ်လီၤကဝီၤ
 အံၤသ့ဉ်ပုၤတီဉ်ဒီဉ်မၤ.
 ဝဲအံၤတၢ်မၤဆီဉ်ဟ့ဉ်
 သ့ဉ်ဘျးကတုၢ်ထီဉ်ဆူ
 ထီဉ်တဖျဉ်အံၤအစီဉ်
 ထံးလဲ. တၢ်မံၤလုာ်
 လၢအစီဉ်လုၢ်ဒီတဖဉ်
 ဟဲသုးထီဉ်အသးဆူ
 ကစၢ်ဒီခိဉ်လဲ.

တကားနားဘ၍ သဝီဖိတဖ၍ ဘ၍လဲၤမၤ န့ၣ် နအဖသုးဒီးခိၣ်ဖျါဘီသုးအတၢ် နီတၢ် မၤအဝဲသ့ၣ်အသိးလီၤ. နီအဝဲသ့ၣ်အိၣ်လၢ ပုၤတၢ်ပၤဖိလၢ်အသိး ကဘၣ်မၤထွဲဒ်တၢ်က လၢ်လၢ ထးအသိး န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဆၢကတီၢ် လၢကမၤတၢ်လၢ အကစၢ်ဂီၢ် တလၢပုၤ ဘၣ်. ထံဖိကီၢ်ဖိတဖ၍ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်ခဲၣ်ဒီး တၢ်ကီတၢ် ခဲအကလၢ်ကလၢ် နီဆံၤအခါ နအဖသုးတဖ၍တဖီ ဟံးန့ၣ်ကဒီးတၢ်အထိး နါ ဒီဖျါဟ့ၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢတၢ်ကမၤသ့ၣ် မ့ၢ်ဂ့ၤ. ကုၢ်သ့ၣ်လးမ့ၢ်ဂ့ၤန့ၣ်လီၤ.

လၢတၢ်ကဒုးလီၤမၤကွၢ် ပုၤတၢ်ပၤဆၢ ဖိအဂီၢ် နအဖ သူအိၣ်စ့ၢ်ကိးတၢ်မၤသ့ၣ်တၢ် မၤဒ်အမ့ၢ် တၢ်ဒုးသုးကျဲကွၢ်တရံးတဘီၣ်န့ၣ် လီၤ. အဝဲသ့ၣ်ပျါလီၤဝဲအပုၤတၢ်ခဲၣ်ပျါလၢ ကဟဲမၤသကိးယုၢ်တၢ်ဒီးဒူဖိသဝီဖိတဖ၍ ဒီးတဘျီယီ ကွၢ်ဟ့ၣ်ကွၢ်စ့ၢ် လီၢ်ကဝီၤဒူဖိ သဝီဖိတဖ၍လၢတက့ၤလီၤအိၣ်လၢ နအဖ တၢ်ပၤအဖိလၢ်တဖ၍ လၢအဝဲသ့ၣ် အတၢ် ဆဲးကျိးဒီးကီၢ်လူၤအိၣ်တအိၣ်အဖိခိၣ်န့ၣ် လီၤ. တၢ်မၤစူသ့ၣ်ဆံၤ မ့ၢ်ကျဲတဘီၣ်လၢနအ ဖပဒိၣ်ကဆိးကါဘၣ်ဝဲ ၁၉၇၄ နံၣ် “ဒိၣ် လျှံၣ်ဒိၣ်” အသန့ၣ်တဲာ်ဖျါဖျါကသ့အဂီၢ် န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဘၣ်ထွဲ လီၤလီၤ လၢချၢၣ်လျှံၣ် ထူၣ် သ့ၣ်ပုၤအတၢ်ဟးဂီၢ် ဒီးထံၣ်ဂီၢ်သးလၢတၢ် ထံၣ်အီၤရဲၣ်သ့ န့ၣ် စးထီၣ်လၢ ၁၉၉၄ နံၣ် ဝံၤအလီၢ်ခဲၣ် ဝဲခွၢ်အနီၣ်ယုၢ် အဟီၣ်ကဝီၤတ ဖ၍လီၤကွၢ်ဆူ နအဖ သုးအစုဖူၤန့ၣ်သ့ၣ် ပုၤအတၢ်ဟးဂီၢ်ဆံၤ မၤအသးချွဲဝဲဒ်အချွဲသ့ ကတၢ်အသိး န့ၣ်လီၤ. ခိၣ်ဖျါဘီသုးမ့ၢ် ဂ့ၤ. ဒီးကညီသုးလၢအက့ၤဟ့ၣ်လီၤအသး တဖ၍မ့ၢ်ဂ့ၤ. နအဖ ဟ့ၣ်အီၤတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ် သဘူလၢ ကမၤကၤသ့ၣ် န့ၣ်လီၤ. တကး ဘၣ်. ကွၢ်ပနံၣ်တဖ၍စ့ၢ်ကိး ဟံးန့ၣ်တၢ်ခွဲး တၢ်ယၢ်လၢတၢ်သဘၣ်သဘၣ်အဖိခိၣ်ဆံၤ ဒီးန့ၣ်လီၤမၤသ့ၣ်တၢ်မၤလၢကညီကီၢ်ခဲၣ်အ ပုၤလၢ ကျဲကတဲာ်ကဆူးအပူၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဘၣ်ဆဲးဒီးပုၤဒ်လဲၣ်

တၢ်လဲၤယုၤသ့ၣ်ညါအခိၣ်ထံးတဘျီဆံၤ ထံၣ်န့ၣ်ဝဲ ဒ်လၢချၢၣ်လျှံၣ်ထူၣ်ကီၢ်ရၣ်အပူၤ န့ၣ် တၢ်မၤကၤသ့ၣ် ဒီးတၢ်က့ၢ်အိၣ်သ့ၣ်လး တၢ်မၤတဖ၍ မၤအသးလၢတၢ်လီၢ်ဖးလဲၢ်ဖး ကွၢ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ကွၢ်လဲၤမၤကၤ န့

ဆၢၣ်တၢ်အိၣ်ယၢၤဒ်သိး ဆံၤတဖ၍ မ့ၢ်တၢ် မၤသ့ၣ်တဖ၍လၢ ဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ဘျူးတၢ်ဖိၣ် နီၣ်ဆံးအါစ့ၢ်အပူၤအနီၣ်ဆံးပြီၣ်သ့ၣ်တဘျူး ဖုၤလၢအပၣ်သ့ၣ် လၢတၢ်မၤသ့ၣ်တဖ၍ဆံၤအ ပူၤန့ၣ်လီၤ. လၢကတီၢ်ဖျါအဂီၢ်န့ၣ် မ့ၢ်တၢ် မၤသ့ၣ်တဖ၍လၢအမၤလၢပုၤန့ၣ်ပုၤအါဖုအ တၢ်လီၣ်ဘၣ် န့ၣ်လီၤ. ကဲထီၣ်မ့ၢ်ကိးတၢ် ဘျူးတၢ်ဖိၣ်တဆံးတက့ၢ်ဆူကညီတၢ်ပၢ် ဆၢအဂီၢ်. ခိၣ်ဖျါဘီသုး ဒီးနအဖသုးလၢ တၢ်မဲာ်ညါတဖ၍အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤလၢအဒီး န့ၣ်ဘၣ်တၢ်ဘျူးတၢ်ဖိၣ်န့ၣ် မ့ၢ်ဝဲနအဖသုး ခိၣ်သုးနးဖးဒိၣ်တဖ၍လၢပုၤဒီး ဒီးကွၢ်ပ နံၣ်သ့ၣ်တဖ၍န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၢၣ်သန့ၣ်က့ၤ တၢ်ကွၢ်လဲၤမၤကၤသ့ၣ်တဖ၍ဆံၤ မ့ၢ်တၢ် လၢအမၤဟးဂီၢ်ဟးဂီၢ် ချၢၣ်လျှံၣ်ထူၣ်အန့ၣ် ဆၢၣ်တၢ်အိၣ်ယၢၤဒ်အမ့ၢ်သ့ၣ်ပုၤ ဒီးတၢ်မ့ၢ် အါကလၢ်တဖ၍ဒိၣ်ဒိၣ်မ့ၢ်မ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. ဆါ န့ၣ်အဆံၤ, မၤဟးဂီၢ်ကွၢ်ဝဲလီၢ်ကဝီၤကမျါ တဖ၍ အတၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူတၢ်ဖံးအိၣ်မၤ အိၣ်အလီၢ်အကျဲတဖ၍ ဒီးမၤလီၤစ့ၢ်ကွၢ်က မျါအတၢ်အိၣ်မူ အတၢ်ဂၢၢ်တၢ်ကျၢၤလၢတၢ် အိၣ်တၢ်အီၤ ဒီးတၢ်အိၣ်တၢ်ဆိး ဒီးတၢ်ဆဲး တၢ်ဒွဲတကပၤန့ၣ်လီၤ.

ပမၤတၢ်မနုၤသ့ၣ်လဲၣ်

တၢ်ကွၢ်လဲၤမၤကၤသ့ၣ်တဖ၍ဆံၤ ဒီဖျါ ပၣ်ယုၢ်ဒီးပုၤအါဖုလၢအထီၣ်ဒုၣ်ဒါလီၢ်သး လၢထံၣ်ဂီၢ်သးတၢ်စိကမီၤအထီၣ် မ့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ် ကီတခါလၢအဘျူးပကံး လီၢ်အသးဒိၣ်မး လၢပုၤတဂၤ မ့တမ့ၢ် ပုၤတဖုတကရၢ ဘၣ် ကွၢ်ဝဲတသ့ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၢၣ်န့ၣ်က့ၤ. တၢ်လၢပုၤကိးဂၤဒဲးဟံးသကိးဂ့ၢ်ဝီသ့လၢ အသန့ၣ်ဒဲးန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ -

ပကြးယုၤသ့ၣ်ညါမၤလီၤအါထီၣ်သ့ၣ်ပုၤ တၢ်အိၣ်သးလၢကညီကီၢ်ခဲၣ်အပူၤ တၢ်မၤ ဟးဂီၢ်တၢ်ထဲလဲၣ်, အိၣ်တၢ်ဒဲးထဲလဲၣ် ဒီး တၢ်ကီတၢ်ခဲလၢကဟဲပၤထီၣ်တဖ၍န့ၣ်လီၤ. နီအသ့ကတၢ်အသိး ပကြးအိၣ်ဒီးပဟီၣ် ကဝီၤအထံဆၢကီၢ်ဆၢဟီၣ်ခိၣ်ဂီၢ် ဒ်သိးပ ကသ့ဆဲးထွဲကွၢ်ထွဲမၤနီၣ်မၤယါပသ့ၣ်ပုၤအ တၢ်အိၣ်သးအဂီၢ်- ဟီၣ်ခိၣ်ဂီၢ်ဆံၤ မ့တမ့ၢ် တၢ်ဒိၣ်တၢ်မ့ၢ်န့ၣ်သက့. ကမၤစၢၤပုၤလၢပ တၢ်ပၤဆၢရဲၣ်ကျဲၤသ့ၣ်ပုၤအပူၤန့ၣ်လီၤ.

ပခိၣ်ပနံၣ်တဖ၍ ကြးသမံးဒီးမၤ ဂ့ၤထီၣ်က့ၤသ့ၣ်ပုၤတၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျါ

တသ့ဖဲအသ့ ဒီးဒုးအိၣ်ထီၣ်သ့ၣ်ပုၤအကျဲသ န့ၣ်လၢကမၤဆူၣ်ထီၣ်တၢ်ရဲၣ်သ့သ့ၣ်ပုၤအဂီၢ် န့ၣ်လီၤ. နီအသ့ကတၢ်အသိး ကီၢ်သ့လုၤ သ့ၣ်ပုၤပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဖ၍ ကြးမၤပုၤ လၢအမၤသ့ၣ်တဖ၍ ကဟံးစ့ၢ်ကိးဂ့ၢ်ဝီလၢ တၢ်ကတဲာ်ကတီၢ်ခိၣ်ယၢၤန့ၣ်ဆၢၣ်တကပၤ န့ၣ်လီၤ.

ကညီဖိတဂၤလၢလၢအသးဂဲၤဒွဲ လၢ တၢ်ရဲၣ်သဲကတီၢ်ခိၣ်ယၢၤတဖ၍န့ၣ်ကြးအိၣ် ဒီးတၢ်မၤသကိးတၢ်လၢအပတီၢ်ဒဲးဝဲလီၤ. ပခိၣ်ပနံၣ် အတၢ်ဟ့ၣ်ကွၢ်မၤစၢၤလၢတၢ်ယု ကျဲကျဲတရံးလၢတၢ်ကဘၣ်ကွၢ်ပုၤဂ့ၢ်ဝီ ဒီး ခိၣ်ယၢၤတၢ်ဂ့ၢ်ကီတဖ၍အဂီၢ် မ့ၢ်တၢ်လၢအ ကါဒိၣ်ခိၣ်မၤလီၤ.

လီၢ်ကဝီၤဒူဖိသဝီဖိတဖ၍ အတၢ်သ့ရဲၣ် သဲကတီၢ်ခိၣ်ယၢၤလၢအကျိၣ်အကျိၣ်ဒဲးဝဲဒ် မိၢ်ပၢ်ဖဲဖဲမၤလီၢ်တုၢ်ဝဲ “အိၣ်ကီၢ်ကတီၢ်ကီၢ်” အသိးန့ၣ် မ့ၢ်တၢ်လၢအလီၣ်ခိၣ်ကတၢ်လီၤ.

ဒံၤခုၣ်ဘံၤအုၣ်တဖ၍ အတၢ်ထံၣ်မ့ၢ်တ လီၤပလီၢ်ဒီးခုၣ်ဆဲးန့ၣ်ယုၤသန့ၣ်က့ၤ. အဝဲသ့ၣ် တဖ၍မ့ၢ်ဒဲးကညီဖိလီၤ. အထီၣ်ကဘၣ်န့ၣ် ပၢ်စ့ၢ်ကိး အပုၤကလၢ်အရၢအသးအလၢ ကဝီၤတဖ၍ ကလီၤမၤဝီၣ်ထွဲဝဲသ့ၣ်ပုၤတၢ် အိၣ်ယၢၤတဖ၍အခဲန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ဝဲအဝဲသ့ၣ် တဖ၍ကြးအိၣ်ဒီးတၢ်ဟံးဂ့ၢ်ဝီမူဒါလၢလၢ ပုၤပုၤလၢတၢ်ကွၢ်လဲၤမၤကၤအပူၤလီၤ.

နအဖ သုးပဒိၣ်တဖ၍စ့ၢ်ကိး ကဘၣ်ပၣ် ကဲလီၢ်ကဝီၤကမျါတဖ၍အတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ် လၢကပၤဆၢရဲၣ်ကျဲၤအသ့ၣ်ပုၤတၢ်အိၣ်ယၢၤ ဒဲးဝဲန့ၣ်လီၤ.

ကမျါသဘူကရၢလၢလီၢ်ကဝီၤ ဒီးဘီ မ့ၢ်သကိးဘီမ့ၢ်ပတီၢ်သ့ၣ်တဖ၍ ကဘၣ်အိၣ် သန့ၣ်သကိးပၢ်ထံကဲကီၢ်ကွၢ်ပနံၣ်တဖ၍ လၢအဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤသုးပဒိၣ်လၢအမၤဟး ဂီၢ်ပန့ၣ်ဆၢၣ်အိၣ်ယၢၤတဖ၍ ဒ်သိးကလီၤစ့ၢ် ဒီးကပကတုၣ်ကွၢ်ဝဲအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ■

တၢ်ဘၣ်ထွဲ-
၁. န့ၣ်ဝဲသၢလံၤအတၢ်လဲၤယုၤသ့ၣ်ညါ, လီၤဝဲပထု ဘၣ်၂၀၀၁ နံၣ်
၂. တၢ်သမံးထံးဒီးချၢၣ်လျှံၣ်ထူၣ်ပုၤလီၢ်ကဝီၤဖိ
၃. ပခိၣ်ပနံၣ်အတၢ်ပံးဖျါထွဲလီၤဝဲသးဝဲလဲၤယုၤ ဝဲသိး ၂၀၀၂ နံၣ်.
တၢ်ဂီၢ်- ဘၣ်တၢ်ဒ်အီၤလၢပုၤအါပုၤသ့ၣ်ညါတၢ်ဖိ

မုန်အူအိန်ပျာလှလှထံတစု ကိတ်ကနာ

မုန်အူအိန်ပျာကိတ်မုန်နံနံဒီးန့ၣ် မုန်တၢ်ဂၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်ဖးဒိၣ်တမံၤ လှလှထံတစုကိတ်ကနာသ့ၣ်ပျာအဂီၢ်လီၤန့ၣ် စီၤမုန်ထူတဲဘၣ်စီၤယုၤလွဲၤ သူလုၤကီၤဝုၤအပုၤကွဲးလံာ်ဖိၤ ဘၣ်ထွဲမုန်အူအိန်သ့ၣ်ပျာဖဲမုန်တြီၤကိတ်ရၣ်ဒီးအတၢ် ဟးဝုၣ်ဟးဂီၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဝံသးစုၤနတဲပုၤနဂၢ်မုန်ကိတ်ကသ့ၣ်ခါ.
မုန်သ့ကစီၤဒီလီၤ. ယၤန့ၣ်ပျာကိတ်ယမံၤ လှလှ စီၤမုန်ထူ, ယအိန်ဆိးအလီၢ်တစီၤမုန် ဝဲ သ့ၣ်ခိၣ်မုန်ဒီးသဝီ, လူၤသီကိတ်ဆၣ်. မုန်တြီၤ ကိတ်ရၣ်အပုၤန့ၣ်လီၤ. ယမုန်ဒၣ်သဝီဖိတဂၢ် လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်တဘျီ တခိၣ်ယမၤစၢၤ သဝီ သးပျာ အတၢ်မၤဒ် ယမၤသ့ အသိးန့ၣ်လီၤ. ယသးနံၣ်အိန် ၄၅ နံၣ် ယအိန်ဒီးယဟံၣ်ဖိ ယိဖိန့ၣ်လီၤ. ယဖိအိန် ၇ ဂၢ်လီၤ.

နအိန်နဆိးအလီၢ်ဖဲအံၤန့ၣ် နလုၢ်အိန်နသး သမုန်လဲၣ်.
ပအိန်ဖဲအံၤန့ၣ်အိန်ဒၣ်ပဖဲအိန်ဒုးဒီးပ မၤ အိန်ဝဲၤ န့ၣ်လီၤ. တၢ်လုၢ်အိန်သး သမု လီၤဆီအဂၢၤဒုတအိန်ဘၣ်.

နဖဲအိန်ဒုးန့ၣ် နထုထၢ အီၤလှ တၢ်လီၢ် ဒ် လဲၣ်တဖၣ်လဲၣ်.
ပဖဲအိန်ဒုးန့ၣ်ပဖဲဒၣ်ထဲတၢ်လီၢ်လှပျာ ဝဲညီၣ် နအလီၢ် န့ၣ်လီၤ. ဒုတလီၢ် န့ၣ်ပဟ် ဆီ ၇ နံၣ်ဒီးပကုၤဝဲးကုၤကဒီးဆီအသီတ ဘျီန့ၣ်လီၤ.

ဒုလှအနံၣ်တပုၤထီၣ် ၇ နံၣ်ဘၣ်န့ၣ်နဖဲး သ့ၣ်ခါ.မုန်ဝဲးဒုးဒီးတၢ်မနုၤကမၤအသးလဲၣ်.
ဒုလှအတပုၤထီၣ် ၇ နံၣ်ဒီးဘၣ်တဖၣ် န့ၣ် နမုန်ဝဲးအီၤဒီးနီၣ်ဝဲးဒီးဘုၣ်ကိတ်တဂုၤ ဘၣ်. မုန်လှအတပုၤဘၣ်ဒီးဟီၣ်ခိၣ်အချါ တဂုၤဘၣ်အယိန့ၣ်လီၤ.

တၢ်လီၢ်လှပျာတဖဲဒုးနီၣ်တဘျီဘၣ်န့ၣ် နလဲၤ ဝဲးဘၣ်မုန်တဘျီဘျီခါ, ဘၣ်မနုၤအယိလဲၣ်.
တၢ်လီၢ်ဒ် န့ၣ်တဖၣ်ပတလဲၤဝဲးဒုးဘၣ်. မုန်လှပအိန်တၢ်လီၢ်ဖဲအံၤန့ၣ်ပအိန်ဒီးတၢ်တြီၤ ယၢ်ပုၤလီၢ်ကဝီၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်လီၢ်လှ အဘၣ်တၢ်တြီၤယၢ်အီၤဒ်သိးပုၤဟီၣ်ကဝီၤတ ဖၣ်န့ၣ် ပျာတလဲၤဝဲးဒုးနီၣ်တဂၢ်ဘၣ်. တၢ်ဝဲ အံၤတမုန်ထဲပစီၤအံၤဘၣ်. လှမိၢ်စီၤပၢ်ယၢ် လှပျာလဲၤလဲၤ န့ၣ်အဝဲသ့ၣ်အိန်ဒီးတၢ်တြီၤ ယၢ်ပုၤတကဝီၤတကဝီၤန့ၣ်လီၤ.

ပုၤလှလှတြီၤယၢ်အီၤတဖၣ်မုန်တၢ်လီၢ်ဒ်လဲၣ် တဖၣ်လဲၣ်.

ပုၤလှပဟ်ယၢ်အီၤတဖၣ်န့ၣ် မုန်ထံတ စုကိတ်ကနာ ဒီးမုန်သ့ၣ်ပျာလှအဂုၤ အိန်ဒီး သ့ၣ်ထူၣ်ဝုၣ်ဘိဒီးဆၣ်ဖိကိတ်ဖိအကလုၢ်က လုၢ်တဖၣ်အိန်ဝဲးန့ၣ်လီၤ.

နယၢ်ထီၣ်န့ၣ်ပျာသ့ၣ်ထူၣ်ဒီးဆၣ်ဖိကိတ်ဖိလှ အအိန်ဝဲးပုၤဝဲးန့ၣ် အပုၤဒ်န့ၣ်ညါအသိးက သ့ၣ်ခါ.

သ့ကစီၤဒီလီၤ. လှပုၤဝဲးန့ၣ်အပုၤန့ၣ် သ့ၣ်ထူၣ်လှယသ့ၣ်ညါညီၣ်န့ၣ်အီၤတဖၣ်မုန် ဝဲ-ယီ, ကွီးကုၣ်, ပၤဒီးဆၢတဖၣ်မဲထီၣ်ဝဲ အါမးန့ၣ်လီၤ. မုန်လှဆၣ်ဖိကိတ်ဖိတစီၤမုန် ဝဲ- တၢ်ယီ, တၢ်ဟီ, တၢ်သ့, ဓုဘ့, ထိး

တံင်ဒီးမုမုာ်လာသုဂ်ခံတခီတါအူး၊ ဝါမံင်၊ တယူ၊ ပုာ်ဒီးထီဂ်ခုထီဂ်ကီးတဖဂ်အိဂ်ဝဲအါမးလီၤ.

ပုာ်ကဝီၤလာသုဟ်ပနီဂ်အီၤအံၤ ပုာ်ဘဂ်မုဘဂ်ဒါလာတံာ်ဖိခိဂ်န့ၣ်လီၤသုအယီၤခါ.

ပုာ်ဘဂ်မုဘဂ်ဒါတဖဂ်တတဲာ်နီတမံၤဘဂ်. အိဂ်ဒုဂ်လာ ပဝဲသဝီဖိသုဂ်တဖဂ်ပထံဂ်လာဂုၤအယီၤဒီးပမၤန့ၣ်လီၤ. တမုာ်စုာ်ကီးပမၤန့ၣ်တံာ်အသီဘဂ်. မုာ်ဒုဂ်ပမၤပိာ်ထွဲပမိာ်ပံာ်ဖုတဖဂ်အခဲန့ၣ်လီၤ.

ပုာ်လာသုဟ်ပနီဂ်အီၤအံၤတဖဂ်နုၤတဂၤနထံဂ်နီလဲၣ်.

ယဲးတုာ်လီၤဒ်အံၤတဖဂ်ယထံဂ်လာဂုၤလီၤ. ဘဂ်မနုၤအယီၤယထံဂ်လာဂုၤလဲၣ်န့ၣ်တံာ်လီၤဒ်အံၤကြားအိဂ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. မုတမုာ်န့ၣ်ဘဂ်ဒီး ပဝဲပကဲပုာ်ဟီဂ်ခိဂ်ဖိအိဂ်ဒုဂ်ထဲပအိဂ်တုာ်အိဂ်ကလီၤဟီဂ်ခိဂ်အသးသမုန့ၣ်လီၤ. လာတံာ်န့ၣ်အယီၤပမၤဂုၤအီၤမုာ်တသုနကုၤအလီၤအိဂ်လာ ပကြားကတီၤအီၤန့ၣ်လီၤ. ပဘဂ်တံာ်န့ၣ်ယံာ်နီပမုာ်ပပုာ်မၤလိာ်တုာ်ဝဲအသး - ပအိဂ်ဒုဂ်ပဘဂ်ကတီၤလုၤ, ပအိဂ်ညုဂ်ပဘဂ်ကတီၤကွံၤ, အဝဲအံၤပဘဂ်တံာ်န့ၣ်ယံာ်နီပမုာ်ပပုာ်မၤလိာ်တုာ်ဝဲအသး - ပအိဂ်ဒုဂ်ပဘဂ်ကတီၤလုၤ, ပအိဂ်ညုဂ်ပဘဂ်ကတီၤကွံၤ, အဝဲအံၤပဘဂ်တံာ်န့ၣ်ယံာ်နီပမုာ်ပပုာ်မၤလိာ်တုာ်ဝဲအသးဒီးမုထွဲအီၤန့ၣ်လီၤ. အဒိ- ပဝဲပသးပုာ်လံၤ, ပဖိပလံၤလာအကဟဲလၢခံတစါန့ၣ်အဝဲသုဂ်ကသုဂ်ညါဝဲ မိာ်ပံာ်ဖုလၢပျၢၤတဖဂ်အိဂ်မုမၤအိဂ်မၤအီၤဝဲနီလဲၣ်, ဒီးတံာ်လာအမၤဝဲန့ၣ်မုာ်မနုၤဒီးတံာ်လာအတမၤဝဲန့ၣ်မုာ်မနုၤလဲၣ်န့ၣ်လီၤ. တကးဒဲးဘဂ်ကဲဘျးစုာ်ကီးလၢဆဂ်ဖိကီၤဖိအဂီၢ်တကတီၤယီၤအဒိဂ်ကတံာ် လာပဝဲပုာ်ဟီဂ်ခိဂ်ဖိအတံာ်လုၤအိဂ်သးသမုအဂီၢ်လီၤ.

ခီဖျိလာတံာ်ဟ်ပနီဂ်ယံာ်ပုာ်အဟီဂ်ကဝီၤအယီၤလာဖူဖိသဝီဖိသုဂ်တဖဂ်အဂီၢ်တံာ်ကီၤတဲာ်ခဲအိဂ်ခါ.

ယၤတဂၤယတံာ်ထံဂ်ဒုတံာ်ကီၤတဲာ်ခဲတအိဂ်ဘဂ်, ပုၤသဝီဖိအဂီၢ်စုာ်ကီးတံာ်ကီၤတဲာ်ခဲတအိဂ်ဘဂ်. ဘဂ်ဆဂ်အိဂ်တမံၤတနံၣ်ညါအံၤယသးဟးဂီၤဖးဒိဂ်ညါဘဂ်ယးပုာ်ကဝီၤဝဲအံၤအယီၤလီၤ.

ဘဂ်မနုၤနုၤသးတမုာ်လာပုာ်ဝဲအံၤအယီၤလဲၣ်. ယသး တမုာ်ဘဂ်န့ၣ်မုာ်ဒ်အံၤလီၤ. စး

ထီဂ်လာယဖိသုဂ်ဒီးပာ်တုၤယနီၣ်ဒိဂ်ထီဂ်န့ၣ်သုဂ်ပုာ်ကဝီၤအဝဲအံၤတအူအိဂ်နီတဘျီဘဂ်. ဘဂ်ဆဂ်တနံၣ်ညါအံၤမုာ်အူအိဂ်ဝဲဘူးကလၢဟ်ယံာ်ယံာ်ညါန့ၣ်လီၤ.

ပုာ်အဝဲန့ၣ်မုာ်အူအိဂ်လာကျဲၣ်လဲၣ်.

ဘဂ်ယးဒီး သုဂ်ပုာ်ကဝီၤတခါအံၤန့ၣ်လာအပူၤကွံၣ်န့ၣ်ပအိဂ်ဆိးဖဲအဘူးဖဲန့ၣ်ဒီးပမုာ်ဖဲးဘူးဒုးဖဲန့ၣ်န့ၣ်ပဘဂ်ပလီၤသးဒီးကဟုကယာ်အီၤဒ်သိးမုာ်အူသုတအိဂ်လဲးအီၤတဂုၤအဂီၢ်လီၤ. ဘဂ်ဆဂ်ဖဲၤ၂၀၀၂ နံၣ်ထီဂ်သီသီ (နအဖ) အသးတဖုဟဲဟူးဂဲၤဝဲဖဲပသဝီဒီးတုၤလါမၤဂျးတတံာ်န့ၣ်အဝဲသုဂ်

ပဘဂ်တံာ်န့ၣ်ယံာ်နီပမုာ်ပပုာ်မၤလိာ်တုာ်ဝဲအသး- ပအိဂ်ဒုဂ်ပဘဂ်ကတီၤလုၤ, ပအိဂ်ညုဂ်ပဘဂ်ကတီၤကွံၤ, အဝဲအံၤပဘဂ်တံာ်န့ၣ်ယံာ်နီပမုာ်ပပုာ်မၤလိာ်တုာ်ဝဲအသးဒီးမုထွဲအီၤ... အဒိ-ပဝဲပသးပုာ်လံၤ, ပဖိပလံၤလာအကဟဲလၢခံတစါန့ၣ်အဝဲသုဂ်ကသုဂ်ညါဝဲ မိာ်ပံာ်ဖုလၢပျၢၤတဖဂ်အိဂ်မုမၤအိဂ်မၤအီၤဝဲနီလဲၣ်, တံာ်လာအမၤဝဲန့ၣ်မုာ်မနုၤဒီးတံာ်လာအတမၤဝဲန့ၣ်မုာ်မနုၤလဲၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဒွဲၣ်အူဒွဲၣ်လဲးတံာ်လီၤတံာ်ကျဲၣ်အါမးအကျိပုဂ်ယုဂ်ဒီးသုဂ်ပုာ်ဟီဂ်ကဝီၤလာပဟ်ပနီဂ်အီၤအမုာ်သုဂ်ပုာ်ကဝီၤတခါန့ၣ်အူအိဂ်ယုဂ်ဝဲဒုဂ်န့ၣ်လီၤ.

လာညါန့ၣ်နအဖ သးတဖဂ်ဒွဲၣ်အူလဲသုဂ်ပုာ်တဘျီဘျီလဲၣ်ခါ.

တဒွဲၣ်အူဝဲဘဂ်မုာ်လာအဟဲတုၤအဘျီစုာ်အယီၤလီၤ. အူအိဂ်ဝဲဖဲတနံၣ်အံၤလါမၤဂျး၁၆,၂၀၀၂ နံၣ်န့ၣ်လီၤ.

သုဂ်ပုာ်ဟီဂ်ကဝီၤအံၤမုာ်အူလဲးအိဂ်အီၤတံာ်တံာ်ဆဲးယံာ်လဲၣ်. လဲၣ်ဆဲးဒိဂ်လဲၣ်.

မုာ်အူလဲးအိဂ်တံာ်န့ၣ်ယံာ်ဝဲတလါဘဂ်ဆဂ်တလီၤပံာ်ဘဂ်, မုာ်အူလီၤပံာ်ဒုဂ်ဖဲမုခိဂ်စူၤလီၤဖးဒိဂ်ဖဲအပူၤကွံၣ်မၤတနံၣ်န့ၣ်လီၤ. အလဲၣ်အထီၣ်ယဒူးတဘဂ်ဘဂ်, မုာ်လာပတထီဂ်ကွံၣ်အီၤအယီၤန့ၣ်လီၤ. လာပုာ်ဝဲန့ၣ်အပူၤထံကျိထံကွံၣ်, တံာ်လုာ်တံာ်ဖိ, ဒိဂ်ခိဂ်သ့ဘိတဖဂ်အိဂ်ဝဲအါမးန့ၣ်လီၤ. နကုနမုဟးဆုဂ်ကွံၣ်နီၣ်အီၤလာအယၤဝးဝးန့ၣ်တံာ်တံာ်ဝဲဒီတနံၣ်န့ၣ်လီၤ.

ခီဖျိလာပုာ်ဝဲန့ၣ်မုာ်အူအိဂ်လဲးလဲအယီၤခဲအံၤသုဂ်ပုာ်တဖဂ်မၤကုၤအသးဒ်လဲၣ်.

တံာ်ကီးမံၤဒဲးလၢအအိဂ်လာပုာ်ဝဲန့ၣ်အပူၤဟးဂီၤကွံၣ်ဝဲဘူးကလၢဟ်ယံာ်ယံာ်န့ၣ်လီၤ. တံာ်မံၤလံာ်လာအယုာ်ချဲၣ်သိးတၤဟီ, တၤယီၤ, တၤသုဒီးထိးမံၤတဖဂ်ယုာ်ပုၤဖျးကွံၣ်ဝဲအသးသမုချ့သးဒဲးဘဂ်ဆဂ်တံာ်မံၤလံာ်ဖိလာအဟးကဘျးဒီးအနီၣ်ဆဲးတဖဂ်ဒ်အမုာ်- ချး, ထီဂ်ဂံာ်, ဆီမံၤအဖိဆဲးဒီးအဒံၣ်လာအထၢပူၤတဖဂ်ဟးဂီၤကွံၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. မုမုာ်သုဂ်ထုဂ်ဝဲထုဂ်လာအဖြဲတဖဂ်သံကွံၣ်ဝဲဒီးအဒိဂ်အသ့ၤတနီၣ်သံယုဂ်စုာ်ကီးဝဲန့ၣ်လီၤ.

ခါဆူညါ နဆိကမိဂ်ပုာ်အဝဲအံၤကအူအိဂ်ဒဲးဝဲသုခါ.

နအဖအသးတဖုလာအဆီလီၤအသးဖဲအတဘူးတယံၤဒီးပုာ်အဝဲန့ၣ်န့ၣ်အမုာ်တသးအလီၤဒီးဟူးဂဲၤဒဲးတံာ်ဖဲဟီဂ်ကဝီၤဝဲန့ၣ်အပူၤဒုယဆိကမိဂ်ပုာ်အဝဲန့ၣ်ဒုကဒွဲၣ်အူကဒီးဝဲန့ၣ်လာအကဟဲန့ၣ်လီၤ. ဘဂ်မနုၤအယီၤလဲၣ်န့ၣ်ပနုၤဟူဘဂ်ဒီးပထံဂ်ဘဂ်စုာ်ကီးန့ၣ်လီၤ. ဟီဂ်ကဝီၤလာအဝဲသုဂ်ဟူးဂဲၤဝဲန့ၣ်အါတကုၤဒွဲၣ်လဲးဝဲမုာ်အူဖဲတံာ်ကီၤခါအဆၢကတီၤန့ၣ်လီၤ.

တံာ်ဂုၤအဂုၤအဂၤလၢနအဲၣ်ဒီးတဲဘဂ်ပုာ်အိဂ်တုာ်အိဂ်တမံၤမံၤစုာ်ကီးခါ.

မုာ်, ယအဲၣ်ဒီးတဲတစးဒ်အံၤ. ထံမုာ်မုာ်ကီၢ်မုာ်ပၤန့ၣ်ယဒူးယကမၤဂုၤထီဂ်ကုၤပုာ်အတံာ်အိဂ်သးပုာ်ကဝီၤလာပဟ်ပနီဂ်ယံာ်အီၤအံၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲအံၤတမုာ်တံာ်လာအဒူးမံၤသုဂ်မံၤသးယၤဘဂ်. ပုၤတနီၣ်နီၤတသုဂ်ညါဒဲးပုၤအံၤအတံာ်ကဲဘျးဘဂ်အယီၤတံာ်ဆၢကတီၢ်မုာ်ဂုၤထီဂ်န့ၣ်တသုဖဲအသုကကျဲးစၢးအါန့ၣ်ဒဲးမိာ်ပံာ်ဖုလၢပျၢၤတဖဂ်လီၤ. ■

ပို၍ပို၍ဗံလၢထူးတီၤ ယက စၢ်သီသံၣ်

“ဆၢလၢဒီပုၤဝဲတဖၣ်ကသ့ၣ်ပိၤသးဝးဒီးကထံၣ်ကမ့ၣ်ကုၤလၢပကညီကီၢ်
ဆံၤ ဆိၣ်လၢပုၤဒီးတၢ်ထူးတၢ်တီၤတၢ်ဗံတၢ်လၢ ဒီးပသးကဆိၣ်လၢက
တံၣ်ကတီၤကုၤအီၤ” န့ၣ် သီသံၣ်ကလံၤခုၣ် (ဖိၤမုၢ်ပျီ) ကွဲးဝဲ-

၂၀၀၁ နံၣ်လၢမၢ်ရး ၁၈ သီတုၤလၢအ
ဖြၣ်၁၂ သီန့ၣ်, ယကဘၣ်လၢဟ့ၣ်ကွီ
သရၣ်အတၢ်သိၣ်လိလၢတီၢ်အကီၢ်ရၣ်
အပူၤလီၤ. ပုၤလၢအကုၤဆၢယၢတကၤ တ
ဝဲကကုၤစၢၤယၢဆူသီသံၣ်ကစၢ်ဒီခိၣ်အယီ
ယသ့ၣ်ပိၤသးဝးဒီးမးန့ၣ်လီၤ. အဂ့ၢ်ဒ်
လဲၣ်ကစၢ်အံၤယနၢ်ဟ့ၣ်အဂ့ၢ်ဖးယံၣ်လံ
ဘၣ်ဆၣ်ယလဲၤတတုၤနီတၢ်အိၣ်ဒီးဘၣ်. လၢ
မးရး ၉ သီယစးထီၣ်လဲၤတၢ်လီၤ. တုၤဝဲတ
လီၤထၣ်ယထံၣ် ပုၤဟဲအိၣ်ယခိၣ်လၢအက
ကုၤဝဲတၢ်ဖိတၢ်လဲၤလၢအလိၣ်လၢ တၢ်မၤလီ
အကီၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢအကျိၣ်ပၣ်ဒီးအညါ
ပုၤတကၤဒီး သရၣ်ကညီထူတဲယၢ နမ့ၢ်ဆဲၣ်
ဒီးသ့ၣ်ညါကစၢ်သီသံၣ်အဂ့ၢ်န့ၣ် နသံကွီ
သးပုၤအံၤသ့ၣ်လီၤ. သးပုၤအဝဲအံၤသ့ၣ်ညါဝဲ
ကစၢ်အဂ့ၢ်အကျိၣ် အမံၤလၢ စီဖိဝါ န့ၣ်
လီၤ. ဒီးဝဲ ၁၁ သီမုၢ်ဆါခီ ၁၁ န့ၣ်ရၣ်န့ၣ်
ပတုၤလီၤလၢကစၢ်အံၤအခိၣ်ထံးလီၤ. ယ
ကွီယီၤထံးမိကျိတဘိဆုံဂုၤမးဝဲန့ၣ် ယလဲၤ
ယီၤဖိၣ်လီၤထံးဒီးချဲၣ်ယုၢ်ကလၢ, ဝဲန့ၣ်တၢ်
ကီၢ်လၢအဆိၣ်လၢယပူၤ, ယလီၤတဖၣ်လီၤ
မၢ်ကွီသွဲးကလၢန့ၣ်လီၤ. ပအိၣ်ဘဲးဆိၣ်
သါ ဆီထံဆီနီဝဲ ၁၁:၂၁ မံးနဲးပစးထီၣ်
ထီၣ်ကဒီးကစၢ်လီၤ.

သးပုၤဖိဝါတဲယၢ “ပုၤသးပုၤလၢညါ
တုၤအဆိၣ်လၢကစၢ်အံၤအလီၤလဲ န့ၣ် တ
ကီၢ်ဝဲအမံၤလၢဘၣ်. ညီန့ၢ်ကီၢ်ဝဲလၢပုၤပုၤ
မုတမ့ၢ်ကစၢ်ဒိၣ်န့ၣ်လီၤ.” ယသံကွီအီၤ
ဘၣ်မနၢအယီလဲၣ်. အဝဲတဲယၢလၢ “နမိၢ်

နပၢ်န့ၣ်နယူးယီၣ်တဲကဲအီၤအယီ နတကီၢ်
အီၤလၢအမံၤဘၣ်”. ယထီၣ်ကစၢ် ထီ
ထီၣ်, ယထံၣ်တၢ်လူၢ်တၢ်တြီၤတဖၣ်အါထီၣ်
ဒီး ယထံၣ်န့ၣ်ဆၢၣ်အတၢ်ဘၣ်တုၤသ့ၣ်တဖၣ်
ယံၣ်လၢဒိၣ်မးလီၤ. ယဟးတခီစီ ယသံကွီ
သးပုၤဖိဝါလၢကစၢ်အံၤအဂ့ၢ်အကျိၣ်ဒီး က
သံၣ်အမ့ၢ်အဘိတဖၣ်အဂ့ၢ်တခီစီ ထီၣ်ဘး
ဆူတၢ်ဒီခိၣ်ယတသ့ၣ်ညါတၢ်ဘဲးယသး
ဘၣ်. လၢကစၢ်အဒီခိၣ်ယထံၣ် သ့ၣ်အဖိ
ခဲကလုၢ်လၢအဖျါယံၣ်ဖျါလၢဒီး ဒုးယံၣ်ဒုး
လၢထီၣ်ဝဲကစၢ်အံၤန့ၣ်လီၤ. တကလုၢ်န့ၣ်
အဖိဝါဒီး တကလုၢ်န့ၣ်အဖိဂီၤ. ယဆီက
မိၣ်ထီၣ်ယမ့ၢ်ပိၤခွါတကၤ, တၢ်အဝဲအံၤလီၤ
ထူးန့ၢ်ယသးထံးအံၤယီ မုၣ်ကနီၤဖိမုၢ်ထံၣ်ဝဲ
န့ၣ် တၢ်ကမၤအသးဒီးအဝဲသ့ၣ်ဒ်လဲၣ်. ဝဲ
ဖိသ့ၣ်ခဲ ဖိထီၣ်အဆၢကတီၢ်ဒုးယံၣ်ဒုးလၢ
ထီၣ်ဝဲကစၢ်ကလိၢ်တၢ်လူၢ်တၢ်တြီၤတဖၣ်ဒီး
သ့ၣ်ဆုံအထူၣ်သ့ၣ်တဖၣ် ဒုးယံၣ်ဒုးလၢထီၣ်
စုၢ်ကီၢ်ကစၢ်အဝဲအံၤန့ၣ်လီၤ.

ဝဲ ၁၁.၃.၀၂ နံၣ်ဟါ ၃.၃၅ မံးနဲးန့ၣ်ယ
ထီၣ်. ထီၣ်ဘးလၢကစၢ်ဝဲအံၤအဒီခိၣ်န့ၣ်
လီၤ. ယဆၢထၢၣ်ကွီလီၤတၢ်လၢ ကညီကီၢ်
ဝဲၣ်အမ့ၢ်န့ၣ်တကၤယ ယထံၣ်ဝဲဒၣ်တၢ်ထံတၢ်
တီကစၢ် အတၢ်ဘၣ်တုၤလၢအမ့ၢ်ကစၢ်က
လီ, တၢ်လူၢ်တၢ်တြီၤတဖၣ်အိၣ်ဖျါယံၣ်လၢဒီး
မၤသယုၢ်ယသးဒိၣ်မးန့ၣ်လီၤ. တဘျီယီ
ကလံၤဖိလၢအဆုံဒီးခုၣ်ဝဲ ဟဲအုဘၣ်ယၢမုၢ်
သယုၢ်တုၤဒၣ်လဲၣ် ယထၢၣ်ပုၤချၢလၢအဆိၣ်
လၢယချၢ အယၢတဆဲကဲလီန့ၣ် တယၢဘၣ်

ယၢနီတစးလၢဘၣ်. အနီၢ်နီၢ်နံၣ်လၢအပူၤ
ကွီၣ် ယထၢၣ်ပုၤချၢအံၤလၢဝဲဘၣ်ယၢလံ. ဝဲ
အံၤမးယသါပုၤနီၣ် ကွီၣ် တၢ်ဝဲယၢလၢအ
ဆိၣ်လၢယချၢန့ၣ်လီၤ. ဝဲန့ၣ်ယတၢ်ဆီကမိၣ်
ဆုၤကုၤယၢဒ်အံၤ, ဝဲယအိၣ်သဘူဒီးအဆၢ
ကတီၢ် ယမ့ၢ်ဟဲဟးဘၣ်ဝဲအံၤဒီး ပုၤလၢယ
ဆဲၣ်အီၤလၢၣ်သးတကၤ န့ၣ် ကမုၢ်ဒိၣ်မးဒီး
ကလီၤကဲးမး ဧပဟးသယဲၤလၢမုၢ်ခိၣ်ဘီမုၢ်
ပူၤအသိးန့ၣ်လီၤ.

ယဟးကွီၢ်ကဒီးလၢ နီၣ်ကမ့ၢ်အကျိၣ်ယ
ထံၣ်ကဒီး နီၣ်ကမ့ၢ်ဖိတကရၢ အလွဲၢ်အက
လုၢ်ကလုၢ်လၢအဒုးယံၣ်ဒုးလၢထီၣ်ကစၢ်
အံၤန့ၣ်လီၤ. လၢနီၣ်ကမ့ၢ်ဖိအကျိၣ်အိၣ်စုၢ်
ကီၢ်ဒီးကသံၣ်ဖိၣ်အထူၣ်လၢအမ့ၢ်ဝဲ ဖိခဲၣ်တ
ဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ယကွီၢ်ဆူတၢ်ဖိခိၣ်တပတီၢ်ယ
ထံၣ်တၢ်ထုကဖၣ်အဒၢတဖျါလၢ ယနၢ်ဟ့
ဘၣ်တုၤလဲၣ်အဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. ဝဲန့ၣ်ယဟဲလီၤ
ယထၢၣ်ဒီးယလဲၤထီၣ်ဖါန့ၣ်လီၤတၢ်မၤဘူၣ်
န့ၣ်လီၤ. ဝဲတၢ်ထုကဖၣ်အဒၢကပၤန့ၣ် ယ
ထံၣ်တၢ်ကျိၣ်လီၤလဲၤဒီးတၢ်ပူၤတဖၣ်ဒီး ယ
သံကွီၢ်သးပုၤဖိဝါဒီးအဝဲတဲယၢလၢမုၢ်တၢ်
ကျိၣ်ဒီးတၢ်ပူၤတဖၣ်လၢကီၢ်လၢသုးဟဲဆိၣ်
လၢညါ ခုၣ်ဝဲလီၤ. ကစၢ်အံၤအဒီခိၣ်တီတီ
န့ၣ် နကွီၢ်လီၤကဲးလၢ ပုၤဆီလီၤလၢၢ်ဆီသၢ
ဖျါၣ်အသိးလီၤ. ကစၢ်လုၢ်ဖးဒိၣ်သၢဖျါၣ်
ဟဲကုၤ ထိးဖိၣ်ထီၣ်လိၣ်အသးအဘၢၣ်စၢၤ
န့ၣ် နီၣ်အလီၢ်အိၣ်တနီၣ်န့ၣ်လီၤ. နီၣ်အံၤအ
ကပိၣ်ကပၤန့ၣ် သ့ၣ်ထူၣ်အဒိၣ်အသ့ၣ်တဖၣ်
တဝဲထီၣ်ဘၣ်. ဝဲထီၣ်ဒၣ်နီၣ်ကမ့ၢ်ဖိတဖၣ်

နှင်လီ၊ ယသံကွာ်သးပုဂံဖိဝါလ၊ နိဉ်ဆံ၊ လ၊ညါမုာ်ထံ မူ နီကီာ်ထီဘိခါ ဒီးအဝဲတဲ ယ၊အခါဖဲ သါဟဲထံဉ်ဘဉ်တဘျီထံတဆိဉ် လ၊ဘဉ်၊ ဘဉ်အတီ၊ ယထံဉ်လိာ်သးဒီး ချဉ်ဘဲထီဉ်သဝီသးပုဂံတက၊ အမံ၊မုာ်တံ တဲရဲ အဝဲတဲယ၊လ၊သါမ၊ကီ၊လ၊သုးလ၊ ညါလီ၊ ယသံကွာ်အီ၊လ၊နိဉ်ဆံ၊အဂုာ်အ ကျိ၊ဒီးအဝဲတဲဝဲဝဲ ၁၉၄၂-၄၃ နိဉ်နုဉ် သါ လဲ၊ အိဉ်ဒီး ကီ၊လ၊သုးအခါ နှင်ထံ အိဉ် လီ၊ သါနုာ်ဟုကဒီး ပု၊သးပုဂံလ၊ညါတ ဖဉ်တဲဝဲ နိဉ်ဆံ၊အပူ၊ညဉ်ဝဲဝဲဝါအိဉ်ခဲဘိ လီ၊ ဘဉ်ဆဉ် တု၊သါလဲ၊ဘဉ်တဘျီ သါ တထံဉ်လ၊ညဉ်ဝဲဝဲဝါခဲဘိအံ၊ဘဉ်၊

ယလဲ၊အုညါဒီး ယထံဉ်ဘဉ်ဝဲဝဲဝါကံ နိဉ်ဝဲတကလုာ်လီ၊ ဝဉ်ဆံ၊ပု၊ကီးအမံ၊ လ၊ပလု၊ဘိလီ၊ ဝဉ်အဝဲအံ၊တဲတဲစိ၊ဝဲ လ၊ဖုကတံ၊သုဉ်ဝဲလ၊ညါလီ၊ ဝဲ နှင်ယ သုဉ်နိဉ်ထီဉ်ကု၊ယမ၊လိဘဉ်ဖုကတံ၊အဂုာ် တဆံးတကုာ် ဒီးလ၊အပူ၊ကွံာ်ယဆိကမိဉ် လ၊ဖုကတံ၊သုဉ်ပလု၊ဘိလ၊ပု၊ဖိအိဉ်ဝဲတ ခါလီ၊ ဝဲအံ၊မးယသုဉ်ညါဘဉ်ကု၊ပလု၊ ဘိဒီးအဘိဉ်တရ၊မ၊အသးလုးလုး၊ ဝဲထီဉ် ဒီဘုဉ်ဘဉ်ယကွာ်မျိဂု၊ဒိဉ်မးလီ၊ သုဉ် ထုဉ်တရ၊ဘဉ်ကလံ၊အါအယိ အထုဉ်တထီ ဆါအါဘဉ်၊ နကွာ်စိ မျိသုသုလီ၊ကံဒီ ပု၊ ဖုးယာ်တံအခိဉ်နုဉ်လီ၊ ဝဲမုာ်ဂီ၊အတံက ဝိ၊ဟဲဆဲးလီ၊ဘဉ်အီ၊အဆ၊ကတီ၊ နကွာ် မျိထံမျိလ၊ဒိဉ်မးလီ၊

ဝဲယလဲ၊ဒီဘဉ်ကစာ်ဆံ၊ ကသံဉ်အ ထုဉ်အဘိလ၊ယသံကွာ်သးပုဂံဖိဝါဒီး အဝဲ တဲပုးယ၊တဖဉ်မုာ်ဝဲ ဖီခဉ်၊ ကသံဉ်ကဖုခံ ကလုာ်၊ ကသံဉ်အိဉ်ဘဉ်တံ စုဉ်၊ ကသံဉ် ကူး၊ ကသံဉ်ဆံဉ်သံ၊ ကသံဉ်ချးသ၊ကလုာ် ၊ ကသံဉ်မ၊ဘျါစုဆ၊ဒိဉ်ဆါဆါ၊ ကသံဉ်က ဘု၊ တံကီ၊သူးကသံဉ်၊ ကသံဉ်တံတကံ တကး၊ ကသံဉ်ချး၊ ကသံဉ်မ၊ဘျါဝိဉ်မုဉ်အ နုာ်ဆါ၊ ကသံဉ်မ၊ဘျါတံပူ၊လီ၊ ကသံဉ် ဂံဘါဒီး ကသံဉ်ကလံ၊တဖဉ်နုဉ်လီ၊

ကသံဉ်အထုဉ်အဘိတဖဉ်ဆံ၊ မုာ်ဒဉ် လ၊အအိဉ်ဘူးကျဲတဖဉ်လီ၊ လ၊အစီ၊စု၊ ကျဲဒီးတထံဉ်ဒီး ဆိဉ်ဆါမးလီ၊ ကသံဉ် ဖိဉ်လ၊သးပုဂံဖိဝါတဲပုးယ၊တဖဉ် ယမ၊နိဉ် ယာ်ဆီ၊လ၊တံကသုဒ်လဲဉ်ဒ်လဲဉ် နှင်လီ၊ ကသံဉ်ဖိဉ်တရ၊ဆံ၊မ၊ဘျါတံဆါထဲလဲဉ်ဒု ယတမ၊ကွာ်ဘဉ်ဒီးဝဲလ၊ဂံဘဉ်၊ ဘဉ်ဆဉ်

သီသံဉ်ခိဉ်အဂုာ်ဒ်ပု၊သးပုဂံတဲဝဲ

သီသံဉ်ကစာ်အိဉ်သုဉ်လီ၊အသးလ၊ ကညီကီာ်စဲဉ်ဒီးကချဉ်နီ၊ကီာ်စဲဉ်အဆ၊တီတီနှင် လီ၊ လ၊မုာ်ထီဉ်တကပ၊နုဉ် ပု၊ဒိဉ်သဝီ၊ မုာ်နုဉ်တကပ၊နုဉ်လဲခဲသဝီ၊ ကလံ၊ထံးတကပ၊ နှင်ပု၊ထီသဝီ၊ ဒီးကလံ၊စီးတကပ၊နုဉ်ဟံဉ်ဒိဉ်ယီ၊သဝီ တဖဉ်ဆိဉ်သုဉ်လီ၊အသးနှင်လီ၊ ကစာ်သီသံဉ်ခိဉ်ဆံ၊ အကစီ၊ထီဉ်ထီ လ၊ပီဉ်လဲဉ် အမဲဉ်ဖဲးခိဉ်ခိဉ်ခိဉ် နီဉ်ယီ၊လီ၊ က စာ်အဝဲဆံ၊ တံးစဲးဝဲလ၊ အထုအပု၊ဒီးအမံ၊ဟုသုဉ်မျိဝဲလ၊အမုာ် ကစာ်အထုအပု၊လ၊ ကညီကီာ်စဲဉ်အပူ၊နုဉ်လီ၊

လ၊ကစာ်ဆံ၊အကွာ်လီ၊ဆိဉ်ဒီးတံသုတံပု၊ဒီး ကညီသးပု၊လ၊အမံ၊ဟုသုဉ်မျိတနီ၊ အလီ၊အကျဲဒ်အမုာ် ဖုကတံ၊လ၊အမုာ်ကညီသးပု၊လ၊ပု၊လ၊အမဲဉ်ထံဉ်ဒီးဝဲ အလီ၊အ ကျဲ ဆိဉ်ဝဲစုာ်ကီးလီ၊ ကတံ၊ခုဉ်ဘိအလီ၊ ကတံ၊ဆဲးဘိအလီ၊ဒီး ကတံ၊သုဉ်ပလု၊ ဘိအလီ၊လီ၊ (ပလု၊ဘိမုာ်ဝဲဉ်ပြဲကံဖိတကလုာ်လီ၊) လ၊ညါပု၊လဲးတံကု၊တံလ၊တ စာ်ဆံ၊အလီ၊ပု၊နုာ်ဟု၊အုအိဉ်ယီ၊အိဉ်ဘုသိဉ်၊ ဆိဆိဉ်ဆိသိဉ်၊ ဖိဒ်ဖိသုဉ်ဂဲ၊လိာ်ကွဲ သိဉ်ဒီးတံသိဉ်တံသဲဒ်သဝီအိဉ်အသိးလီ၊ ဘဉ်ဆဉ်ပု၊ကထံဉ်သဝီဘဉ်၊

လ၊ကစာ်ဆံ၊အကွာ်လီ၊ဆိဉ်စုာ်ကီးဒီးကဆိဝါလ၊အမုာ်တံသုတံပု၊အလီ၊အကျဲနုဉ် လီ၊ ပု၊သါကမ၊သံဆီ၊ပု၊ဆဲးဆီ၊လ၊မ၊အလီ၊ မ၊နုဉ်ခဲဆံ၊ကထီဉ်လ၊လံာ်လီ၊

လ၊ကစာ်အဒီခိဉ်နုဉ် ဆိဉ်ဒီးတကီ၊ထုဉ်ဒီး တကျဲထုဉ်တဖဉ် လီ၊ဂံးဒီးပု၊သုဉ်ဝဲ လီ၊ တံထုဉ်တံဘိတနီ၊ဆိဉ်ဒဲးဝဲ တု၊ဝဲကနံဉ်ဆံ၊နုဉ်လီ၊ ဒ်နုဉ်အသိး နိဉ်အလီ၊ဆိဉ်ဝဲ တပျုဉ် လ၊ညါပု၊သးပု၊ဝဲနုဉ်တဖဉ်တဲဝဲ ထံဆိဉ်ထီလ၊အလီ၊လီ၊ ဘဉ်ဆဉ်တု၊ကီ၊လ၊ အသးလဲးထီဉ်ဆိဉ်တဘျီ နိဉ်ဆံ၊လီ၊သးကွံာ်ဝဲ နှင်လီ၊ ကစာ်သီသံဉ်ဆံ၊အကစီ၊ထီဉ် ထီဆိဉ်ခိဉ်ခိဉ် နီဉ်ယီ၊ဘဉ်ဆဉ် ထံထီဉ်ပု၊ဆိဉ်လ၊အပျိနိဉ်လီ၊

ကစာ်ဆံ၊အလီ၊ဆိဉ်စုာ်ကီးဒီးအုဂီ၊ အုဘိလ၊အမုာ်တံသုတံပု၊တကလုာ်နုဉ်လီ၊ လ၊အပူ၊ကွံာ် ပု၊သးပု၊တဖဉ်တဲဝဲ သံဉ်ဖိဖိလ၊အဆိဉ်လ၊ကစာ်အဒီခိဉ်နုဉ် နကွာ်ယံလ၊ ဘဉ်ဆဉ် နု၊ဟဲကု၊စိဉ်သုဉ်အီ၊လ၊ဟံဉ်တနုာ်ဘဉ်၊ နု၊မုာ်ဟဲကု၊စိဉ် နု၊ဟဲကု၊ကျဲတဘဉ် လ၊ဘဉ်၊ နု၊မုာ်ဟဲကွံာ်ဆီ၊မးနု၊ဟဲကု၊အုဟံဉ်ဆဉ်လီ၊ (-လ၊မ၊တံးဖိဝါ) ■

သီသံဉ်ခိဉ်အတံဘဉ်ထွဲဒီးကညီဖိလ၊ကွီဉ်တံဉ်ကီာ်

- သီသံဉ်ခိဉ်ဒီးလီ၊လ၊ယီ၊ ယီ၊မ၊က၊ကျိဉ်မ၊က၊မိ၊
- သီသံဉ်ခိဉ်ဒီးလ၊ပယီ၊ ပယီ၊မ၊က၊အိဉ်ကဆိ
- သီသံဉ်ခိဉ်ဒီးလီ၊လ၊တု၊ ဘုဆိဉ်ဘုမ၊လီ၊မ၊လဲ
- သီသံဉ်ခိဉ်ဒီးလီ၊မုာ်နုဉ်၊ ကညီဆိဉ်ဖဲးသံဉ်ဖဲးစုး
- သီသံဉ်ခိဉ်ဒီးထီဉ်ဒီးဆု၊ ပု၊ဂီ၊ခိဉ်ဒီးထီဉ်ဒီးဆု
- ပု၊မုာ်လဲ၊ပု၊မုာ်စးကျဲ၊ ပု၊ပု၊လဲ၊ပု၊ပု၊စးကျဲ
- တံးတစးကျဲမုာ်ဝဲခဲ၊ လဲ၊ဒုဉ်ဝဲဟးဖျိးဒုဉ်ဝဲ

ထါတယုာ်ဆံ၊ဘဉ်တံဆဉ်အုဆီ၊လ၊မ၊တံးမုစီး၊ ဝဲခးပု၊သဝီ၊ ကံ၊ဝဲကီ၊ချဉ်နုဉ်လီ၊ အဝဲစဲးဝဲဒဉ်လ၊ကညီဖိမုာ်ဆိဉ်ပြဲဆိဉ်ပြဲ၊နုဉ်ကု၊ အခိဉ်ထံးခိဉ်ဘိနုဉ် ဟဲဒဉ်လ၊သီသံဉ်ပု၊ ဂီ၊နုဉ်လီ၊ ဒ်ထါတကဆါဟဲမျိဝဲအသိး ကညီဖိတဖဉ် အတံလုာ်ဆိဉ်သးသမူနုဉ် မုာ် တံးစုးဝဲးသံဉ်နုဉ်လီ၊ ကညီဖိဒီးတံးစုးဝဲးသံဉ်နုဉ် ဆိဉ်ခဲဘူးအသးနုဉ်လီ၊ အဝဲ မုာ်တလဲ၊ထံဉ်ဘဉ် သီသံဉ်ပု၊ဂီ၊နီတဘျီဘဉ်နုဉ်ကု၊ ဝဲအဝဲသုဉ်မ၊ တံးလုာ်တံးပု၊အခါ ယ၊ထီဉ်ဘဉ်သီသံဉ်ခိဉ်အမံ၊နုဉ်လီ၊ အဝဲဟဲလီ၊အသးလ၊ကလဲ၊ဟးဆုသီသံဉ်ခိဉ်နုဉ် လီ၊ တံးကီတံးမုာ်ဆိဉ်ထဲလဲဉ်နုဉ်ကု၊ အဝဲစဲးဝဲလ၊ ကဘဉ်လဲ၊တခီဒီသံကွာ်သဲဒီးတံ တခီဒီ ဒ်ထါလ၊တဲးဟဲမျိဝဲအသိးနုဉ်လီ၊ လ၊တံးနုဉ်အယိ ကစာ်သီသံဉ်ဆံ၊ မုာ်ဖဲယဲ၊ ကစာ်အကီ၊ဒိဉ်တပျုဉ်လ၊ကညီဖိခဲလ၊ဘိအဂီ၊နုဉ်လီ၊ မုာ်လ၊ကညီ အလုာ်လံာ်တံးဆဲး တံးလ၊ဆိဉ်ခဲဘူးအသးဒီးကစာ်တပျုဉ်ဆံ၊အယိနုဉ်လီ၊ ■

ယမာကွာ်တခါခါဒု မှန်သးပှ်ဖိဝါတဲယာ အသးလီၤ. “ကသံာ်ကဖု”-ယမာ်ပှ်တ ဂါလၢအဆိၣ်ဒီးကဖုတဲာ်ဆါန့ၣ်လီၤ. ဝဲယ ဝိာ်ကစၢ်တူၢ်အခါတဲာ်ခုၣ်အယိံ ယဟၢဖၢတ ကးဒီး ယဟံးန့ၣ်ကသံာ်ကဖုလၢသးပှ်တဲ ယာတခါန့ၣ် ယအုၣ်န့ၣ်အတဲာ်တလိာ်ယက မၤဒီးယုၤလီၤအထံဆိၣ်တတီၤဒီး ယဟၢဖၢ ပအူးန့ၣ်စၢ်လီၤဒီး လီၤမၤကွာ်ဝဲလီၤ. “ဖိ ခၣ်”- မၤကမုၢ်အီၤ ခုၣ်အီၤဒီးကွဲစီဒီးအီၤ အီၤ- ပအီၤတဲာ်ခၣ်မုၢ်န့ၣ်အီၤဖိခၣ်သုစုာ်ကီး လီၤ. ယအီၤအီၤထီၣ်တဲာ်ညၣ်ဂီၢ်ဒီးတဲာ်တ ကဲတကးတဆိၣ်ယၢဘၣ်. ယဆိကမိၣ်ထီၣ် ယမုၢ်ယုၤသ့ၣ်ညါကသံာ်ဖိၣ်အမုၢ်အဘိတရၢ အံၤလီၤတဲာ်လီၤဆဲးန့ၣ် တလိာ်ပပှ်အီၤလၢ ပှ်ကလုာ်ဂၤအကသံာ်ဖိၣ်လၢဘၣ်.

အဂၢတမံၤ, ယဆိကမိၣ်ထီၣ်ကစၢ်အံၤ အလီၤအိၣ်ဒီး တဲာ်ယံတဲာ်လၢတဲာ်လုာ်ဒိၣ်ပှ် ဒိၣ်ဒ်အံၤတဖၣ်အသး လၢအကိပုၤစုာ်ကီး တဲာ်လုာ်ဒိၣ်ပှ် ဒိၣ်ကဆိၣ်အါမးစုာ်ကီးလီၤ. ဘၣ်မနုၤယိံ ယဆိကမိၣ်တဲာ်အံၤလဲၣ်န့ၣ် ထံကျိလၢအဆဲးလီၤကစၢ်အံၤ တဲာ်ဂ့ၢ်န့ၣ်လၢ အပှ်အါမးလီၤ. ယဆိကမိၣ်ထီၣ်ကဒီး ယမုၢ်အိၣ်ဘၣ်လၢကစၢ်ကလိကျိဘၣ်ဆၣ် ပအိၣ်ဒီး တဲာ်လုာ်ဒိၣ်ပှ်ဒိၣ်, တဲာ်ယံတဲာ်လၢ အါမးလီၤ. ပအီၣ်ဘၣ်တဲာ်ဒီးတဲာ်လုာ်, တဲာ် ဖျိတဲာ်သ့ၣ်လၢအကဆိၣ်, ထံနီၤလၢအကဆိၣ်ဒီး ကလံၤလၢအကဆိၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တဲာ်အ ကါဒိၣ်ကတၢ်န့ၣ် ပဝဲကညီမိၣ်ဖိတဖၣ် ပက ကျဲးစးမၤသတီးတဂၤလၢပလီၤဒီးပသ နၢၣ် န့ၣ်ဝဲ ဒ်သးပကီၢ်အံၤကကဲထီၣ်က့ၤဝဲကီၢ်သ ဘျုလၢပလဲၤက့ၤဒီးဆိၣ်ဆိးဖဲးဆိၣ်မၤအိၣ် လၢအပှ်ပှ်ဒီးတဲာ်မုၢ်တဲာ်ခုၣ်န့ၣ်လီၤ.

တဲာ်လီၤသးအူးဒိၣ်မးလၢယထံာ်ဘၣ်မုၢ်

တဲာ်မၤဘၣ်ဒိကစၢ်အံၤလၢ မုၢ်အုၣ်အိၣ်လဲး ကစၢ်န့ၣ်လီၤ. ဖါတဲာ်ဖိဝါတဲာ်ဘၣ်ယၢလၢ ဒုဖိသဝီဖိလၢအဆိၣ်လၢကစၢ်အံၤအကဝိာ် ကပၤဝဲအံၤတဖၣ် တနီၤန့ၣ်ဖုးတကတဲာ်က တီၤခွဲမုၢ်ကျိဂ့ၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ယိံ မုၢ်အုၣ်အိၣ်လဲး တဲာ်ဒ်အံၤကီးန့ၣ်ဒီးယၣ်ယၣ်လီၤ. မုၢ်လၢ မုၢ်အုၣ်အိၣ်လဲးတဲာ်အယိံ ယထံာ်ဆိၣ်အထူၣ် တဖၣ်သံအါမး, သ့ၣ်, ဝၣ်တဲာ်မုၢ်တဲာ်ဘိအ ထူၣ်တဖၣ်ဒီး ကသံာ်အထူၣ်အဘိတဖၣ်သံ ကွံာ်ဝဲအါမးန့ၣ်လီၤ. ဒီဖျိသ့ၣ်ဝၣ်တဲာ်မုၢ်တဲာ် ဘိတဖၣ်သံအါမးအယိံ မၤဘၣ်ဒိက့ၤ ဆၣ် ဖိကီၢ်ဖိတဖၣ်အလီၤအိၣ်လီၤဆိး တကးဘၣ် မၤဟးဂီၢ်စုာ်ကီးဟီၣ်မိၣ်ညၣ်ထုၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢန့ၣ်အမဲာ်ညါ တ့ၤသ့ၣ်ဝၣ်တဲာ်မုၢ်တဲာ်ဘိ တဆိၣ်လၢဘၣ်န့ၣ် ကစၢ်အဒိဒိၣ်ထံနီၤတ ဖၣ်ဖျိသးကွံာ်ဝဲ တဲာ်ဆၢကတီၢ်တဖၣ်ဆိတ လဲကွံာ်အသးဒီး ကဲထီၣ်တဲာ်မၤဘၣ်ဒိပှ်က ညီန့ၣ်လီၤ. အလီၤအိၣ်လၢပကဘၣ်ကတဲာ် ကတီၢ်မုၢ်အုၣ်ဖၣ်ဆါဂ့ၢ်ဂ့ၢ်ဒ်သးမုၢ်အုၣ်သ့တ ဆိၣ်လဲးလၢတဲာ်တဂ့ၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

“မုၢ်မဆါတနံၤအံၤကစၢ်သီသံာ် အံၤအစိကမီၤ, အကဟုကညီ ဒီးအသူးအသ့ၣ် တဆိၣ်ဒ်လၢညါ ဘၣ်. ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်ဒီဖျိလၢပှ်တ ဟ်ဒိၣ်ဟ်ကဲ, ကတဲာ်ကတီၢ်က စၢ်အံၤ, အမဲာ်ညါ မုၢ်အုၣ်အိၣ် လဲးတဲာ်အယိံ တဲာ်သ့တဲာ်ပှ်တဖၣ် အိၣ်ဝဲတမုၢ်လၢစုာ်ကီးဘၣ်”

ခံမံၤတမံၤ, ပှ်တဲာ်ယၢလၢကသံာ်ဖိခၣ် အထူၣ်အိၣ်ဂီၢ်မုၢ်ဂီၢ်ပၤန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ယ လဲၤတ့ၤ ယတထံာ်ဖိခၣ်အထူၣ်အါအါလၢ ဘၣ်. အပှ်ကွံာ်ပှ်တဲာ်လၢကသံာ်ဖိခၣ်အံၤ မၤဘျါတဲာ်ဆါ(AIDS) အယိံ ပှ်လဲၤထဲးအီၤ အါအါဂီၢ်ဂီၢ်ဒီးတဲာ်ဆါအီၤန့ၣ်လီၤ. ကသံာ် ဖိၣ်အမုၢ်အဘိလၢအဆိၣ်ဒီးပှ်တဖၣ် ဒ်သး အစၢၤသ့တလီၤတူၢ်တဂ့ၢ်ဂီၢ် အလီၤအိၣ်လၢ ပကဘၣ် ကတဲာ်ကတီၢ်က့ၤအီၤဂ့ၢ်ဂ့ၢ် န့ၣ် လီၤ. တဲာ်လၢအဆိၣ်ဒီးပှ်တဖၣ်အံၤ ပမုၢ်ယု သ့ၣ်ညါက့ၤအီၤဒီး ကကဲထီၣ်တဲာ်ဘျူးတဲာ် ဖျိၣ်လၢပဂီၢ်ဖးဒိၣ်လီၤ. အဂၢတမံၤသးပှ်ဖိ ဝါဟ်ဖျါထီၣ်အတဲာ်ထံာ်လၢ”မုၢ်မဆါတနံၤ အံၤကစၢ်သီသံာ် အံၤအစိကမီၤအကဟုက ညီဒီးအသူးအသ့ၣ်တဆိၣ်ဒ်လၢညါဘၣ်. ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်ဒီဖျိလၢပှ်တဟ်ဒိၣ်ဟ်ကဲ, ကတဲာ်ကတီၢ်ကစၢ်အံၤ, အမဲာ်ညါ မုၢ်အုၣ် အိၣ်လဲးတဲာ်, တဲာ်လီၤဟီၣ်လီၤဖျိအယိံ တဲာ်သ့ တဲာ်ပှ်တဖၣ်အိၣ်ဝဲတမုၢ်လၢစုာ်ကီးဘၣ် လီၤ.”မုၢ်မုၢ်လၢညါပှ်သ့ၣ်ကသးပှ်တဖၣ် တဲာ်မံၤဒီး အုၣ်အသးလၢကစၢ်အံၤ အိၣ်ဒီး တဲာ်သ့တဲာ်ပှ်တမၤအသးသပှ်ကတဲာ်လီၤ. လၢပှ်တဲာ်ယံတဲာ်လၢအထူၣ်အဘိလၢအ ဆိၣ်လၢကစၢ်အံၤအဒိဒိၣ်န့ၣ် နမုၢ်အိၣ်ဒီး ဟဲက့ၤစိာ်အီၤလၢန့ၣ်အိၣ်ဆိးအလီၤ ဘၣ် ဆၣ် နက့ၤစိာ်အီၤတနံၤဘၣ်. ပှ်လၢအက့ၢ် စိာ်ဝဲန့ၣ် က့ၤကျဲးတဘၣ်လၢဘၣ်လီၤ. တဲာ် ဝဲဖျိးဒုၣ်အီၤဝဲကစၢ်အံၤအလီၤလီၤ. မုၢ်ဟ် ကွံာ်ဝဲမးတဲာ်ဒုးထံာ်က့ၤအီၤကျဲးလီၤ. အဝဲ အံၤမုၢ်ယတဲာ်လဲၤဒီဖျိယတဲာ်ထံာ်ဘၣ်ဒီး ယ တဲာ်ဒိၣ်မ့ၣ်ဘၣ်လၢအလီၤလီၤလီၤလးလၢအ ဟုၣ်ယၢတဲာ်သ့ၣ်မံၤသးမုၢ်ဖးဒိၣ်တခါလၢယ တဲာ်လဲၤတဘျီအံၤန့ၣ်လီၤ. ယဆၢလၢဒီပှ် ဝဲတဖၣ်ကသ့ၣ်ပှ်သးဝးဒီးကထံာ်ကမုၢ်က့ၤ လၢပကညီကီၢ်အံၤအိၣ်လၢပှ်ဒီးတဲာ်ထူးတဲာ် တီၤတဲာ်ယံတဲာ်လၢဒီးပဝဲကီးဂၤပသးကဆိၣ် လၢပကကတဲာ်ကတီၢ်က့ၤအိၣ်ယၢန့ၣ်ဆၣ် လၢအိၣ်ဒီးပှ်တဖၣ် ဝဲပသ့ဒီးတဂၤလၢပ သန့ၣ်ဒုၣ်ပဝဲန့ၣ်လီၤ. ■

သ့လုာ်ကီၢ်ဂ့ၢ်ဟ့ၣ် တဲာ်လၢကတီၢ်, တဲာ်ယုးယိာ်ဟ် တဲာ်အုၣ်ခါတဲာ်ဖိဝါ လၢအနီၤဟ့ၣ်ပှ်လၢကညီအတဲာ် န့ၣ်စိးတဲာ် ဒီးမိၣ်ပံာ်ဖဲဖုအသ့ၣ်ဂီၢ်ဝဲတဲာ်သ့တဲာ် ဘၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. မုၢ်လၢလၢဖိလဲးဝဲအံၤတဖၣ်က မၤလီၤသ့သ့ၣ်ညါအါထီၣ်တဲာ်သ့တဲာ်ဘၣ်တဖၣ်အံၤလၢ ဖါတဲာ်ဖိဝါအဆိၣ်န့ၣ်လီၤ.

တဲာ်ဂီၢ်တဖၣ်- သီသံာ်ကလဲၤမုၢ် (ဖိမုၢ်ဖျိ)

တၢ်သးကွံးဃိခိၣ်ဃၢၤဟးဂီၤ

“တၢ်သးလီၤ ငးလိၣ်ထီၣ်တၢ်သးကွံး, ဝံၤငးအါထီၣ်တၢ်ဆိးကါ တၢ်လၢအကတၢ်တအိၣ်နီၣ်တဘျီဘၣ်” ကလံၤဆ့ၣ် ကွဲး-

ပ ၁၉၉၀ နံၣ်အတီၢ်ပုၤပုၤလၢၣ်ခိၣ်ဖိမၤ ဟါမၤကွံၣ်ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိ မ့တမ့ၢ်တၢ်မ့ၢ် တၢ်ဘိအကလၢလၢတလၢလၢတန့ၣ် ရံၣ်ဆၢကတီၢ်စ့ၣ်စ့ၣ်အပူၤ ဒီး ဝဲနံၣ် ၂၀၀၀ န့ၣ် ၁၅ မံးနံးစ့ၣ်စ့ၣ်မၤ ဟါမၤကွံၣ်တၢ်လၢ ဆိၣ်ဒီးသးသမ့တကလၢလၢန့ၣ်လီၤ. တၢ်သး သမ့တကလၢလၢအဟါမၤတၢ်လၢတၢ်မၤ ဟးဂီၤအီၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် တနီၤနီၤ ပသ့ၣ် ညါတၢ်လၢအီၤ. ဘၣ်ဆၣ်တနီၤနီၤပတသ့ၣ် ညါအီၤဒီးဘၣ်. မ့ၢ်မဆါတနံၤအံၤစ့ၣ်အုၣ်ပုၤ ယုၤသ့ၣ်ညါတၢ်ဖိတဖၣ် ယုၤထံၣ်သ့ၣ်ညါဝဲဒၣ် သးသမ့တကလၢလၢ ၂၅၀,၀၀၀ ကလၢတၢ်ဆၣ် အတၢ်သ့ၣ်ညါအံၤ မ့ၢ်ဒၣ်ထဲ ၁၀ မျးကယၢ မိးဒီးန့ၣ်လီၤ. သ့ၣ်ပုၤတဖၣ်လၢဘၣ်တၢ်ကွံၣ် ကွံၣ်အီၤအါကီၢ်ဂီၢ်အပူၤ. တၢ်သးသမ့တက လၢ (species) လၢပတသ့ၣ်ညါအီၤဒီးဘၣ် တဖၣ်ဟါမၤကွံၣ်ဝဲကလီၢ်ကလီၢ်န့ၣ်လီၤ.

မ့ၢ်မဆါတနံၤအံၤ ပုၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိအနီၣ်ဂံၢ်ပုၤ ထီၣ်လဲၣ်ဆုအကကွံၣ်ယုၤထံၣ်ဘျီလဲၣ်. ပုၤ နီၣ်ဂံၢ်နီၣ်ဒူးအါမးဒီးသိးအံၤသ့ၣ် တဖၣ်အ ကီၢ်ပကမၤလၢပုၤန့ၣ်အတၢ်လိၣ်ဒ်အမ့ၢ်ဟံၣ် လီၤ. တၢ်အိၣ်တၢ်အီၤ, တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့, တၢ်ဖဲးတၢ်မၤ န့ၣ်တမ့ၢ်တၢ်လၢအညီဘၣ်. ပုၤနီၣ်ဂံၢ်တဖၣ်အံၤပီၤဖးအါထီၣ်သ့ဝဲတုၤအ ကကွံၣ်တကလၢလဲၣ်ခဲန့ၣ် ၂၀၀၀ အလီၢ်ခဲ န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်န့ၣ် တမ့ၢ်ထဲလၢပုၤကညီ အနီၣ်ဂံၢ်အါထီၣ်ဝဲအယီၤဘၣ်. မ့ၢ်မ့ၢ်ကီးဝဲ လၢပုၤကညီတဖၣ် အတၢ်သ့တၢ်စ့ၣ်သမ့လၢ မိၣ်န့ၣ်သးကွံၣ်တၢ် (consumerism) ခိၣ်ထီၣ် ထီၣ်ထီၣ်ဝဲအယီၤန့ၣ်လီၤ. ဟီၣ်ခိၣ်တဘျီဘၣ်အံၤ အပူၤ ပုၤနီၣ်ဂံၢ်အိၣ်ဝဲအကကွံၣ်တကလၢထီၣ် ယၣ်န့ၣ် ဒီးန့ၣ်တၢ်အိၣ်မ့လၢအလၢပုၤဝဲဒီး တၢ်သ့ၣ်ဖဲသးညီ ဒီဖျိလၢန့ၣ်သ့ၣ်န့ၣ် ဘၣ်ဝဲ ဟီၣ်ခိၣ် န့ၣ်ဆၣ်တၢ်အိၣ်ယၢလၢလၢလီၣ် လီၣ်အယီၤလီၤ. အတၢ်သ့တၢ်စ့ၣ်သမ့လၢမိၣ်

န့ၣ်သးကွံၣ်တၢ်ခိၣ်ထီၣ်ထီၣ်ဒီဖျိလၢမဲးဖိက ဟၣ်အတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်တဖၣ်ခိၣ်ထီၣ်လဲၣ်ထီၣ် လၢကဘၣ်သ့ၣ်န့ၣ်န့ၣ်ဝဲတၢ်ထူးတီၤအိၣ်ယၢ တဖၣ်လၢကျဲၣ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ.

လၢဟီၣ်ခိၣ်ချာအံၤ ပုၤနီၣ်ဂံၢ်အကကွံၣ် ဘျီန့ၣ်ကဒီးသမ့အသးလၢန့ၣ်ဆၣ် ထူး တီၤအိၣ်ယၢအဖိခိၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢတအိၣ် လၢအဝဲသ့ၣ်အဂီၢ်ဘၣ်. ပုၤဖိသ့ၣ်တဖၣ်တ နံၤဘၣ်တနံၤသံကွံၣ်ဝဲအဂၤတကလၢလဲၣ် ယၣ်ဒီဖျိတၢ်အိၣ်တၢ်အီၤထူးအယီၤလီၤ. ဟီၣ်ခိၣ်ချာတၢ်သ့တၢ်သ့ၣ်လၢအဟးထီၣ်သၢ ပုၤတပုၤန့ၣ်ဘၣ်တၢ်သ့အီၤဒ်အမ့ၢ်ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိ တဖၣ်အဆၣ်လၢပုၤကဲခိၣ်တဖၣ်ကအိၣ် ဘၣ်ဝဲတၢ်ဖဲးတၢ်ညၣ်ဝဲဝဲဝဲဘဲဘဲအဂီၢ်လီၤ. သ့ၣ်ပုၤအါမးဘၣ်တၢ်ကွံၣ်ဖျိကွံၣ်အီၤဒ်သိး တၢ်ဘျီဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိကသ့အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ပဝဲကီးဂၤဒီး လၢတၢ်တဟ်သ့ၣ်ဟ်သး ဘၣ်အပူၤန့ၣ် ပမၤဟးဂီၤကွံၣ်န့ၣ်ဆၣ်တၢ် အိၣ်ယၢအါမးသ့ဝဲဒီဖျိတၢ်သ့တၢ်စ့ၣ်လၢအ မိၣ်န့ၣ်သးကွံၣ်တၢ်အသမ့အယီၤန့ၣ်လီၤ. အဒိ အဘူးကတၢ်ကီးမ့ၢ်နံၤဒီးန့ၣ် ပလဲၤပုၤတၢ် ဒီး ဟဲက့ၤစိၣ်မျးစတံး ထၢၣ် (ကီၣ်တံး စၢ)ဆူပဟံၣ်န့ၣ်လီၤ. ယံၣ်ထီၣ်အါထီၣ်ဒီး လၢခဲကဲထီၣ်တၢ်တယီၣ်တယၢ မၤဘၣ်အါ ဘၣ်သီထီၣ်ပခိၣ်ပယၢန့ၣ်လီၤ. မျးစတံး ထၢၣ်ကကဲထီၣ်အဂီၢ် လိၣ်ဘၣ်ကဲကသံၣ်တ ဖၣ်လၢအဟဲလၢရၣ်နီၣ်သီ ဒီးန့ၣ်ဆၣ်ကဲသ ဝဲအဆိၣ်န့ၣ်လီၤ. နသ့မျးစတံးဒီးအါ တၢ် ကဘၣ်မ့ၣ်ထူးထီၣ်ရၣ်နီၣ်မ့တမ့ၢ် န့ၣ်ဆၣ် ကဲသဝဲဒီးအါ ဒီးမိၣ်ယၢကဟးဂီၤဒီးခိၣ် ထီၣ်န့ၣ်လီၤ. တုၤပသ့အီၤဝဲဒီးတၢ်ကွံၣ် အီၤတစုန့ၣ် ကဲထီၣ်ကဒီးတၢ်ကွံၣ်အတၢ်ဘၣ် အါဘၣ်သီ-မျိတယံတလၢလၢပပုၤတဝါအ ကီၢ်န့ၣ်လီၤ. မျးစတံးကကျၣ်ဒီးဟးဂီၤကွံၣ် န့ၣ် ဟံးတၢ်ဆၢကတီၢ်ယံၣ်ဒိၣ်မး. နမ့ၢ်န့ၣ်

တၢ်တဖၣ်တဖၣ်အါ အိၣ်ဝဲဒၣ်လၢနီၣ်ထီၣ်ပအဆဲးလၢ မံၤဟ့ၣ်သ့ၣ်ဖျိအကဟး, စၢရၣ်မး, ကလံၤဒီးစုၤမၤအိၣ် ကီၢ်, ကီၢ်အုၣ်ဒိၣ်န့ၣ်. တၢ်တဆၣ်တဖၣ်အါ မၤ ဘၣ်အါဝဲဒၣ်ဖျိတၢ်ကွံၣ်ဒီးခိၣ်ယၢ. ဟဲဝဲလၢတၢ်သ့တၢ်စ့ တၢ်အယီၤန့ၣ်လီၤ.

အုအီၤန့ၣ် အနၢတမ့ၢ်ဘၣ်. တၢ်ဘၣ်အါအံၤ ဟဲလၢကဲစ့ၣ်အါအိၣ်လၢမျးစတံးအပူၤန့ၣ် လီၤ. ကဲသဝဲအံၤကမၤဘၣ်အါကလံၤလၢအ ဆ့ၣ်ဒီးကဘၣ်ဒိပတၢ်အိၣ်ဆုၣ်အိၣ်ရၣ်လီၤ.

တၢ်သးလီၤတၢ် ငးလိၣ်ထီၣ် သးကွံၣ်တၢ် အါအါကီၢ်ဂီၢ်, ဝံၤဒီးငးအါထီၣ်တၢ်ဆိးကါ တၢ်လၢအကတၢ်တအိၣ်နီၣ်တဘျီဘၣ်န့ၣ် လီၤ. မဟံၣ်တမ့ၢ်ကဲဒ်ဝဲဒၣ်လၢ န့ၣ်ဆၣ် တၢ်အိၣ်ယၢန့ၣ် လၢဝဲဒၣ်လၢပုၤကီးဂၤဒီး အဂီၢ်လီၤ. မ့ၢ်မ့ၢ်လၢပုၤတဂၤအဂီၢ်န့ၣ် တ လၢဝဲနီၣ်တဘျီဘၣ်န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်အမ့ၢ်အတီၢ်လီၤ.

မ့ၢ်မ့ၢ်န့ၣ်ဒီး ပဝဲကီးဂၤ ပကဘၣ်ဝဲဒ်မး ဆါတံး “တၢ်သးလီၤ ဒီးတၢ်လိၣ်ဘၣ်” အ န့ၣ်အဆၢလၢပတၢ်အိၣ်မ့အတၢ်ဆိးကါတၢ် အပူၤသ့သ့ဘၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ■

မုာ်လၢမိာ်ပာ်ဖဲဖုတၢ်မၤလိာ်အယိ
စၢ်ခဲအံၤဖိလံၤတဖၣ်ဟ်ဒိၣ်ဒီးက
တၢ်ယာ်ဒံးကွံအံၤဂၤဂၤလီၤန့ၣ်
မိဒိၣ်(ဆိထံးကိာ်ဆၣ်) ကွး-

အိၣ်ဒုၣ် ကတီၤလုအိၣ်ညၣ်ကတီၤကွံ

လၢ သုလၢကီၤဂၤက (၂)အ
ဘၣ်(၄) အိၣ်ကွၢ် ၂၀၀၁-အဖြၣ်
၂၀၀၂ အလံာ်ကုၤန့ၣ် ပထံာ်
ဘၣ် ဖုာ်မုာ်လိာ်ကျိအထံလီၤဆူတခါလၢအ
အိၣ်လၢချၢၣ်လွံာ်ထုၣ်ကိာ်ရၣ်အပူၤအယိယ
သးအိၣ်ဟ်ဖျါထီၣ်အဂၢၢ်တစဲးန့ၣ်လီၤ.

ယမုာ်ပုၤချၢၣ်လွံာ်ထုၣ်ဖိနီၣ်နီၣ်တဂၤ, ယ
အိၣ်လၢဆိထံးကိာ်ဆၣ်, ယအိၣ်ဖျၢၣ်ထီၣ်တ
ယံၤတဘျးဒီးထံလီၤဆူတခါအံၤန့ၣ်လီၤ. ဝဲ
မုာ်ဒိၣ်စိၤအခါယမိာ်ယဟ် ယ ဘျးယတံာ်ပုာ်
ဝဲတနီၤအိၣ်ဆိးစုသုာ်ဝဲဖဲယိလိာ်ကျိတၢ်
လီၤတတီၤကိးဝဲလၢကွံလုန့ၣ်လီၤ. ကွံလု
မုာ်ယိလိာ်ကျိအပူၤကွံဖိတကွံ. ဝဲတံာ်ဒုးတံာ်
ယၤစိၤခါန့ၣ်မုာ်ဝဲသဝီစုသုာ်ဖိတဖျၢၣ်လီၤ.
ယအိၣ်ဖျၢၣ်ထီၣ်ဝဲသဝီကွံလုဝဲအံၤအပူၤန့ၣ်
လီၤ. မိာ်ပာ်ဖဲဖုတၢ်ပုၤလၢထံလီၤဆူတခါ
အံၤအမံၤမုာ်ဝဲ“ပျၢၤခစံာ်လီၤကွံ”လီၤ. စံး
ကဒီးဝဲလၢပုၤပုၤလုဒီးပျၢၤခစံာ်လီၤခဲခါအံၤ
အဆၢကျိးလိာ်အသးန့ၣ်လီၤ. ပုၤသးပုၤလၢ
ညါလုလီၤဖုဘၣ်ပုၤလၢပုၤပုၤလုဒီးဖုဘၣ်ပုာ်
ဟ်ထီၣ်ဖိအိၣ်ဖျါထီၣ်လၢပျၢၤခစံာ်လီၤကွံအ
ပူၤန့ၣ်လီၤ. မိာ်ပာ်ဖဲဖုတၢ်ပုၤလၢထံလီၤ
ဆူတခါအံၤပုၤတကိးအမံၤဘၣ်. ကွံအံၤအ
ဒိၣ်မးလီၤ. အယိမိာ်ပာ်ဖဲဖုကိးဝဲထံလီၤဆူ
တခါအံၤလၢ“ကွံဖးဒိၣ်”န့ၣ်လီၤ.

ပအိၣ်လၢပျၢၤခစံာ်လီၤကွံအံၤအိၣ်(အ
ထၣ်)ဒီးပကွၢ်ထီၣ်ဆူထံလီၤဆူအံၤအကပၤ

ခဲဒီးယံးလၢကိာ်မုာ်ဒုၣ်လုန့ၣ်လီၤ. ပအိၣ်
လၢကွံအိၣ်ပကွၢ်ထီၣ်ထံလီၤဆူအကွံလၢစု
စုၣ်တကပၤမုာ်လု. ဒီးကစၢ်လၢအဟဲလီၤ
လၢထံကျိပူၤန့ၣ်တံာ်ဒိၣ်မး ဒီးပုၤလဲၤတသု
ဘၣ်. မုာ်လၢစုထဲတကပၤလၢလုခိၣ်န့ၣ်
ပကထံာ်ဘၣ်သုာ်ဖိအိၣ်သယဲၤလိာ်အသးခဲ
ထုၣ်, လဲၤဆူသုာ်ခဲထုၣ်အံၤဝဲ လဲၤကဒီး
ဆူညါတစဲးဘျးထီၣ်လုတဖျၢၣ်လီၤန့ၣ် ဝဲန့ၣ်
သုာ်ဖိအိၣ်ကဒီးတထုၣ်လဲၤယိၤစိာ်သုာ်ဖိ
တထုၣ်အံၤဝဲ, နကတုၤလုတဖျၢၣ်လီၤဆူထံ
ကျိပူၤန့ၣ်လီၤ. ဝဲန့ၣ်နကထံာ်ဘၣ်ထံလီၤ
ဆူလၢအဟဲလီၤလၢလုလီၤန့ၣ်လီၤ. လုလၢ
အလီၤတဖျၢၣ်လၢထံဟဲလီၤဆူတခါအံၤ လု
လီၤဆၢၣ်အိၣ်ဝဲတခါ- မၤအသးဒီးလီၤဆုာ်
နီၤဖိအသိးလီၤ. လၢလီၤဆုာ်နီၤဖိတခါအ
ပူၤထံလၢအဟဲယုၤလီၤန့ၣ် လဲၤတလၢကွံာ်
လီၤဆုာ်နီၤဖိတခါအံၤလီၤ. နမုာ်လဲၤဆုာ်
နီၤလၢလီၤဆုာ်နီၤအပူၤန့ၣ် ထံလၢအဟဲယုၤ
လီၤအံၤမၤအသးဒီးတြၢဖးဒိၣ်တဘၣ်လၢအ
အိၣ်လၢနမဲာ်ညါန့ၣ်လီၤ.

မိာ်ပာ်ဖဲဖုတၢ်ပုၤဝဲဒ်အံၤ- လၢပျၢၤန့ၣ်
မုာ်ကမဲအိၣ်ဝဲတဂၤ, အိၣ်ဒီးအဖိခါတဂၤ
ကိးဝဲအမံၤလၢစိၤခါန့ၣ်နီၤပျၢၤန့ၣ်လီၤ. ဒ်အဝဲ
မုာ်မုာ်ကမဲတဂၤအသိးအဝဲတအိၣ်လၢပုၤ
သိးပုၤကျါဘၣ်. အိၣ်ဒုၣ်ဒီးဖိမိာ်ခဲဂၤလၢပုာ်
လံာ်ကျါန့ၣ်လီၤ. မုာ်ကမဲတဂၤအံၤ အိၣ်ဒီး
အဆိဒီးမိာ်ခါခဲဘၣ် ဒီးဆိဖါတဘၣ်န့ၣ်တ

အိၣ်အိဘၣ်. ဒီးအဝဲမုာ်အိၣ်အိဆိမိာ်ဟဲအါ
အါဂီၢ်ဂီၢ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယိ မုာ်ကမဲတ
ဂၤအံၤ အဆိဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်အါမးန့ၣ်
လီၤ. မုာ်ကမဲအံၤ မၤလိာ်အဖိခါစိၤခါန့ၣ်နီၤ
ပျၢၤဒီးစံးဝဲ“ဖိခါစိၤခါတဘၣ်အံၤအိၣ်တ
ဂုၤ”. ဒီးဝဲအမိာ်လဲၤလၢခးအခါ, အဝဲမၤ
သံဆိဖါ ဒီးဖိအိၣ်ဝဲလီၤ. မုာ်မုာ်ဆိဖါအိၣ်
သုာ်တဖျၢၣ်န့ၣ် တၢ်န့ၣ်ဝဲလၢအတနာ်ပုၤ ဒီး
တၢ်စံးဝဲလၢတုၤစိၤခါန့ၣ်နီၤပျၢၤထီၣ်အတနာ်
န့ၣ် သယုာ်သံပုၤပိာ်မုာ်ပိာ်မၤခဲလၢဂ်လီၤ.
ပိာ်မုာ်ပိာ်မၤတဖၣ်, စးထီၣ်လၢအသးပုာ်
တုၤလီၤလၢအဖိသုာ်- တုၤအနာ်ဟူစိၤခါန့ၣ်နီၤ
ပျၢၤအတနာ်သိၣ်ထီၣ်တဘျီယိ အိၣ်ဝဲတသု
လၢဘၣ်. လဲၤသကိးဝဲပုာ်ပုာ်တနီၣ်ဖဲးနီၣ်
မၤ ဒီးတနီၣ်အိၣ်နီၣ်အိၣ်လၢဘၣ်. လၢတၢ်
န့ၣ်အယိ ပိာ်ခါတဖၣ်လုၤယုမၤသံဝဲစိၤခါန့ၣ်
နီၤပျၢၤန့ၣ်လီၤ. အန့ၣ်တဘျီစိၤခါန့ၣ်နီၤပျၢၤဘၣ်
လုာ်ပုၤဖျးအသးသမုန့ၣ်လီၤ. စိၤခါန့ၣ်နီၤပျၢၤ
လဲၤယုာ်အိၣ်ခုသုာ်ဝဲပျၢၤခစံာ်လီၤ, ထံလီၤ
ဆူလီၤဆုာ်နီၤဖိအလီၤဒီးဒုတနာ်လီၤ. တုၤ
မုာ်အတနာ်သိၣ်ထီၣ်လံန့ၣ် ပိာ်မုာ်တဖၣ်လဲၤ
သကိးကဒီးပုာ်ပုာ်ဆူအဝဲအအိၣ်န့ၣ်လီၤ. ဝဲ
အဝဲသုာ်လဲၤယိဆူလုတဖျၢၣ်ခိၣ်ကွံစိၤခါန့ၣ်
နီၤပျၢၤဖျါဖျါတဖျါဖျါဖျါယုာ်ယိအသးဆူလုက
ပၤဒ်သိးကထံာ်ဘၣ်ဝဲအဂီၢ်အခါ အဝဲသုာ်
လီၤတံာ်သံကွံဆူလုဖးယိာ်အပူၤတဂၤဘၣ်
တဂၤအါမးလီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယိပိာ်ခါတ

“ယထံတံဘဂ်တံမာအသးဆုဂ်မဲင်ကဲါမဲင်, လီၤပျံလီၤဖးဒီးယသုဂ်ဘဂ် ဒီးသးဘဂ်ဒီးလံ. တကးဘဂ်တူၢ်ဘဂ်စ့ၢ်ကီးတံကတိၤဝဲၤအာဝဲၤသီပုၤလၢ ကျဲအါတိ- တံလၢတမ့ၢ်ပုၤတဲပုၤဒ်အံၤ ပသးလၢအသုတူၢ် ဒီးသုဂ်ညါ တံတဖျၢဂ်အံၤကမၤအသးဒ်လဲၣ်...”

အါ ကတိၢ်မုၢ်ဝဲဝဲ ၂-၉-၂၀၀၂ မုၢ်ယုၢ် လီၤ ၂၀၀၀ နဂ်ရဲၣ်ယီၤနီၣ်ထီၣ်ယုၢ် ယုၢ်အပုၤ မုၢ်ခိၣ်စ့ၢ်လီၤဒီးကစၢ်ထံတဖၣ်ဟဲ လီၤ ဝဲဒိၣ်ဒိၣ်ကလဲၣ်အယီၤ ဒဲကဝီၤဖိတဖၣ် အဟံၣ်အယီၤလီၤထံၣ်ကွံာ်ဝဲတုၤဒ်လဲၣ်ပုၤ ယုၢ်ဒီးပုၤကညီတနီၤန့ၣ်လီၤ. ဒဲကဝီၤအံၤ အိၣ်သုဂ်လီၤအသးလၢမံၢ်ဟံၣ်ဆီကီၢ်ရ့ၣ်, မုၢ်ယုၢ်ကီၢ်ဆၣ်ဒီးအိၣ်ဝဲဒ်ဝဲပုၤမုၢ်ယုၢ် ကလံးစးလၢကစၢ်ကဆုးပုၤဒီးကစၢ်ကဆုး အံၤမဲးခိၣ်ခါကျိယုၤလီၤဝဲဒီးထံကံၢ်ခိၣ်ယံၢ် ပယံၢ်ပၤန့ၣ်ဟံၣ်တဖၣ်အိၣ်သုဂ်လီၤအသး န့ၣ်လီၤ. ဒဲကဝီၤအံၤစးထီၣ်အိၣ်သုဂ်လီၤ အသးယံၢ် န့ၣ်န့ၣ်ယုၢ်ယုၢ်လဲၣ်ဘဂ်ဆၣ်ထံဒိၣ် အပတီၢ်တုၤအံၤတဆိၣ်နီၣ်တဘျီဘဂ်.

ဝဲမုၢ်ခိၣ်စ့ၢ်လီၤအမၤမုၢ်ယုၢ်အိၣ်ယဲဒ်လၢ တံလုၢ်ကပၤလၢယဟံၣ်ဖိပုၤဒီးယသးထီၣ် ယံၢ်ဆုကၤ သဒးထံတဘုၣ်ဒ်သးယကလဲၤ လီၤကွၢ်ထံယဲဒိၣ်လီၤအဂီၢ်လီၤ. အဆိက တံကစၢ်ထံယဲလီၤဝဲဒ်ဒီးလၢဂီၢ်လိၣ် ဖးဒိၣ်တဖၣ်လီၤထံၣ်သီၣ်မးတူၢ်တူၢ်တံတံ, အိၣ်တစီၢ်ဖိသုဂ်ထုၣ်ဝဲထုၣ်, တံမုၢ်တံဘိ တဖၣ်ယါယုၢ်အသးဒီးကပံာ်ဟဲလီၤထံၣ် အယီၤဆိၣ်ဖျိး ယုၢ်စ့ၢ်ကီးဟံၣ်ယီၤဒီးတံသုဂ် ထီၣ်တဖၣ်ဒ်အမုၢ်ဝဲဒီး, တံဆါဟံၣ်, လဲၣ် ရဲဒး ဒီးကွီတဖၣ်ပိာ်ထီၣ်ဝဲဒ်ထံယဲလၢအ ဆုၣ်ဒီးလီၤပျံလီၤဖးအံၤန့ၣ်လီၤ. ကစၢ် ထံယဲအတံမၤဟးဂီၢ်အံၤတံဖိတံလံးဒီး တံအသးသမုၢ်အိၣ်တဖၣ်လီၤမံၢ်ဝဲဂီၢ်မုၢ်ဂီၢ် ပၤန့ၣ်လီၤ. တံလီၤမံၢ်အကျိတံလၢအလုၢ် ဒိၣ်ပုၤဒိၣ်ကတံမုၢ်ဝဲ ပုၤကညီအသးသမု (၂၆) ဖျၢဂ်ဘဂ်ဟးထီၣ်ကွံာ်ဝဲလၢသတူၢ်က လဲၣ်လၢကစၢ်ထံယဲအယီၤလီၤ.

တံအဂ့ၢ်အိၣ်သတးဒီး တံအကျိအိၣ် ဝဲဒ်လီၤ. ဝဲအံၤတံသံကွၢ်အိၣ်ထီၣ်ဝဲဘဂ် မနုၤယီၤထံဒိၣ်လဲၣ်. ပုၤအါဂၤတဲအါမံၢ်အါ ကလုာ် ဒီးတံအနးကတံၢ်န့ၣ်ပုၤတဲဝဲလၢ တံတကတီၤ သုဂ်ဝဲ (ခိၣ်ယၢၤ န့ၣ်ဆၣ်) အ ယီၤလီၤ.

ဖါတံစီၤမိၢ်တုၢ်လၢထံယဲတံၢ်လီၤဝဲဒ် အဖိဖိၣ်သုဂ်ခွါခဲၣ်နၢ အံၤစးဝဲလၢ “တံမၤ သးအံၤ တဘဂ်ယးဒီးတံကျိသုဂ်ဝဲဘဂ်. နမုၢ်ကန့ၣ်လၢကွၢ်လုၤလီၤပုၤန့ၣ်, ထံဒိၣ်နီ နီၣ်ဝဲလၢကီၢ်တဘျီးဘုၣ်စ့ၢ်ကီးလီၤ. သုဂ် ဝဲလၢဒဲကဝီၤပုၤတဖၣ် ပကတီၤအီတုၤဒ် လဲၣ်တနံၣ် တဘျီ, တံစ့ၢ်လီၤသီဒီးတံယံၢ် ထီၣ်သီအဆၢကတီၢ်န့ၣ် လီၤတံၢ်သံဘဂ်ဒဲ ကဝီၤဖိ ကီးနံၣ်ဒဲဒ်လဲၣ်ပတကျိကွံာ်သုဂ် အဒုသုဂ်တဖၣ်ဒီးပတကူၢ်ကွံာ်သုဂ်အမိၢ်ပုၢ် ဘဂ်. ဝီဖျိပဘဂ်ယိၣ်လၢပုၤဘဂ်မုၢ်ဘဂ်ဒါ တဖၣ်ကတဲပုၤလၢပတကတီၤသုဂ်ဝဲအယီၤပ တထီးဘူးနီၣ်တစးဘဂ်”

ဖါတံတဂၤလၢအဒီန့ၣ်ဒီန့ၣ်လၢထံဂျိ ကီၢ်သးတဂၤဟုၣ်ထီၣ်အတံထံၣ်လၢ “ကွီၣ် တဲၣ်ပဒိၣ်ဒီးပယီၤသးပဒိၣ်တဖၣ်မၤယံာ်တံ နံၢ်ပၢ်အယီၤကွီၣ်တဲၣ်ပဒိၣ်အဲၣ်ဒီးယုထီၣ်တံ ကမဲၣ်ကမိၣ်လၢကနီၣ်ပုၤကသုအဂီၢ်လီၤ.”

သရၣ်မုၢ်နီၢ်ဆၢန့ၣ်ဖိလၢအမုၢ်ဝဲနီၣ်ဂံ (၂) လဲၣ်ရဲဒးလီၤထံၣ်ကွံာ်ဒိတဖျၢဂ်တဂၤစံး ဝဲလၢ “ထံဒိၣ်နီၣ်ဒိၣ်အံၤတမ့ၢ်ထံပတံလီၢ်တ တီၤဘဂ်. ယိၣ်လိာ်ကျိလၢဘူးထီၣ်အထံၣ် ဝဲဖၣ်အဲၣ်, မိၣ်လဲၣ်န့ၣ်ထံဒိၣ်တဘျီးသီမး ထံဒိၣ်က့ၤဝဲပအိၣ်လီၤ. ပုၤမုၢ်စံးဝဲလၢပတ ကတီၤသုဂ်ဝဲအယီၤဒီး ထံဒိၣ်နီၣ်ဒိၣ်ဒုယတူၢ် လိာ်တသုဘဂ်. ပအိၣ်ဒ်လၢသုဂ်ပုၢ်ကျိပ မုၢ်မၤဟးဂီၢ်သုဂ်ပုၢ်ဒုနကထံၣ်ဘဂ်သုဂ်ဝဲ လၢဝဲလဲၣ်.”

ယနီၢ်ကစၢ်ဒ်ယဲယစးထီၣ်မၤထံအတံ ကဆုကဆီ အတံမၤအံၤလၢဒဲကဝီၤစးထီၣ် ဆီလီၤအသးလဲၣ်လဲၣ်. ဝဲ ၉၅ ဒီး ၉၇ န့ၣ်ထံနီၣ်စ့ၢ်ဝဲဒိၣ်မး, အဂုၢ်ဒ်လဲၣ်ပဟဲအိၣ် တံလီၤအံၤဘဂ်လၢပုၤဖဲးဒုးဝဲသံၣ်အလီၢ် အယီၤလီၤ. ဘဂ်ဆၣ်စးထီၣ် ၉၈ ဒီး ၂၀၀၂ နံၣ်အံၤထံနီၣ်ဂုၤထီၣ်တစးအဂုၢ်ဒ်လဲၣ်န့ၣ်ပ ခိၣ်ပနံၣ်ကျိၤန့ၣ်ပုၤသုဂ်လၢအမုၢ်တမုၤ, တ ဝီး, သုဂ်ကဘျီး, သုဂ်မိၤကျိ, ပနီၣ်ဒီးဝဲတ ဖၣ်ဒီးကဝီၤဒုကီးဘုၣ်ဒဲးသုဂ်ဝဲဒ်န့ၣ်လီၤ.

နီၢ်ဖိနီၣ်နီၣ်လၢအဖိမုၢ်ဒီးအလံးမုၢ် ဘဂ်သံကွံာ်လၢထံယဲတံၢ်လီၤ တဂၤစံးဝဲ “စး ထီၣ်လၢပခိၣ်ပနံၣ် (ဒဲကဝီၤ) တဲလီၤပုၤဟး ကျိသုဂ်ဝဲတဂ့ၢ်န့ၣ်ယတဟးလၢနီၣ်တဘျီ ဘဂ်. ဟးတံၢ်ချၢစ့ၢ်ကီးတဘုၣ်လၢဘဂ်”

ပမုၢ်ကွၢ်ကဒီးလၢပဒဲကဝီၤခိၣ်စီၤဖါ ဘဂ်အတံထံၣ်တခီ “ပုၤသးပုၢ်စံးဝဲထံဆၢ လီၢ်ထံဂဲၤ ကီၢ်ဆၢလီၢ်ကီၢ်ဂဲၤ အယီၤပုၤထု လံးဖိလၢအအိၣ်ဘူးဝဲအံၤတဖၣ်စ့ၢ်ကီးတဲဝဲ အနံၣ် ၄၀-၅၀ န့ၣ်တံမၤအသးဒ်အံၤတကျိ လီၤ.” အဝဲအံၤဒဲကဝီၤခိၣ်စီၤဖါဘဂ်တဲ ယုၤယၢတံလၢအနံၣ်ဟူဒီးပုၤဒုးပလီၢ်တုၢ် အီၤတခါန့ၣ်လီၤ. စံးကဒီးဝဲပကတီၤသုဂ် ပုၢ်ဂုၤဂုၤဒ်ပတံသုဂ်ညါ တံသးဆးအိၣ်ဒီး ပုၤအသး, ဘဂ်ဆၣ်ပုၤမုၢ်စံးပုၤလၢပမၤဟး ဂီၤသုဂ်ပုၢ်တခီပတုၢ်လုၤတကျိတသုဘဂ်.

ဒဲကဝီၤခိၣ်အံၤလဲၣ်ခီဖျိဘဂ်စ့ၢ်ကီးယိၣ် လိာ်နံၢ်တံအိၣ်သး စးထီၣ်လၢ ၁၉၈၀ တုၤ ၂၀၀၂ နံၣ်အံၤဒီးစံးဝဲ “တံလၢယိၣ်လိာ်နံၢ်

တၢ်ကဆိကမိၣ်လၢပုၤဘၣ်ကီၤဘၣ်ခဲဖိမၤဟးဂီၤပုၤ, န့ၣ်ဆၢၣ်တၢ်မၤအသး, မ့တမ့ၢ်
ဟီၣ်ခိၣ်တၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်, ဒီးတၢ်ဘၣ်ယိၣ်လၢတၢ်သးလီၤသးကျဲၤအဂ့ၢ်န့ၣ်
ပျၢ်ဝါသိ ကွဲးဟံၣ်ပျါ-

မးခိၣ်ခါထံဒိၣ်တၢ်ဆိမိၣ် ဒီးတၢ်ဘၣ်ယိၣ်

ခိၣ်(ကီၤ ဘ့ၣ်ခိၣ်) အံၤတၢ်မ့ၢ်ကီၤဒီးကီၤကဲၣ်
ဆိး, တၢ်မ့ၢ်စုၤဒီးစုၤကဲၣ်ဆိးအယိ တၢ်အံၤ
ညီၣ်န့ၣ်တၢ်မၤအသးလီၤ.”
အဝဲမ့ၢ်စုၤကီၤပုၤတၢ်လၢအစီၣ်ခဲၣ်စီၣ်
နီၤလၢဟီၣ်ခိၣ်ချၢတၢ်အိၣ်သးအဂၤသတးဒီး
ဝဲၣ်ထံနီၤဖးဝဲဒ်အံၤ “ပမ့ၢ်ကွၢ်ဟီၣ်ခိၣ်တၢ်
လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်အံၤ အဂ့ၢ်အိၣ်ဒီးအအါအိၣ်
စုၤကီၤလီၤ. ပုၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိတဖၣ်ကူၣ်ဘီၣ်ထီၣ်
စးဖိကဟၣ်အပီးအလိဒ်သိးဒီးကချးထီၣ်
စါသီအံၤလီၤ. တၢ်လၢစးဖိကဟၣ်တၢ်ဖး
တၢ်မၤန့ၣ်ပမ့ၢ်ကွၢ်ဒုကဲၤသျှးဝဲလၢပဂီၢ်တခီ,
ဒီးဘၣ်ဆၢၣ်တၢ်အယံၣ်အထာတခီဒုးကဲထီၣ်
တၢ်ကီၤတၢ်ခဲလီၤ.”
သရၣ်မုၢ်လၢၤထုလၢအမ့ၢ်နီၣ်ဂံၢ် (၂)
တီၤထီၣ်ကွၢ်ခိၣ် (အကွၢ်လီၤထွဲယုၣ်ခဲလၢၣ်စုၢ်
ကီၤ)တၢ်ကအတၢ်ထံၣ်လၢ “ခီဖျိထံကီၤလၢ
အလဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်တဖၣ် သုဝဲစးဖိကဟၣ်အ
ဂံၢ်အဘါအယိ အတၢ်သဝဲသဝါ တဖၣ်အံၤ
တုၤမ့ၢ်အတုၤထီၣ်ဆုမုးဖိလဲန့ၣ် မၤထုၣ်ဖျိ

ဝဲဒၣ်အိၣ်စိအကဘျးဒီးဒုးကဲတၢ်ကီၤတၢ်စုၤ
တဘၣ်လီၢ်ဘၣ်စးဒ်န့ၣ်ဆၢၣ်အိၣ်ဝဲအသိး
လၢတဘၣ်.”
ပမ့ၢ်ကွၢ်ကဒီးဆုမ့ၢ်ညါတပတီၢ်န့ၣ် တၢ်
ဆိကမိၣ်အါမံၤ လၢဘၣ်မန့ၤထံဒိၣ်ဒ်အံၤ
လဲၣ်န့ၣ် တဝဲဒ်ဒဲးဘၣ်. ပဘၣ်ဘၣ်ယိၣ်က
ဒီးလၢပကဘၣ်သုးပလီၢ်ပကျဲၤဖိဖျိတၢ်ဆိက
မိၣ်လၢပမၤဟးဂီၤသ့ၣ်ပုၤအယိန့ၣ်လီၤ. ပ
မ့ၢ်ဘၣ်လဲၤအိၣ်ကဒီးလၢတၢ်လီၢ်အသီတတီၤ
န့ၣ် တၢ်ဂ့ၢ်ကီၤမန့ၤတဖၣ်ကပိၣ်ထီၣ်အခဲ
လဲၣ်. သရၣ်မုၢ်နီၢ်ဆါဖိလၢတဘျီအခါအ
မ့ၢ်တုၤကသံၣ်သရၣ်မုၢ်တဂၤတဲယုၤယုၤ အ
တၢ်လဲၤခီဖျိဒ်အံၤ “တၢ်လၢနကသုးလီၢ်သုး
ကျဲၤတဘျီဘျီန့ၣ် တမ့ၢ်တၢ်အညီဘၣ်. တၢ်
ကီၤတၢ်ခဲလၢနကကွၢ်ဆၢၣ်ခဲမ့ၢ်ဝဲ - တၢ်စုၤ
တၢ်စီၣ်, ဖိဒ်ဖိသ့ၣ်အါ, တၢ်ဆုးတၢ်ဆါ-ညီ
န့ၣ်တၢ်လီၢ်အသီန့ၣ်ပထံၣ်ဘၣ်တၢ်ဟၢမၤလု,
တၢ်ညၣ်ဂီၢ်ကဲထီၣ်ညီ, တၢ်တုၤဟံၣ်တုၤထီၣ်
ဂ့ၢ်ကီၤ, တၢ်လဲၤတၢ်က့ၤတၢ်ဂ့ၢ်ကီၤသ့ၣ်တဖၣ်

န့ၣ်လီၤ.”
သရၣ်မုၢ်လၢၤထုအတၢ်ထံၣ်တၢ်ပၢ်သး
“တၢ်မ့ၢ်သုးပလီၢ်ပကျဲၤတညီလၢပဂီၢ်ဘၣ်
အနးကတၢ်ဖိသ့ၣ်အတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သု
ကဘၣ်ဒီး, အဂ့ၢ်ဒ်လဲၣ်န့ၣ်တၢ်လၢနကသ့ၣ်
ထီၣ်ဘီၣ်ထီၣ်ကွၢ်တဘျီတဘျီန့ၣ်တမ့ၢ်တၢ်အ
ညီဘၣ်.”
ဒ်သိးပထုတသုးဘၣ်ပလီၢ်တဂ့ၤအဂီၢ်
န့ၣ် ဒဲကဝီၤခိၣ်စါဖါဘၣ်ဟံၣ်ပျါထီၣ်ဝဲဒၣ်
လၢ “ပအိၣ်တၢ်လီၢ်အံၤဘၣ်လၢသ့ၣ်ပုၤပျဲ
တကွီၤပုၤ ခဲအံၤထံလီၢ်ကီၤပုၤတၢ်အိၣ်သးနး
ထီၣ်အယိ ပုၤဟဲအါထီၣ်စုၤကီၤလီၤ. ဘၣ်
ဆၢၣ်ပတဒုးန့ၣ်လီၤအါလၢကဲၣ်ဆိးဘၣ်. အ
လီၢ်မ့ၢ်အိၣ်သပုၤကတၢ်ပဆုၤအီၤလၢခဲၤရၤ
မိၢ်ကွၢ်ကွၢ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤအသီလၢဟဲန့ၣ်လီၤ
တဖၣ် [ကွၢ်တဲၣ်ဘၣ်မုဘၣ်ဒါ] တီၢ်ဟဲဝဲ
လၢတၢ်ယီၤထီၣ်န့ၣ်ကဆုၤဝဲထီၣ် မၤပထုထာ
ကတီၤဟဲန့ၣ်အီၤပုၤနီၣ်ဂံၢ် ၃,၀၀၀ ဂၤလၢ
ကဘၣ်သုးအသးန့ၣ်လီၤ. ■

ဒ် နှ် အသိးတၢ်သိၣ်ဝဲသဲ ကလၢတၢ်လှၢ် လှၢ်တၢ်တၢ် မ့ၢ်သိၣ်ထီၣ်လဲလၢတၢ်ကနီၤပှၢ် လဲၣ်န့ၣ်ဒီး ပပၤက့ၤပဖိပလံၤတညီတဘျီ လၢၤဘၣ်. တနီၤနီၤကက့ၤကဒါဒီးကကွၢ် ဆၢၣ်မဲၣ်ဒီးပယီၤသးပဒိၣ်တဖၣ်လီၤ. ဒီးတနီၤကဟးအိၣ်ခူသ့ၣ်လၢကွီၣ်တဲၣ်ကစၢ်ကျိၤ ဒီးကကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်ဒီးတၢ်ဆူးတၢ်ဆါတၢ်အိၣ် တၢ်အိၣ်အဂ့ၢ်စ့ၢ်ကီးဒဲ ကဝီၤခိၣ်စီၤဖါဘၣ်ထံၣ် စိဟ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.

တၢ်တဘျီအံၤတၢ်တညီလၢၤလဲၣ် ပှၢ်ထံ ဒိၣ်ကီၢ်လၢ်ပှၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တဖၣ်ကီးသ ဩထီၣ်ဝဲ တၢ်လဲၣ်ထီၣ်လဲၣ်ထီၣ် ဒ်သိးပှၢ်ဟီၣ် ခိၣ်ဖိတဖၣ်အတၢ်အိၣ်မူကထူးထီၣ်တီၤထီၣ် အဂ့ၢ်လီၤ. ဘၣ်ဆၢၣ်ဒီးပဝဲဒၣ်ပှၢ်ဘၣ်ကီ

ဘၣ်ခဲဖိတခီ တၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲဟဲဝးတရံးအသး ဆူပအိၣ်ဒီးပကဲထီၣ်က့ၤပှၢ်ဘၣ်ကီဘၣ်ခဲအ ကထၢကထၢလဲၣ်န့ၣ်လီၤ. ဝဲတယၢ်ဒ်ဘၣ် အဆၢကတီၢ်ဟီၣ်ခိၣ်ဘိမ့ၢ်တၢ်အိၣ်ဖိၣ်ဖးဒိၣ် လၢဘၣ်တၢ်မၤအီၤဝဲကလံၤထံးအၤဖရံၤကၤ ကီၢ်ကွီၤဟါနဲစဘၢးဝုၢ်န့ၣ် ကီၢ်အဲကလံး ကီ တီၣ်ခိၣ်ကျါၤ ထီၣ်န့ၣ်ဘလဲ စံးဝဲ “ဒီဖျိပသ့ လီၤသဟီၣ်, ဝဲဖိကဟၣ်ဒ်သိးပထံပကီၢ်က ဘီၣ်ကညီ, လဲၣ်ထီၣ်လဲၣ်ထီၣ်ဘၣ်ဆၢၣ်ထံ ကီၢ် အါဘုၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ် ဒီဖျိပယီၤန့ၣ် သ့စ့ၢ်ကီးဝဲလီၤ.” မ့ၢ်ဒ်န့ၣ်ဒီးပဝဲဒၣ်ဒဲ ကဝီၤဖိတဖၣ်ပရဲၣ်သဲကတီၤခိၣ်ယၢၤန့ၣ်ဆၢၣ် ဘၣ်ဆၢၣ်ပှၢ်မ့ၢ်သ့ (globalization)အကျဲသန့ ကွၢ်ကွၢ်တခီ ဆူညါပကဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်

ဒၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ဒ်းလီၤ.” တၢ်အိၣ်သးကီၢ်ကီၢ်လၢၤလၢၤဒ်သိးအံၤ တၢ်ကစီၣ်စ့ၢ်ကီးဟးထီၣ်ဝဲအကလုၣ်ကလုၣ် လီၤ. တၢ်အနးကတၢ်ဒီးတၢ်လၢယတူၢ်တန့ၢ် တခီ ပှၢ်တဲပှၢ်လၢပကီၤသ့ၣ်ကျိၤဝဲ, မၤဟး ကီၢ်ခိၣ်ယၢၤန့ၣ်ဆၢၣ်အယီၤတၢ်ဂ့ၢ်အံၤကဲထီၣ်အ သးလီၤန့ၣ်ယတူၢ်လိာ်တသ့လုၢ်တက့ၤဘၣ်. ယထံၣ်ဘၣ်တၢ်မၤအသးဆူၣ်မဲၣ်ကဲၤမဲၣ်, လီၤပျံၤလီၤဖးဒီးယသ့ၣ်ဘၣ်ဒ်သးဘၣ်ဒ်လဲ တကးဘၣ်တူၢ်ဘၣ်စ့ၢ်ကီးတၢ်ကတီၤဝဲၤအါ ဝဲၤသီပှၢ်လၢကျဲအါဘိအယီၤ, တၢ်လၢတမ့ၢ် ပှၢ်တဲပှၢ်ဒ်အံၤ ပသးလၢအသ့တူၢ်ဒီးသ့ၣ် ညါတၢ်တဖျါၣ်အံၤကမၤအသးဒ်လဲၣ်န့ၣ်ဆိ ကမိၣ်စၢၤကွၢ်တထံၣ်မိၣ်. ■

ပက့ၤန့ၣ်က့ၤပှၢ်တဟးဂီၤဘၣ်

“ဖဲပထွဲထီၣ်က့ၤပခိၣ်ဆူပကီၢ်သဘျီအပူၤအခါ ကွီၣ်တဲၣ်ဖိတဖၣ်ကထံၣ်ဘၣ်က့ၤဝဲဒၣ် ဒိၣ်ယါ ဖိအစုတၢ်မၤအတၢ်ပနီၣ်လီၤ” န့ၣ် နီၢ်တၢ်မ့ၢ်ဖိ (ဒိၣ်ယါ) ကွဲးဖျါဝဲ-

နီၤ ယါဒဲကဝီၤအံၤသ့ၣ်လီၤအသး အိၣ် လဲၣ် ၅ နံၣ်ဘျီလဲၣ်, အိၣ်ဘူးစ့ၢ်ကီး ဒီးမိၣ်အတၢ်လီၤ လၢအမ့ၢ်ဝဲဟလီၤ: ခနံၣ်ယံၤဒီးကီၢ်ဆၢတကဲလိဘျီလီၤ. လၢ အပူၤကွဲၣ်ဒဲကဝီၤအံၤဘၣ်တၢ်ဆိလီၤအီၤလၢ ကီၢ်ပယီၤဒီးကီၢ်ကွီၣ်တဲၣ် အမ့ၢ်ထီၣ်ကျဲမ့ၢ် ဖးဒိၣ်တခီလီၤ. ပအိၣ်ဖဲန့ၣ်ယံၣ် ၄ နံၣ်ယံၣ် ယၣ်ဒီး ဘၣ်တၢ်သးယီၤကဒီးပှၢ်ဆူကစၢ် ဘးခိတတီၤဖဲ ၂၀၀၁ လါမ့ၢ်အပူၤ န့ၣ်လီၤ. ဝဲအံၤပအိၣ်လၢတၢ်လီၤသီတတီၤအံၤယံၣ် တနံၣ်ဘျီလဲၣ်န့ၣ်လီၤ. ပဒဲကဝီၤအံၤပှၢ်ဒဲကဝီၤဖိတဖၣ်တမ့ၢ်ဟဲတုၤတဘျီလီၤဘၣ် စး ထီၣ်လၢဒဲကဝီၤအိၣ်သ့ၣ်လီၤအသးန့ၣ် ပှၢ် အသီတဖၣ်ဟဲန့ၣ်လီၤအိၣ်ဆိးဝဲကွၢ်ကွၢ်လီၤ. ဒဲကဝီၤတၢ်လီၤသီလၢပဟဲအိၣ်အံၤ အ ကျဲမ့ၢ်ကမၤယံၣ်ခိယံၣ်ခိ န့ၣ်ပသ့ၣ်လီၤသ့ၣ် ဒ်အမ့ၢ်သ့ၣ်ပဟံၣ်ဒီးယုၣ်ကလံၣ်တဖၣ် လီၤ. ဒီဖျိပဟဲအိၣ်အယီၤကဲထီၣ်စ့ၢ်ကီးတၢ် သဘံၣ်သဘၣ်လၢကွီၣ်တဲၣ်အပှၢ်ဘၣ်မ့ၢ်ဘၣ် ဒါလၢအဟဲအိၣ်ခိးပှၢ်တဖၣ်အဂီၢ်စ့ၢ်ကီး လီၤ. ဘၣ်ဆၢၣ်ပဂ့ၢ်ကျဲးစၢး ကတီၤပန့ၣ်ဆၢၣ်

ခိၣ်ယၢၤတဖၣ်ဒ်သိးသ့တလီၤပျီလဲၣ်လဲၣ် တဂ့ၢ်အဂီၢ်လီၤ. ပလိၣ်ဘၣ်ဝဲၣ်လၢပကဘီၣ်ဟံၣ် အဂီၢ်ဒီး သ့ၣ်မ့ၢ်လၢပကစူးကါအီၤလီၤ. ဘၣ်မနုၤလဲၣ်န့ၣ် ပဟဲတုၤသီဒီးသ့ၣ်လၢပ ဒီးန့ၣ်တဖၣ်ပစူးကါအီၤတလၢဘၣ်အယီ လီၤ. ဘၣ်ဆၢၣ်ခဲအံၤသ့ၣ်လၢဘၣ်တၢ်သ့ၣ် လီၤတၢ်အီၤတဖၣ်ဒိၣ်ထီၣ်မးဖးဒိၣ်လဲ. ခါဆူ ညါပန့ၣ်လၢကကဲဘျီလၢကီၢ်ကွီၣ်တဲၣ် အဂီၢ်လီၤ. ပဒဲကဝီၤဒီတဖျါၣ်တၢ်လီၤအံၤ ကြိၢ်ဝဲဒၣ်သ့ၣ်ဖိတဘျီ: ကယၤညါလီၤ. ပ သ့ၣ်လီၤကဒီးသ့ၣ်လၢအသီကွၢ်ကွၢ် ဒ်အမ့ၢ် ကျိကျိၣ်ပဟံၣ်ဒီးသ့ၣ်အဂ့ၢ်အဂၤအကလုၣ် ကလုၣ်လၢပဒဲကဝီၤပှၢ်ယုၣ်ဒီး ကျဲကမၤယံၣ် ခိယံၣ်ခိတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ထံၣ်ဘၣ်လၢသ့ၣ်ဖိတ ဖၣ်ဒိၣ်ထီၣ်ဒီး ဖျါယံၣ်လၢလီၤအဲၣ်လီၤကွဲၣ်ဒိၣ် မးလီၤ. သ့ၣ်တဖၣ်အံၤဆူညါအနံၣ်လၢအ ဆံးဒီးကမ့ၢ်မးသ့ၣ်လၢအလုၢ်ဒိၣ်ပှၢ်ဒိၣ်ဒီး ကကဲထီၣ်စ့ၢ်ကီးပှၢ်တဘျီလၢကီၢ်ကွီၣ်တဲၣ် အဂီၢ်လီၤ. ပမ့ၢ်ဘၣ်သးပလီၤဘၣ်ဆၢၣ်တၢ် လီၤအသီအံၤပတဟ်ကလီၤအီၤဘၣ်. တကးဘၣ်လၢနံၣ်ဖုၣ်တၢ်အိၣ်အဂီၢ်ပ

သ့ၣ်လီၤစ့ၢ်ကီး တကွဲ, ကထံ, ပံၤတခးဆၢ ဒီးတၢ်ထူၣ်တၢ်ဘိအဂ့ၢ်အဂၤတဖၣ်အါမးစ့ၢ် ကီးလီၤ. ပသ့ၣ်မံပသးမ့ၢ်ဒီဖျိပတၢ်ကတဲၣ် ကတီၤပဒဲကဝီၤအယီလီၤ. တကးဘၣ်ကွီၣ် တဲၣ်အပှၢ်ဘၣ်မ့ၢ်ဘၣ်ဒါတဖၣ်စ့ၢ်ကီးတူၢ်လိာ် ပှၢ်ဒီးဒုးအိၣ်ဒုးဆိးပှၢ်လၢအထံလီၤကီၢ်ပှၢ် အယီ, ပကဟ့ၣ်ဆၢက့ၤအီၤတၢ်ဘျီ:တၢ်ဖိၣ် အဂီၢ်တၢ်တအိၣ်ဒီးပှၢ်နီတမံၤဘၣ်. သ့ထဲ တမံၤလၢတၢ်သ့ၣ်အိၣ်သးအိၣ်လၢဂံၢ်လၢဘါ အပူၤပကကယံၣ်ယံၣ်န့ၣ်ဆၢၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ဒ်ပ မၤသ့အသိးလီၤ. ပတၢ်ဖဲးတၢ်မၤအစၢက အိၣ်တုၢ်ဒ်းလၢကီၢ်ကွီၣ်တဲၣ်အပူၤအံၤ, ဖဲပ ထွဲထီၣ်က့ၤပခိၣ်ဆူပကီၢ်သဘျီအပူၤအခါ ကွီၣ်တဲၣ်ဖိတဖၣ်ကထံၣ်ဘၣ်က့ၤဝဲဒၣ် ဒိၣ်ယါဖိအစုတၢ်မၤအတၢ်ပနီၣ်လီၤ. တဘျီလီၤ ယစံးဘျီ:ဘၣ်ဒိၣ်ယါဒဲကဝီၤဖိကီးဂၤလၢ တၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်သးတဖျါၣ်လီၤအတၢ်မၤသကီး အယီလီၤ. အဝဲအံၤမ့ၢ်ယတၢ်အဲၣ်အတၢ်ဟ် ဖျါထီၣ်ဘၣ်ပဒိၣ်ယါဒဲကဝီၤအတၢ်ဖဲးတၢ် မၤဘၣ်ယးတၢ်ကယံၣ်ကတီၤက့ၤန့ၣ်ဆၢၣ်ခိၣ် ယၢၤတဖၣ်အဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. ■

လိာ်လၢတၢ်လိာ်လၢသ့ၣ်ကၢ်လၢကလံာ်
ဆူယံၤတၢ်အိၣ်တဖၣ်အလိာ်ဒီးသ့ၣ်လိာ်အိၣ်
ထီၣ်က့ၢ်သ့ၣ်ဖိဝဲၣ်ဖိကိးကလုာ်တုၤအပူၤတၢ်
လိာ်ပျီၤအလိာ်ပူၤန့ၣ်လိာ်. ကယံၤသ့ၣ်လၢ
အဆူၤလိာ်န့ၣ်စကီၤဒိၣ်န့ၣ် မ့ၢ်သ့ၣ်ဖျါၣ်လၢ
အဂ့ၢ်ဒီးသ့ၣ်ဘၣ်မ့ၢ်ထီၣ်ဒိၣ်ဆဲးခဲလၢၣ်လၢအ
ဟးထီၣ်လၢသ့ၣ်ပုၤပူၤတဖၣ်လိာ်. ဟ့ၤသး
န့ၣ်တဟံးအိၣ်ဘၣ်လၢနီၤတဘျီဘၣ်. မ့ၢ်
လၢအကစၢ်ဖဲးစ့ၢ်ကိးခူးအယီၤအဘုၤလၢလၢ
ပုၤ၂၁၀၀အဂီၢ်လိာ်.

န့ၣ်န့ၣ်ပူၤထီၣ်ဒီးစကီၤဒိၣ်အိၣ်အတၢ်တဲ
အသိးလဲၤဝဲလိာ်. အဆဲးအဝဲလဲၤဝဲလၢအပူၤ
တၢ်တၢၢ်အဆိၣ်ဆူမ့ၢ်န့ၣ်ကလံာ်စီးတကပၤ
လိာ်. နီၤအမ့ၢ်ပုၤသးပုၤလၢအပူၤဒီးတၢ်က့ၣ်
တၢ်ဆးတၢၢ်အသိးကွဲၤထီၣ်ဝဲအပျီၤဒီးဟး
ဆ့ၣ်ကွဲၤပုၤလိာ်. သ့ၣ်ပုၤတဖၣ်လိာ်ကပၤ,
ဆဲးအိၣ်, ဖုၤစိၤဖုၤလၢတၢ်က့ၣ်လိာ်ပျီၤလိာ်အ
ယီၤလိာ်. ထံၣ်ကျိဖိဆဲးအိၣ်တၢ်လိာ်သးဒီးဆၣ်
ဖိကိးဖိတအိၣ်လၢနီၤလၢညါအသိးဘၣ်.
တၢ်ဘၣ်တုၤလၢထံၣ်လၢခိၣ်တၢ်ဖဲးခဲလၢၣ်
လၢန့ၣ်န့ၣ်တီၢ်ပူၤလဲၤလိာ်အသးဖးဒိၣ်နီၤစကီၤ
ဒိၣ်သ့ၣ်ညါပၤအသိးလိာ်. ဝဲတၢ်ဆူၤလိာ်
သ့ၣ်ထီၣ်တဘျီလၢလၢဆၣ်ဖိကိးဖိတၢ်မံၤလၢၣ်
အညၣ်, အနၢၤ, အယံၤ, အဘျီ, အဖဲ, အ
သးနီၤ, ဒီးဖိအကလုာ်ကလုာ်, တၢ်ထုတၢ်ကး
လၢဂ့ၢ်လၢဝဲၣ်အကလုာ်ကလုာ်, ကွဲၤစိၤအိၣ်အိၣ်
ဂီၢ်ဂီၢ်, ထီၣ်လဲၣ်ဖိဆဲးတဖၣ်ဘၣ်တၢ်ဆူၤလိာ်
ယုၣ်အိၣ်အိၣ်မးလိာ်. တၢ်ဖဲးန့ၣ်မ့ၢ်အိၣ်ဘၣ်
ဆၣ်တၢ်ဟးဂီၢ်ဒီးတၢ်လိာ်မံၤန့ၣ်တကၢ်ကီၣ်
လိာ်အသးဘၣ်. တုၤစကီၤဒိၣ်ဆ့ၣ်ကွဲၤပုၤ
ဝဲဒီးမၤအပူၤတၢ်တၢၢ်ဒီးအပူၤတဖၣ်က့ၢ်ဆူ

ဒုသဝီအိၣ်ဆိးလိာ်လိာ်. အဝဲတခီလဲၤကဒီး
ဆူအပူၤခံၣ်တၢၢ်အိၣ်လၢမ့ၢ်ထီၣ်ကလံာ်စီး
တကပၤလိာ်.

နီၤလၢညါအသိးလဲၤတုၤဒီးကွဲၤထီၣ်အပျီၤ
န့ၣ်န့ၣ်ဝဲတကဝဲၤဟးဆ့ၣ်ကွဲၤကဒီးပုၤလိာ်.
ဆ့ၣ်ဝဲဝဲဝဲလိာ်တၢ်လိာ်ဆဲးခဲလၢၣ်လိာ်.
ဆ့ၣ်ဝဲဝဲဝဲဒီးသံကွဲၤဝဲ “နီၤထုးထီၣ်သ့ၣ်နီၤ
လဲၣ်န့ၣ်ပုၤတလိာ်ဟီၤလဲၣ်ဘၣ်မန့ၢ်န့ၣ်ဘၣ်ဖဲး
ခူးလဲၣ်”. အပျီၤတဲဆၢအိၣ် “စကီၤစၢၤယ
ထုးထီၣ်သ့ၣ်ကစိၤဒီးဘၣ်ဆၣ်သ့ၣ်လၢအကြၢး
ပုၤမးယပုၤလိာ်. သ့ၣ်တထုၣ်လၢယက့ၣ်
လဲၣ်န့ၣ်နီၤအဂ့ၢ်သိးယဟံးန့ၣ်ခဲလၢၣ်လိာ်. ဝဲ

**“ဆူညါတစိပုၤလၢကပၤဆူ
က့ၢ်သ့ၣ်န့ၣ် ကမ့ၢ်ပုၤက့ၣ်သ့ၣ်ပုၤသး
ဆးလၢအဆဲၣ်ကတီၤသ့ၣ်ပုၤတၢၢ်
အိၣ် ဒီးအဝဲကမ့ၢ်စ့ၢ်ကိးယမၤလၢ
ကထီၣ်က့ၢ်ယလိာ်န့ၣ်လိာ်.”**

ယက့ၣ်လိာ်ခါနီၤသိးသ့ၣ်တကၢ်ဘၣ်ယုၣ်သ့ၣ်
အဂ့ၢ်အဂၢၤတဂ့ၢ်ဂီၢ်ယပလိာ်သးဂ့ၢ်ဂ့ၢ်လိာ်.
ယက့ၣ်ဒေၣ်သ့ၣ်လၢအထံးပုၤ, အဂ့ၢ်က့ၣ်တ
ဖၣ်လိာ်. ယက့ၢ်ဆိကမိၣ်သ့ၣ်တထုၣ်အတၢ်
ဒိၣ်ထီၣ်အတၢ်ဘၣ်ဘျီဒီးခါဆူညါလၢပုၤ
လၢခံၣ်တစိၤအဂီၢ်ဒီးလိာ်. ခူးလၢယဖဲးန့ၣ်တ
ဘၣ်ဒိၣ်ပုၤဘၣ်. မ့ၢ်ဒေၣ်တၢ်လိာ်လၢသ့ၣ်စ့ၢ်ဒီး
ကလံာ်ဆူယံၤအိၣ်အလိာ်န့ၣ်သ့ၣ်လၢအဂ့ၢ်
ဒီးသ့ၣ်သ့ၣ်ဒီးတဖၣ်ယဟံးဆိဝဲမးယဒ့ၣ်ပျီ

အိၣ်လိာ်. လၢတန့ၣ်ဂီၢ်ယကန့ၢ်အိၣ်ဘုၤဒီး
လၢပုၤသ့ၣ်တလိာ်ဟီၤကလိအလိာ်ယသ့ၣ်ပုၤ
ကဒါတၢ်ထုၣ်တၢ်မ့ၢ်ကိးမံၤလိာ်.”

“နီၤထုၣ်ဘၣ်အသိးလိာ်. လၢန့ၣ်န့ၣ်တီၢ်
ပူၤတၢ်ထုးထီၣ်သ့ၣ်အပူၤပုၤကလိာ်ဟီၤခဲယဲၤ
လိာ်. ဘၣ်ဆၣ်လၢအလိာ်သ့ၣ်ဖိပူၤကဒါက့ၢ်
လိာ်. ထံတလိာ်သးနီၤတကျိဘၣ်. ဒုၣ်ညၣ်
ဆဲၣ်သ့ၣ်တလိာ်တူၣ်ဘၣ်, ထီၣ်လဲၣ်, သံၣ်
ဖိတဟးဂီၢ်ဘၣ်. ဆၣ်ဖိကိးဖိတၢ်မံၤလၢၣ်တ
လိာ်မံၤဘၣ်. လၢမ့ၢ်န့ၣ်တကပၤယဲက့ၢ်အိၣ်
ထီၣ်ဆူယအိၣ်တဖိခါတဲတသ့ဘၣ်. အိၣ်
ထီၣ်ဘၣ်ယၤဖးဒိၣ်ညါလိာ်. လၢန့ၣ်န့ၣ်တီၢ်ပူၤ
တၢ်ဘၣ်ဘျီလၢစကီၤဂီၢ်ကစ့ၢ်ဘၣ်ဆၣ်တၢ်
ဟးဂီၢ်ဒီးတၢ်လိာ်မံၤလၢဟီၣ်ကဝီၤဝဲနမၤလိာ်
အလိာ်အံၤအဆိၣ်ဘၣ်. တၢ်ဖဲးန့ၣ်မ့ၢ်စ့ၢ်ဘၣ်
ဆၣ်တၢ်ခဲလၢၣ်ဘၣ်လိာ်ဘၣ်ဖးဒုၣ်နီၤန့ၣ်ဆၣ်
တၢ်ဘၣ်တုၤလၢအဆိၣ်ထံးသိးလိာ်. ထံနီၤ, ဖု
မိၣ်ကလံာ်သိၣ်ဂီၢ်, ဆၣ်ဖိကိးဖိဒီးပုၤကညီ
တၢ်ဆၢကတီၤခဲလၢၣ်ဘၣ်လိာ်ဘၣ်ဖးကိးမံၤ
လိာ်.”

စကီၤဒိၣ်န့ၣ်ဟ့ၤဘၣ်အပူၤခံၣ်တၢၢ်အ
တၢ်ကတီၤအိၣ်ဒီးသ့ၣ်ညါဝဲအတၢ်ဟံးသး
လိာ်တၢ်အယီၤလၢတၢ်သးခူးမ့ၢ်ဒိၣ်ဒိၣ်အ
ပူၤတဲထီၣ်ဝဲ “ယတၢ်ယုၣ်ထၢတၢ်မ့ၢ်လၢလဲၤပူၤ
လဲၤ.” မ့ၢ်ဆ့ၣ်ထီၣ်က့ၢ်သးကိးဝဲဆူဒုသဝီဒီး
စကီၤဒိၣ်ဘိးဘၣ်ရၢလိာ်ဝဲတၢ်တတီၤတဖၣ်
န့ၣ်ခဲလၢၣ်ဆူပုၤကမ့ၢ်အကျိဒီးခဲးဝဲ “ဆူ
ညါတစိပုၤလၢကပၤဆူက့ၢ်သ့ၣ်န့ၣ် ကမ့ၢ်
ပုၤက့ၣ်သ့ၣ်ပုၤသးဆးလၢအဆဲၣ်ကတီၤသ့ၣ်
ပုၤတၢၢ်အိၣ် ဒီးအဝဲကမ့ၢ်စ့ၢ်ကိးယမၤလၢ
ကထီၣ်က့ၢ်ယလိာ်န့ၣ်လိာ်.” ■

မၤပုၤလိာ်ကလိခဲအံၤ
ဒီးပုၤဝဲလၢအဆဲၣ်ဒီးကဲထီၣ်ဘၣ်သ့ၣ်လၢကီၤဝဲအပူၤဖးလဲၣ်ဖိ
တပယုၣ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် ကဝဲသးစ့ၢ်ဆူထီၣ်အလံာ်ပတဲ
ထီၣ်, ယုၣ်ဒီးအဂ့ၢ်အကျိ, အတၢ်ဖဲးတၢ်မၤ, အလိာ်ဆိးထံး
လၢလၢပုၤပုၤဆူသ့ၣ်လၢကီၤဝဲအဆိၣ်တက့ၢ်. ဝဲလိာ်ရၢလိာ်
ဟးထီၣ်အသိးတဘျီလၢလၢန့ၣ် ကဝဲအိၣ်သ့ၣ်န့ၣ်လိာ်. လံာ်
မ့ၢ်တတုၤအိၣ်သ့ၣ်လၢကျိနီၤလဲၣ်ဂ့ၢ်ဂ့ၢ်န့ၣ် ဝဲသးစ့ၢ်ကွဲးဒုးသ့ၣ်
ညါဘၣ်ဆဲးဒီးထၢတက့ၢ်.

လံာ်လၢကပၤကကျိဘၢတၢ်ဂ့ၢ်
ပုၤထုၣ်လံာ်ဖိအတၢ်က့ၣ်ဘၣ်က့ၣ်သ့ၣ် ဒီးတၢ်ရဲၣ်သဲကတီၤန့ၣ်ဆၣ်
မိၣ်ဆၢ- ပကက့ၢ်ထံဆိကမိၣ်သးကိးပကညီဖိအလုာ်အလၢအ
တၢ်သ့ၣ်ညါန့ၣ်ပၢၢ်ဘၣ်ဆးတၢ်ကတံာ်ကတီၤက့ၢ်မိၣ်ဆၢဒီးတၢ်
သးသမုၤလၢန့ၣ်လၢမိၣ်ဆၢန့ၣ်လိာ်. ဆၣ်ဒီးကွဲၤမ့ၢ်ဘၣ်ပုၤကွဲး
လံာ်ဖိလၢကဆိကမိၣ် “မ့ၢ်မဆါတန့ၢ်အံၤ လိာ်ကဝီၤပုၤထုၣ်လံာ်ဖိ
တဖၣ် သံၣ်ခွဲၣ်ကတီၤမိၣ်ဆၢသ့ၣ်ထံးသိးချုးစိပုၤက့ၣ်ဘၣ်
က့ၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်စ့ၢ်ကိးခါ” န့ၣ်လိာ်.

“ဒီသီးသွန်ပျာ်သုတသံ ဒီးကညီဖိသုတလီၤဒီး
တဂ့ၤအဂီၢ် ပကမၤဘၣ်ဒီလဲၣ်”
အဲဒီးထၢၣ်နိးယၢၤ